

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ГО ЦЗЮНЬ

УДК 378:37.011.3-051:78+37.091.39-057.874(043)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

01 – Освіта/Педагогіка

014 Середня освіта. Музичне мистецтво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне

джерело _____ 郭俊 _____ Го Цзюнь

Науковий керівник – Федорець Микола Олександрович, кандидат
педагогічних наук

Одеса – 2023

АНОТАЦІЯ

Го Цзюнь. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2023 р.

Зміст анотації

У дисертаційній роботі наведено результати дослідження проблеми підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю модернізації освіти в умовах розгортання культурноінтеграційних процесів у сучасному глобалізованому світі в напрямі забезпечення здатності індивіда компетентно здійснювати комунікативний процес взаємодії із інформацією, спільнотами, іншими індивідами. Означений напрям зумовлює необхідність підготовки фахівців освітньої галузі, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва, до формування в школярів культурної компетентності, як конструкту, що охоплює знання про культурну інформацію, уміння її диференціювати та піддавати аналізу, навички творчої взаємодії з нею, що в цілому забезпечує здатність ефективної комунікації у сучасному глобалізованому культурному просторі.

Пріоритет спрямування освітнього процесу на формування обізнаності в культурній сфері та здатностей конструктивно комунікувати у різних культурних просторах, бути толерантним, співпереживати та здійснювати обмін думками та ідеями закріплений у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (2006). Означене спрямування підтримано Законами

України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020); у побудованій на їх ґрунті Концепції Нової української школи (2016).

На основі аналізу наукових джерел було визначено, що в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища естетичні орієнтири школярів формується стихійно, що призводить до масового споживання ними культурної інформації сумнівної якості та позбавляє можливості набуття здатностей конструктивно комунікувати із людьми та інформацією у різних культурних контекстах. Означене зумовлює необхідність модернізації цілей, змісту та методів загальної музичної освіти у напрямі формування здатностей до ефективної комунікації із інформацією та спільнотами в полікультурному глобалізованому просторі, що, в проєкції пріоритетної на сьогодні компетентнісної парадигми, забезпечується формуванням культурної компетентності.

Теоретичне дослідження дозволило уточнити, що культурна компетентність: пов'язана з такими явищами як духовна культура, духовність, художня культура, мистецтво та музична культура; відповідає за здатність людини сприймати навколишній світ у цілісності та гармонії, повноцінно розвивати інтелектуальну та емоційну сфери. Визначено, що спілкування в музично-освітньому процесі із мистецькими творами (зокрема музичними) як такими, що втілюють культурний контекст, сприяє формуванню культурної компетентності школярів. Виконання означеного завдання вимагає формування в майбутніх учителів музичного мистецтва відповідної підготовленості, яка, на думку науковців-педагогів, має охоплювати володіння інноваційними мистецькими технологіями. Ефективність процесу формування такої підготовленості забезпечується відповідною системною спрямованістю фахової підготовки, яка має ґрунтуватися на методиці підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Відсутність системних досліджень підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів

засобами інноваційних мистецьких технологій та, зокрема, методики формування такої підготовленості в закладах вищої педагогічної освіти, зумовлює існування низки суперечностей між:

- необхідністю формування культурної компетентності школярів, підтвердженою нормативними актами, що скеровують напрями розвитку європейського освітнього простору, та відсутністю результатів системних досліджень цілеспрямованої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів означеної компетентності;

- доцільністю застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів та відсутністю науково-обґрунтованого визначення сутності підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до виконання означеного завдання та критеріїв оцінювання такої підготовленості;

- необхідністю забезпечення набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва підготовленості до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій та відсутністю методики цілеспрямованого формування такої підготовленості в процесі фахової підготовки згаданих здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Відповідно до мети дослідження було визначено низку завдань.

Задля розв'язання першого завдання було вивчено погляди науковців на проблему взаємодії особистості з культурним середовищем (М. Борішевський, Го Цзюнь, Ду Чень, І. Зязюн, Н. Комлев, Лінь Янь, О. Негребецька, О. Реброва, О. Рудницька), зокрема в контексті визначення взаємозв'язків між соціокультурними процесами та становленням музично-естетичного ландшафту (Т. Адорно, Пань Сінюй, С. Сох, W. Gaver, L. Russolo, D. Warner). Окрему увагу учені приділяють проблемам взаємодії дітей та підлітків із сучасним

полікультурним інформаційним середовищем (Го Цзюнь, Н. Кьон, Е. Манжос, Сюй Сінчжоу, У Іфан, J. Banks, M. Craft) та обґрунтовують необхідність забезпечення належної готовності майбутніх учителів музичного мистецтва залучати школярів до комунікації із музичною культурою, розглядаючи таку комунікацію як чинник формування їх загальної культури та естетичного смаку (Є. Проворова, Г. Падалка, О. Рудницька, Р. Савченко, Яо Ямін). Науковці доводять, що комунікація із музичною культурою є позитивно-результативною у контексті особистісного, естетичного та творчого розвитку індивіда за умов сформованості в нього відповідної аудіальної культури (Пан Сінюй), образного мислення (Н. Батюк), внутрішніх художньо-сміслових (Лі Ює), тембральних (Бай Бінь), музично-стильових (О. Щербініна) уявлень, художньо-естетичного смаку (Н. Кьон, Н. Мозгальова, О. Ростовський, М. Федорець).

На основі здійсненого теоретичного аналізу, уточнено, що процес комунікації індивіда із культурною інформацією, зокрема такою, що транслюється через твори музичного мистецтва, позитивно впливає на його загальний культурний, особистісний та творчий розвиток за умов наявності в нього здатності сприймати, розуміти, диференціювати та творчо взаємодіяти з такою інформацією. Вивчення проблеми у світлі компетентнісної парадигми дозволило встановити, що така здатність забезпечується сформованістю культурної компетентності, яка в дослідженні розглядається як інтегральний конструкт, що поєднує у собі знання про засоби, норми і традиції кодування, зберігання і трансляції культурної інформації (зокрема знання семіотичних систем вербальної, невербальної та художньої мов), уміння оцінювати таку інформацію шляхом осягнення та зіставлення її особливостей, зумовлених етнічними та соціокультурними чинниками, застосовуючи задля цього навички критичного аналізу та спираючись на відповідні ціннісні орієнтири, що, в цілому, забезпечує здатність індивіда ефективно комунікувати з інформацією та спільнотами у варіативних умовах полікультурного середовища. У дослідженні визначено, що формування означеної компетентності в школярів є надважливим завданням загальної музичної освіти з огляду на стрімке зростання обсягу

інформації у сучасному глобалізованому культурному просторі, а також, легку доступність та неоднорідну якість такої інформації.

У перебігу розв'язання другого завдання обґрунтовано, що процес формування культурної компетентності школярів набуває найбільшої ефективності за умов застосування інноваційних мистецьких технологій, що зумовлює необхідність формування відповідної підготовленості в майбутніх учителів музичного мистецтва. Сутність такої підготовленості розглядається в дослідженні як інтегральний фахово-компетентнісний конструкт, заснований на усвідомленні цінності культурної спадщини людства та прагненні успішної інкультурації учнів закладів ЗСО до сучасного полікультурного середовища через педагогічно-просвітницьку діяльність, яка полягає в ознайомленні школярів із культурною картиною світу, відображеною у мистецьких творах. Визначено, що структура такої підготовленості утворюється взаємодією трьох компонентів, які в свою чергу складаються із певних елементів, зокрема: просвітницько-мотиваційний компонент (прийняття як цінності культурно-світоглядного різноманіття, закарбованого в художніх текстах (музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних); прагнення ознайомлення школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій); смисло-генераційний компонент (обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації у художньо-інтерпретаційному процесі; знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в музично-освітньому процесі); творчо-комунікаційний компонент (уміння пробудження інтересу школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій; здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах).

Результатом розв'язання третього завдання стало визначення методологічних основ дослідження та підготовки майбутніх учителів музичного

мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, яку склали низка конкретно-наукових підходів та пов'язаних з ними методичних принципів. Зокрема обґрунтовано доцільність застосування компетентнісного (принцип доцільності у відборі продуктивних інноваційних мистецьких технологій в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та художньо-просвітницької діяльності), мультикультурного (принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів), рефлексійного (принцип активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації), риторично-герменевтичного (метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етосу), міждисциплінарний (принцип інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів), конструктивістський (принцип конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання).

Результатом розв'язання четвертого завдання стало визначення діагностичного апарату дослідження, зміст якого склали критерії та показники рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, зокрема: диспозиційно-аксіологічний (з показниками «міра усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства» та «ступінь прагнення застосування інноваційних мистецьких технологій задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах»); семіотико-інтерпретаційний (з показниками «міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "знак - об'єкт - інтерпретант"» та «рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами»); сигніфікаційно-дискурсивний (з показниками «ступінь сформованості умінь результативного застосування

інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів осягненням соціокультурного контексту мистецьких творів» та «міра здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах»). Задля оцінювання застосовувалися спеціальні діагностичні методи, зокрема: тест на визначення рівня культурного інтелекту (Cultural intelligence (CQ)); творче завдання на створення педагогічного проєкту мультимедійного дайджесту «Картина світу в мистецьких творах» (із застосуванням ІКТ); педагогічно-творче завдання із розробки та апробації мистецько-педагогічної технології «Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)» (із застосуванням ІКТ).

Виконанні п'ятого завдання передбачало здійснення перевірки ефективності розробленої експериментальної методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Із означеною метою було проведено педагогічний експеримент, на констатувальному етапі якого було визначено, що високий рівень відповідної підготовленості не продемонстрував ніхто з респондентів; 12% (3 ос.) виявили достатній рівень; 24% (6 ос.) продемонстрували середній рівень; 64% (16 ос.) – низький рівень. Загальний рівень за результатами підрахунків на констатувальному етапі виявився низьким.

На формувальному етапі експерименту поетапно створювалися наступні педагогічні умови: стимулювання до осягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві; спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації у музично-освітньому процесі; активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів.

Результати діагностичного зрізу, зробленого наприкінці формувального експерименту показали зростання показників як в експериментальній (ЕГ), так і в контрольній (КГ) групах респондентів. Утім в респондентів ЕГ, які проходили підготовку за авторською методикою, таке зростання проявилось більш інтенсивно, зокрема, 14,29% (4 ос.) продемонстрували високий рівень; 53,57% (15 ос.) – достатній; 28,57% (8 ос.) – середній; 3,57% (1 ос.) – низький. Загальний рівень в ЕГ виявився достатнім. У КГ високого рівня досягли 4,17% (1 ос.); достатнього - 20,83% (5 ос.); середнього 45,83% (11 ос.) і 29,17% (7 ос.) залишилися на низькому. Загальний рівень у КГ виявився середнім.

Перевірка за критерієм Фішера істотності перевищення кількості респондентів ЕГ, які продемонстрували високий та достатній рівень сформованості досліджуваного конструкту, дозволила підтвердити ефективність запропонованої у дослідженні методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Ключові слова: майбутні вчителі музичного мистецтва; естетична культура; професійна компетентність; просвітницько-педагогічна діяльність; підготовка; інформаційно-комунікативні технології; інновації; комунікація; педагогічні умови; культурний інтелект; художня картина світу; інноваційні технології; мультимедійні програмні засоби; компетентність; художньо-естетичний контент.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Федорець, М., Го, Цзюнь (2020). Актуальні питання підготовки майбутніх учителів до формування музичної культури сучасних школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. (8), сс. 485-495. Суми. DOI: 10.24139/2312-5993/2020.08/485-495
URL:<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/10460>

2. Го, Цзюнь. (2022). Формування культурної компетентності школярів в умовах інформаційного суспільства та глобалізації. *Інноваційна педагогіка*. Видавничий дім «Гельветика». (44), Т. 2, сс. 152-156.

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_2/44-2_2022.pdf

3. Guo, Jun. (2023) Analysis of the main results of the study on the problem “Preparation of future musical art teachers for the formation of schoolchildren’s cultural competence by means of innovative art technologies” (Го, Цзюнь. (2023). Аналіз основних результатів дослідження проблеми «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій»). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 3 (127), сс. 313-321. Суми.

DOI: 10.24139/2312-5993/2023.03/313-321 URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/го-цзюнь.pdf>

Стаття у науковому зарубіжному виданні

4. Го, Цзюнь (2020). Застосування аудіовізуальних технологій в навчанні музиці в Китаї і Україні. *International Scientific Journal «XI Global science and innovation 2020: Central Asia»*. No. 6 (11). Series "ArtSciences" Nur-Sultan, Kazakhstan.

URL: <https://pps.kaznu.kz/kz/Main/FileShow2/184732/98/3/9002/0//>

5. 郭俊 (2022) 基于信息技术的现代音乐师范生教学能力培养研究。

《教育新探索》北京·中国·年第2期。第50页。(Го Цзюнь. (2022). Розвиток педагогічних здібностей сучасних здобувачів освіти музичних факультетів на основі застосування інформаційних технологій (кит. мовою). *Нове дослідження освіти*. 2, с. 50. Пекін. Китай).

URL: <https://meeting.fanyu.com/doc/conference/2420073413>

6. 郭俊 (2023) 地域特色音乐文化融于音乐师范专业人才培养的相关研究。《教学与研究》北京。中国。2023 年第 2 期。第 165 页。(Го Цзюнь. (2023). (Актуальні дослідження стосовно інтеграції регіональної музичної культури в процесі формування професійних здібностей вчителів музики (китайською мовою). *Навчання та дослідження*. Пекін. Китай. Вип. 2., с. 165). URL: <https://www.g3mv.com/thesis/detail/7023172>

Праці апробаційного характеру

7. Го, Цзюнь. (2020). Музичне виховання школярів засобами аудіовізуальних технологій. (Тези). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VI Міжнародної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 33-37. Одеса.

8. Го, Цзюнь. (2020). Формування музичної культури школярів в Україні і Китаї (тези). *Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство*. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, сс. 65-70. Одеса.

9. Го, Цзюнь. (2021). Інноваційні мистецьки технології як засіб формування культурної компетентності сучасних школярів. (Тези). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 70-73. Одеса.

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15920/3/Innovative%20artistic%20technologies.pdf>

10. Го, Цзюнь. (2022). Формування музично-естетичної культури школярів в контексті глобалізації та європейської інтеграції. (Тези). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 86-89. Одеса.

11. Го, Цзюнь. (2022). Урок музичного мистецтва як форма залучення школярів до музичної культури. (Тези). «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство». Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. сс. 20-23. Одеса.

12. Го Цзюнь. (2023). Інноваційні технології в системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: проблеми и перспективи. (Тези). «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін». Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. СумДПУ імені А. С. Макаренка. Суми. 27-28. 04. 2023., сс. 14-16.
URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/збірник.pdf>

ABSTRACT

Guo Jun. Preparation of future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies.

Thesis for the Doctor of Philosophy degree in specialty 014 Secondary Education (Musical Art). State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky". Odesa, 2023.

The contents of the abstract

The dissertation presents the results of the study on the problem of future musical art teachers' preparation for the schoolchildren's cultural competence formation by means of innovative art technologies.

The relevance of the study is determined by the need to modernize education in the context of the deployment of cultural integration processes in the modern globalized world in the direction of ensuring the ability of an individual to competently carry out the communicative process of interaction with information, communities, and other individuals. The specified direction necessitates the training of specialists in the field of education, in particular future musical art teachers, for the formation of cultural competence in schoolchildren, as a construct that includes knowledge about cultural information, the ability to differentiate and analyze it, the

skills of creative interaction with it, which in general provides the ability to communicate effectively in the modern globalized cultural space.

The priority of directing the educational process to the formation of awareness in the cultural sphere and the ability to communicate constructively in different cultural spaces, to be tolerant, to empathize and to exchange thoughts and ideas is enshrined in the Recommendations of the European Parliament and the Council of the European Union “On basic competences for lifelong learning” (2006). This direction is supported by the Laws of Ukraine “On Education” (2017), “On Comprehensive General Secondary Education” (2020); in the Concept of the New Ukrainian School (2016), which is based on these acts.

Based on the analysis of scientific sources, it was determined that in the changing conditions of the modern socio-cultural environment, the aesthetic orientations of schoolchildren are formed spontaneously, which leads to the mass consumption of cultural information of dubious quality and deprives them of the opportunity to acquire the ability to constructively communicate with people and information in various cultural contexts. The above determines the need to modernize the goals, content and methods of general music education in the direction of the formation of abilities for effective communication with information and communities in a multicultural globalized space, which, in the projection of today’s priority competence paradigm, is ensured by the cultural competence formation.

The theoretical research made it possible to clarify that cultural competence: is related to such phenomena as spiritual culture, spirituality, artistic culture, artistic-musical culture; is responsible for a person’s ability to perceive the surrounding world in integrity and harmony, to fully develop the intellectual and emotional spheres. It was determined that communication in the musical-educational process with works of art (in particular musical art works) as those embodying the cultural context contributes to the formation of cultural competence of schoolchildren. Accomplishing the specified task requires appropriate training in future musical art teachers, which, according to the scientists-pedagogues, should include mastering of innovative art technologies. The effectiveness of the process of forming such preparedness is

ensured by the appropriate systemic orientation of professional training, which should be based on the methodology of preparing future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies.

The lack of systematic research on the preparation of future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies and, in particular, the methods of such training in the institutions of higher pedagogical education, leads to the existence of a number of contradictions between:

- the need to form the cultural competence of schoolchildren, confirmed by normative acts that outline the directions of the European education area development, and the lack of results of the systematic research on the purposeful preparation of the future musical art teachers for the formation of a certain competence in schoolchildren;

- the expediency of using innovative art technologies for the formation of schoolchildren's cultural competence and the lack of a scientifically based definition of the essence of the preparedness of future musical art teachers to perform the specified task and the criteria for evaluating such preparedness;

- the need to ensure that future musical art teachers acquire preparedness for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies and the lack of a methodology for the purposeful formation of such preparedness in the process of professional training of the above-mentioned higher education applicants.

The aim of the research is the theoretical justification, development and experimental verification of the methodology of preparing future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies. In accordance with the purpose of the study, a number of tasks were defined.

In order to solve the first task, the views of scientists on the problem of the interaction of the individual with the cultural environment were studied

(M. Borishevskiy, Guo Jun, Du Chen, I. Ziaziun, N. Komlev, Lin Yan, O. Nehrebetska, O. Rebrova, O. Rudnytska), in particular in the context of determining the relationships between the socio-cultural processes and the formation of the musical-aesthetic landscape (T. Adorno, Pan Xinyu, C. Cox, W. Gaver, L. Russolo, D. Warner). Scientists pay special attention to the problems of interaction of children and adolescents with the modern multicultural information environment (Guo Jun, N. Kyung, E. Manjos, Xu Xingzhou, Wu Yifan, J. Banks, M. Craft) and justify the need to ensure proper preparation of the future musical art teachers to involve schoolchildren in communication with musical culture, considering such communication as a factor in the formation of their general culture and aesthetic taste (Ye. Provorova, H. Padalka, O. Rudnytska, R. Savchenko, Yao Yamin). Scientists prove that communication with musical culture brings positive results in the context of personal, aesthetic and creative development of an individual under the conditions of the formation of the appropriate audio culture (Pan Xinyu), figurative thinking (N. Batiuk), internal artistic-semantic (Li Yue), timbral (Bai Binh), musical-stylistic (O. Shcherbinina) ideas, artistic-aesthetic taste (N. Koehn, N. Mozhaliova, O. Rostovskyi, M. Fedorets).

On the basis of the conducted theoretical analysis, it was clarified that the process of communication of an individual with cultural information, in particular that transmitted through works of musical art, has a positive effect on his general cultural, personal and creative development, provided he has the ability to perceive, understand, differentiate and creatively interact with such information. The study of the problem in the light of the competence paradigm made it possible to establish that such an ability is ensured by the formation of cultural competence, which is considered in the study as an integral construct that combines knowledge about the means, norms and traditions of coding, storage and transmission of cultural information (in particular knowledge of the semiotic systems of verbal, non-verbal and artistic languages), the ability to evaluate such information by understanding and comparing its features determined by ethnic and socio-cultural factors, applying for this the skills of critical analysis and relying on relevant value guidelines, which, in

general, ensures the ability of an individual to effectively communicate with information and communities in the variable conditions of a multicultural environment. The study determined that the formation of a certain competence in schoolchildren is an important task of general music education in view of the rapid growth of the amount of information in the modern globalized cultural space, as well as the easy availability and heterogeneous quality of such information.

In the course of solving the second task, it is substantiated that the process of forming the cultural competence of schoolchildren becomes most effective under the conditions of the application of innovative art technologies, which necessitates appropriate training in future musical art teachers. The essence of such preparedness is considered in the study as an integral professional-competence construct, based on the awareness of the value of the cultural heritage of mankind and the desire to successfully en culturare students of secondary schools to a modern multicultural environment through educational activity, which consists in familiarizing schoolchildren with the cultural picture of the world, reflected in artistic works. It was determined that the structure of such preparedness is formed by the interaction of three components, which in turn consist of certain elements, in particular: the educational-motivational component (acceptance as a value of the cultural and worldview diversity imprinted in artistic texts (musical, visual, literary, multimedia); the desire to acquaint schoolchildren with the cultural picture of the world through the disclosure of cultural codes of artistic texts by means of innovative art technologies); the sense-generating component (awareness of the cultural-symbolic functions of the elements of the musical language and ways of their significance in the artistic-interpretive process; knowledge of innovative art technologies, functional in the context of the representation of the cultural picture of the world in the musical-educational process); the creative-communication component (the ability to awaken the interest of schoolchildren in internalizing the sociocultural content of artistic texts by means of innovative art technologies; the ability to figuratively and expressively, with the use of innovative art technologies, represent the artistic picture of the world imprinted in artistic works).

The result of solving the third task was determination of the methodological bases of research and preparing future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies, which was composed of a number of specific scientific approaches and related methodological principles. In particular, the expediency of applying the following approaches and principles was proved: competence-based (the principle of expediency in the selection of productive innovative art technologies in the process of music-pedagogical, music-performance and artistic-educational activities), multicultural (the principle of pluralism of the socio-culturally determined differences in the aesthetic features of artistic works of different ethnic groups), reflective (the principle of activation of the socio-cultural imagination in the process of artistic communication), rhetorical-hermeneutic (metaxological understanding of the socio-cultural context of artistic works through the actualization of the ethos categories), interdisciplinary (the principle of integrating the contents of the disciplines of art history and musicpedagogy), and constructivist (the principle of constructing cultural meanings through the integration of previous experience, sub-objective perception and new polyartistic knowledge).

The result of solving the fourth task was the determination of the diagnostic apparatus of the study, the content of which consisted of criteria and indicators of the levels of future musical art teachers' preparedness for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies, in particular: dispositional-axiological (with indicators of "a measure of awareness of the value of cultural diversity and imprinted in the artistic texts of worldview and spiritual orientations of humanity" and "the degree of desire to use innovative art technologies for the promotion of the cultural heritage of humanity, crystallized in works of art"); semiotic-interpretive (with the indicators "the amount of knowledge about the peculiarities of functioning of the musical language elements in the system "sign – object – interpretant" and "the level of mastery of innovative art technologies that ensure schoolchildren's perception and understanding of the cultural picture of the world in the process of communicating with musical works"); signification-

discursive (with indicators of “the degree of formation of the skills of effective application of innovative art technologies for the formation of schoolchildren’s interest in understanding the socio-cultural context of artistic works” and “a measure of the ability to apply innovative art technologies for the deployment of artistic communication around the discussion of the artistic picture of the world, imprinted in artistic works”). Special diagnostic methods were used for evaluation, in particular: a test to determine the level of cultural intelligence (CQ); a creative task to create a pedagogical project of a multimedia digest “Picture of the world in works of art” (with the use of ICT); pedagogical and creative task on the development and approval of art and pedagogical technology “Formation of the cultural competence of the general secondary education applicants (by age groups)” (with the use of ICT).

The implementation of the fifth task involved checking the effectiveness of the developed experimental methodology for preparing future musical art teachers for the formation of schoolchildren’s cultural competence by means of innovative art technologies. With this aim, a pedagogical experiment was conducted, at the ascertaining stage of which it was determined that none of the respondents demonstrated a high level of appropriate preparation; 12% (3 persons) demonstrated a sufficient level; 24% (6 persons) – an average level; 64% (16 persons) – a low level. The general level according to the results of calculations at the ascertaining stage turned out to be low.

At the molding stage of the experiment, the following pedagogical conditions were gradually created: stimulation to understanding the value of cultural diversity and its artistic reflection in art; encouragement to acquire knowledge about the semiotic functions of the elements of artistic languages and technologies (pedagogical and information-communication) of their implementation in the musical-educational process; intensification of the creative activity of future musical art teachers in artistic project work on the development and application of innovative art technologies for the formation of schoolchildren’s cultural competence.

The results of the diagnostic section made at the end of the molding experiment showed an increase in indicators in both the experimental (EG) and control (CG)

groups of respondents. However, among the EG respondents who were trained according to the author's methodology, such growth was manifested more intensively, in particular, 14.29% (4 persons) demonstrated a high level; 53.57% (15 persons) – sufficient; 28.57% (8 persons) – average; 3.57% (1 person) – low. The general level in the EG turned out to be sufficient. In the CG, the high level reached 4.17% (1 person); sufficient – 20.83% (5 persons); average 45.83% (11 persons) and 29.17% (7 persons) remained at a low level. The general level in the CG turned out to be average.

Checking according to Fisher's criterion the significance of exceeding the number of the EG respondents, who demonstrated a high and sufficient level of formation of the studied construct, made it possible to confirm the effectiveness of the methodology proposed in the study for preparing future musical art teachers to form the schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies.

Keywords: future musical art teachers; aesthetic culture; professional competence; educational and pedagogical activity; preparation; information and communication technologies; innovations; communication; pedagogical conditions; cultural intelligence; artistic picture of the world; innovative technologies; multimedia software; competence; artistic-aesthetic content.

THE LIST OF THE AUTHOR'S PUBLICATIONS

Articles in professional journals of Ukraine

1. Fedorets, M., Guo, Jun (2020). Aktualni pytannia pidhotovky maibutnikh uchyteliv do formuvannia muzychnoi kultury suchasnykh shkolariv. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, (8), 485-495. Sumy. DOI: 10.24139/2312-5993/2020.08/485-495.URL:

<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/10460>

2. Guo, Jun (2022). Formuvannia kulturnoi kompetentnosti shkolariv v umovakh informatsiinoho suspilstva ta hlobalizatsii. *Innovatsiina pedahohika. Vydavnychiy dim «Helvetyka»*. (44), T. 2, cc. 152-156.URL:

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_2/44-2_2022.pdf

3. Guo, Jun. (2023) Analysis of the main results of the study on the problem “Preparation of future musical art teachers for the formation of schoolchildren’s cultural competence by means of innovative art technologies” (Го, Цзюнь. (2023). (Аналіз основних результатів дослідження проблеми «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій»). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3(127), 313-321. doi: 10.24139/2312-5993/2023.03/313-321
URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/го-цзюнь.pdf>

Articles in foreign professional journals

4. Guo, Jun (2020). Zastosuvannia audiovizualnykh tekhnolohii v navchanni muzytsi v Kytai i Ukraini. International Scientific Journal “XI Global-science and innovation 2020: Central Asia”, No. 6 (11). Series “ArtSciences” Nur-Sultan, Kazakhstan.
URL: <https://pps.kaznu.kz/kz/Main/FileShow2/184732/98/3/9002/0//>

5. 郭俊 (2022) 基于信息技术的现代音乐师范生教学能力培养研究。《教育新探索》北京。中国。年第 2 期。第 50 页 (Guo, Jun (2022). Rozvytok pedagogichnykh zdibnostei suchasnykh zdobuvachiv osvity muzychnykh fakultetiv na osnovi zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii (kyt. movoiu). *Nove doslidzhennia osvity*. 2, s. 50. Pekin. Kytai). URL: <https://meeting.fanyu.com/doc/conference/2420073413>

6. 郭俊 (2023) 地域特色音乐文化融于音乐师范专业人才培养的相关研究。《教学与研究》北京。中国。2023 年第 2 期。第 165 页 (Guo, Jun (2023). (Aktualni doslidzhennia stosovno intehratsii rehionalnoi muzychnoi kultury v protsesi formuvannia profesiinykh zdibnostei vchyteliv muzyky (kytaiskoiu movoiu). *Navchannia ta doslidzhennia*. Pekin. Kytai. Vyp. 2, s. 165). URL: <https://www.g3mv.com/thesis/detail/7023172>.

Works of approbation character

7. Guo, Jun (2020). Muzychne vykhovannia shkolariv zasobamy audiovizualnykh tekhnolohii (tezy). *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva*. Materialy i tezy VI Mizhnarodnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv, 1, ss. 33-37. Odesa.

8. Guo, Jun (2020). Formuvannia muzychnoi kultury shkolariv v Ukraini i Kytai (tezy). *Kultura, osvita, tvorchist: svitovitekhnolohii, avtorskiidei, tradytsii i novatorstvo*. Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, ss. 65-70. Odesa.

9. Guo, Jun (2021). Innovatsiini mystetsky tekhnolohi iyak zasib formuvannia kulturnoi kompetentnosti suchasnykh shkolariv (tezy). *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva*. Materialy i tezy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv, 1, ss. 70-73. Odesa.

URL:<http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15920/3/Innovative%20artistic%20technologies.pdf>

10. Guo, Jun (2022). Formuvannia muzychno-estetychnoi kultury shkolariv v konteksti hlobalizatsii ta yevropeiskoi intehratsii (tezy). *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva*. Materialy i tezy VIII Mizhnarodnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv, 1, ss. 86-89. Odesa.

11. Guo, Jun (2022). Urok muzychnoho mystetstva yak forma zaluchennia shkolariv do muzychnoi kultury (tezy). *“Kultura, osvita, tvorchist: svitovi tekhnolohii, avtorskiidei, tradytsii i novatorstvo”*. Zbirnyk materialiv IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. ss. 20-23. Odesa.

12. Guo, Jun (2023). Innovatsiini tekhnolohii v systemi pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva: problemy y perspektyvy (tezy). *“Innovatsiinyi rozvytok vyshchoi osvity: hlobalnyi, yevropeyskyi ta natsionalnyi vymiry zmin”*. Materialy IX Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. SumDPU imeni A. S. Makarenka. Sumy. 27-28. 04. 2023., ss. 14-16. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/zbirnyk.pdf>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	23
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ.....	36
1.1. Феномен культурної компетентності в міждисциплінарному науковому дискурсі.....	36
1.2. Підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій: сутність поняття та компонентна структура	54
ВИСНОВКИ до розділу 1	82
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ І КИТАЮ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ	88
2.1. Наукові підходи та принципи підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій	88
2.2. Педагогічні умови та методи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій	120
ВИСНОВКИ до розділу 2	138
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ	145
3.1. Констатувальне дослідження підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.....	145
3.2. Експериментальна перевірка авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.....	168
ВИСНОВКИ до розділу 3	187
ВИСНОВКИ.....	190
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	195
ДОДАТКИ.....	220

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Глобалізаційні процеси, що розгортаються на сучасному етапі розвитку суспільства, обумовлюють інтенсивне насичення культурного простору різноманітною інформацією та, як слідство, якісні зміни в соціокультурному середовищі. Унаслідок цього комунікативний процес обміну культурною інформацією у сучасному глобалізованому світі висуває нові виклики, зокрема, вимагає сформованості в індивіда знання про специфіку такої інформації, уміння її диференціювати та піддавати аналізу, а також, навички творчої взаємодії з нею. Теоретичні та методологічні основи процесу формування знань, умінь та навичок, які забезпечують можливості комунікації у соціокультурному просторі сьогодення, забезпечують положення, сформульовані в межах компетентнісної парадигми. Зокрема, у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (2006) окрему позицію у системі основних компетентностей займає «обізнаність у сфері культури та вміння творчо самовиражатись» (п. 8). Також, важливість заснованої на інтересі до розвитку соціокультурної сфери здатності конструктивно комунікувати у різних культурних просторах, бути толерантним, співпереживати та здійснювати обмін думками та ідеями, у даному документі розглядається в якості основи майже усіх основних компетентностей, конгломерація яких забезпечує індивіда можливостями ефективною особистісною та соціальною самореалізацією, усебічного розвитку, взаємодії зі спільнотами, успішного працевлаштування тощо.

Основні ідеї цих рекомендацій знайшли послідовний розвиток в Законах України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020). На їх ґрунті побудована Концепція Нової української школи (далі - НУШ), яка декларує проведення докорінної та системної реформи загальної середньої освіти (2016). У синергії із основними ідеями компетентнісної парадигми, зокрема, щодо спрямованості освітньої системи на формування компетентностей, що забезпечують здатності до ефективною комунікації у

сучасному глобалізованому полікультурному світі, визначено й пріоритетні напрями розвитку освітньої системи Китаю, зафіксовані у таких документах, як: державний акт модернізації освіти в КНР до 2035 р., «Державна програма реформи і розвитку освіти на середньостроковий і довгостроковий періоди 2010-2020 р.», «Стандарти обов'язкової навчальної програми з музики» (2011).

Спрямованість на реалізацію положень згаданих документів зумовила значне підвищення уваги освітян-науковців обох країн до визначення шляхів та стратегій модернізації освітнього процесу з метою підвищення його ефективності щодо формування культурної компетентності школярів. Означена компетентність покликана забезпечувати здатність розуміння сучасного мінливого світу, його культурного різноманіття, яке віддзеркалює сучасний гетерогенний у стильовому та етнокультурному сенсах музичний аудіоландшафт (Пан Сінюй, 2019). Таким чином, формування культурної компетентності учнів стає пріоритетним завданням учителів музичного мистецтва, що актуалізує завдання із забезпечення їх відповідної фахової підготовки в мистецько-педагогічних вишах України і Китаю.

Розгляд означеного завдання в проєкції пріоритетної на сьогодні компетентнісної освітньої парадигми ініціює вивчення можливостей унесення відповідних удосконалень до стратегій, методів і технологій підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Основні аспекти функціонування та розвитку загальної музичної освіти, що здійснюється в закладах ЗСО України і Китаю, висвітлено в працях багатьох учених другої половини минулого століття та останніх десятирічь нового століття. Ці дослідження представляють різні наукові галузі: психологію, культурологію, музикознавство, музичну соціологію, музичну педагогіку, освітні загальні та мистецькі технології тощо. Йдеться про праці Т. Адарно, І. Барановської, Н. Батюк, І. Беха, В. Гавера (W. Gaver), Ду Чень, І. Зязюна, Г. Костюка, Н. Кьон, Лінь Хай, О. Лобової, Л. Масол, Є. Назайкінського, Г. Ніколаї, Є. Проворової, Пань Сінюй, Б. Піяновського (B. Pijanowski),

А. Растригіної, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, Сюй Сінчжоу, А. Сохора, С. Шипа, Б. Яворського та ін.

Глобальне поширення інтернет-мережі та «онлайнових» соціальних мереж радикально змінили світовий музично-естетичний ландшафт і забезпечили формування сучасного соціокультурного середовища. У результаті у людства, зокрема у школярів, з'явилися легкі, швидкі та необмежені можливості цілодобово отримувати музичний контент будь-яких жанрів, стилів та, звичайно, будь-якої якості. Саме тому особливе місце в сучасній загальній музичній освіті України та Китаю набуває формування культурної компетентності, а також виховання критичного мислення та гарного музично-естетичного смаку, що стає в наш час своєрідним культурним «імунітетом» зростаючої особистості (Н. Батюк, Го Цзюнь, Пань Сінюй, М. Федорець, Хан Хуйюнь та ін.)

Дослідження вчених, контент-аналіз публікацій, а також спостереження за роботою закладів ЗСО України і Китаю демонструють пониження загального рівня музичної культури школярів та масового інтересу до низькопробних музичних творів комерційного призначення. На жаль, не всі українські та китайські вчителі можуть протистояти цьому феномену, тому що вони не отримали своєчасно належної фахової підготовки в цьому напрямі, не мають відповідного музично-естетичного досвіду роботи зі школярами, що народилися в час розповсюдженої інтернет-мережі, та віднесених у науковому дискурсі до «Альфа»-генерації.

Формування культурної компетентності стосується багатьох напрямів духовної культури, зокрема, якісного «сприймання музики, вміння її слухати, відчувати та розуміти» музичні твори різних жанрів та стилів, можливість орієнтуватися в новому соціокультурному просторі тощо. Це «збагачує їхній духовний світ, культуру та розширює світогляд» (Пань Сінюй, 2019).

У наш час багато науковців, зокрема в Україні та Китаї, вважають метою загальної музичної освітинабуття молоддю *основ музичної культури* (І. Барановська, Н. Батюк, Го Цзюнь, О. Лобова, А. Растригіна, М. Федорець,

Хан Хуйюнь та ін.), що є результатом дії багатьох факторів, найважливішими з котрих є своєчасне та якісне формування в школярів культурної компетентності та її основних складових: культурної (ключової) компетентності (у широкому розумінні) та культурної компетентності у вузькому (мистецько-музичному) сенсі, яка складається з міжпредметних (наскрізних) мистецьких компетентностей та предметних (музичних) компетентностей.

Бурхливий розвиток у світі інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ), удосконалення комп'ютерних програм та сервісів позитивно проявилось в методично-технологічному забезпеченні підготовки майбутніх учителів України і Китаю до продуктивної музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності в закладах ЗСО. Отже, спостереження та аналіз доводять актуальність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації за допомогою інноваційних мистецьких технологій, зокрема багатьох ІТК (комп'ютерних, мультимедійних, аудіовізуальних технологій тощо). Використання цих технологій дозволяє школярам набути здатності чути та розуміти музичний твір, орієнтуватися в сучасному музичному середовищі, як реальному, так і віртуальному (Бай Бінь, Н. Батюк, Лі Ює, О. Лобова, О. Реброва, Сюй Сінчжоу та ін.).

Отже, у зв'язку з необхідністю посилення організованого мистецько-педагогічного впливу на процес формування культурної компетентності школярів в Україні і Китаї виникає проблема модернізації фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на інноваційних засадах. У підсумку, це має стати вирішальним фактором стосовно їхньої реальної підготовленості до продуктивної роботи зі школярами «Альфа»-генерації в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища.

Досвід кращих учителів музичного мистецтва України та Китаю показує, що величезний художній та мистецько-педагогічний потенціал у процесі залучення школярів до музичної культури має народна музика, яка значною мірою внесена в чинні програми загальної мистецької (музичної) освіти для

закладів ЗСО. У китайських закладах ЗСО розповсюджено виконання відомих музичних творів, зокрема й симфонічних, у транскрипціях, пов'язаних із традиційними народними жанрами, сучасними естрадними стилями, у вигляді саундтреків із кінофільмів, мюзиклів тощо. Такі транскрипції в концертних проєктах є привабливими для молоді і також сприяють підвищенню культурної компетентності та музичної культури (Ло Шиї, 2003).

Аналіз спостережень за фаховою підготовкою майбутніх учителів музичного мистецтва в Україні та Китаї показує загалом слабкий рівень їхньої підготовленості до якісної роботи із формування культурної компетентності в школярів «Альфа»-генерації в контексті компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходу. Бесіди та опитування здобувачів освіти з відповідних мистецько-педагогічних факультетів показують, що недостатня підготовленість є одним з факторів відмови більшості з них (52–55 % опитаних) працювати в закладах ЗСО. Одночасно, аналіз кадрової ситуації в Україні та Китаї демонструє гостру нестачу кваліфікованих спеціалістів цього профілю, особливо у сільській місцевості.

Отже, актуальність дослідження проблеми якісної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в Україні та Китаї до формування культурної компетентності школярів у мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища підтверджено необхідністю розв'язання *низки суперечностей*:

- необхідністю формування культурної компетентності школярів, підтвердженою нормативними актами, що скеровують напрями розвитку європейського освітнього простору, та відсутністю результатів системних досліджень цілеспрямованої підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів означеної компетентності;

- доцільністю застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів та відсутністю науково-обґрунтованого визначення сутності підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до виконання означеного завдання та критеріїв оцінювання такої підготовленості;

– необхідністю забезпечення набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва підготовленості до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій та відсутністю методики цілеспрямованого формування такої підготовленості в процесі фахової підготовки згаданих здобувачів вищої освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є частиною наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Базовою основою цього дослідження є тематичний план науково-дослідної роботи Університету Ушинського.

Актуальність та недостатнє дослідження цієї проблеми, а також наявність низки суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій». Тему дисертаційного дослідження було затверджено вченою радою Університету Ушинського протоколом від 27.06.2019 р. №11.

Мета дослідження полягає в розробці, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Відповідно до вказаної мети визначено такі *завдання*:

1. Розгляд феноменології культурної компетентності в контексті наукового дискурсу.
2. Визначення сутності й компонентної структури підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.
3. Обґрунтування методології та розробка авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

4. Визначення критеріїв та показників оцінювання рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

5. Розробка, обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю.

Предмет дослідження – авторська методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Методологічну основу дослідження склав комплекс взаємообумовлених наукових підходів: компетентнісного, мультикультурного, рефлексійного, риторично-герменевтичного, міждисциплінарного та конструктивістського.

Теоретичні основи дослідження обумовлено філософськими, соціологічними, соціокультурними, соціально-педагогічними, психолого-педагогічними, культурологічними, мистецтвознавчими, музично-педагогічними концепціями та положеннями, пов'язаними прямо або опосередковано з досліджуваною проблемою. Йдеться про феноменологію культури, духовної культури, художньої культури та мистецтва, музичної культури тощо (М. Борішевський, Го Цзюнь, Ду Чень, І. Зязюн, М. Каган, Н. Комлев, К. Кокс (С. Сох), Лінь Янь, О. Негребецька, О. Рудницька, Л. Руссола (L. Russolo), О. Реброва, А. Сохор, Л. Шамшин, Д. Уорнер (D. Warner) та ін.); зміну світового музично-естетичного ландшафту та соціокультурного середовища, вплив цих феноменів на формування культурної компетентності школярів та на залучення їх до основ музичної культури (Т. Адорно, У. Гавер (W. Gaver), Го Цзюнь, Н. Кьон, Т. Койчева, Е. Манжос, Пань Сінюй, А. Сохор, Сюй Сінчжоу, Б. Яворський та ін.); стратегію

інтегрального засвоєння різних видів мистецтва (Л. Масол, О. Коваленко, О. Комаровська, Г. Сотська, О. Щолокова та ін.); полікультурний аспект у мистецько-освітньому навчанні (Ю. Бенкс (J. Banks), М. Крафт (M. Craft), У Іфан та ін.); оволодіння майбутніми вчителями інтегральними, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями у контексті акмеологічного, риторично-герменевтичного, мультикультурного, музично-естетичного, міждисциплінарного та інших наукових підходів (І. Барановська, Ван Яцзюнь, О. Вознесенська, Д. Кан (D. Kahn), С. Ковальова, Т. Койчева, О. Кузнецова, І. Малашевська, Мен Сіан, В. Петрушин, Л. Побережна, А. Расиригіна, О. Реброва, Цзяо Їн та ін.); професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва: мистецтвознавчу, психолого-педагогічну, методико-технологічну, (зокрема інформаційно-комунікативну, комп'ютерно-мультимедійну, ІТ-підготовку тощо), психоекологічну, валеологічну; спеціальну (фахову) підготовку: музично-педагогічну, музично-виконавську (вокальну та інструментальну), культурно-просвітницьку, музикознавчу, фольклорну, диригентську, вокально-хорову, музично-хореографічну тощо); формування культурної компетентності, накопичення психолого-педагогічного, художньо-естетичного та музично-естетичного досвіду, а також про всебічний розвиток особистості майбутніх учителів, включно оволодіння ними нормами сучасного педагогічного етикету (О. Андрейко, Г. Дідич, О. Єременко, Т. Завадська, А. Козир, О. Лобова, Лю Ге, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Пань Сінюй, О. Реброва, О. Ростовський, Сюй Сінчжоу, М. Федорець, В. Федорішин та ін.); набуття школярами основ музичної культури (Т. Бессонова, С. Казакова, О. Лобова та ін.), готовність здобувачів до залучення учнів до музичної культури (Є. Проворова, Г. Падалка, О. Рудницька, Р. Савченко, Яо Ямін та ін.), зокрема за допомогою формування культурної компетентності та її складових (Н. Батюк, І. Барвінок, Л. Беземчук, Ва Тянь Ці, Ван Юечжи, Дін Юнь, Го Цзюнь, О. Грисюк, С. Казакова, Т. Койчева, О. Лобова, Ф. Лердал (F. Lerdahl), М. Маклухан (M. McLuhan), Г. Падалка, Пань Сінюй, С. Рейнолдс (S. Reynolds), А. Хуторський та ін.); розвиток музичних здібностей школярів

(музичного слуху, ритму, музичної пам'яті тощо), образного мислення, художніх уявлень, художньо-естетичного смаку та критичного мислення (Бай Бінь, Н. Батюк, М. Федорець, Лі Ює, Н. Кьон, Н. Мозгальова, О. Ростовський та ін.).

Методи дослідження. Для вирішення мети та відповідних завдань у дослідженні застосовано комплекс взаємообумовлених методів, а саме:

- Теоретичні методи для здійснення аналізу, синтезу, порівняння, конкретизації, узагальнення наукових положень та висновків, представлених у розвідках філософського, культурологічного, музикознавчого, психолого-педагогічного, музично-педагогічного, культурно-просвітницького напрямів, з метою уточнення змісту основних понять досліджуваного феномену; метод теоретичного моделювання, з метою розроблення компонентної структури підготовки здобувачів вищих мистецько-педагогічних закладів, критеріїв й показників для оцінки рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації в закладах ЗСО.
- Емпіричні методи, пов'язані з опитуваннями, анкетуваннями, педагогічним спостереженням, діагностично-творчими завданнями, тестами тощо; з констатувальним експериментом – для визначення підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій; а також з формувальним експериментом – для перевірки ефективності авторської методики.
- Методи математичної статистики для математичної обробки і аналізу отриманих результатів, а також для порівняння їх з базовими положеннями авторської методики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*: здійснено цілісне дослідження підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації засобами інноваційних технологій у мінливих умовах сучасного

соціокультурного середовища; визначено сутність даної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та представлено як інтегральний фахово-компетентнісний конструкт, заснований на усвідомленні цінності культурної спадщини людства та прагненні успішної інкультурації учнів закладів ЗСО до сучасного полікультурного середовища через педагогічно-просвітницьку діяльність, яка полягає в ознайомленні школярів із культурною картиною світу, відображеною в мистецьких творах; складено та представлено компонентну структуру підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів культурної компетентності засобами інноваційних технологій у вигляді динамічної цілісності просвітницько-мотиваційного, смисло-генераційного і творчо-комунікаційного компонентів, а також методологічну основу дослідження, яку складають *наукові підходи: компетентнісний (наскрізний), мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський*; розроблено й експериментально перевірено *авторську методуку* підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Домінантою цієї методики є створення та реалізація відповідних педагогічних умов: стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві; спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технологій (педагогічні та інформаційно-комунікативні), їх реалізації в процесі загальної музичної освіти; активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів.

Розроблено *критерії* (диспозиційно-аксіологічний, семіотико-інтерпретаційний, сигніфікаційно-дискурсивний) та відповідні *показники* оцінювання ступеня підготовленості здобувачів: міра усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства; ступінь прагнення застосування інноваційних

мистецьких технологій задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах; міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "об'єкт – знак – інтерпретант"; рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями, що забезпечують сприйняття та досягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами; ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів досягненням соціокультурного контексту мистецьких творів та забезпечення емоційної залученості учнів; міра здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої в мистецьких творах; обґрунтовано та впроваджено *методи* підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних технологій: «технологія-тренінг із формування мотивації до культурно-просвітницької активності в процесі загальної музичної освіти»; «технологія формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту»; «технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в процесі загальної музичної освіти». Визначено *процес підготовки* майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів, який складають ціннісно-орієнтовний, когнітивно-накопичувальний та самостійно-творчий етапи; обґрунтовано, що підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у контексті сучасного соціокультурного середовища включає в себе три основні складові: музично-педагогічну, музично-виконавську та культурно-просвітницьку; визначено, що формування культурної компетентності є передумовою набуття школярами основ музичної культури як національного, так і світового рівнів. Підкреслено значення музичної культури для всебічного розвитку людини.

Уточнено сутність мотиваційної готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до наступної педагогічної діяльності; сутність таких

понять: духовна культура, музична культура, музична культура школярів; сутність понять культурної (ключової) компетентності та культурної компетентності у вузькому (мистецько-музичному) сенсі, складовими якої є міжпредметні (наскрізні) мистецькі компетентності та предметні (музичні) компетентності; складові музичної культури школярів «Альфа»-генерації, яка складається з культурної компетентності та чотирьох взаємопов'язаних блоків: музично-естетичної спрямованості, музично-естетичної обізнаності, музично-естетичної вихованості, музично-творчої розвиненості, а також художньо-естетичного та музично-естетичного досвіду.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх застосування для розв'язання широкого спектру мистецьких та педагогічних завдань. Авторська методика підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій може бути застосована при викладанні для спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) навчальних курсів

Апробація отриманих результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження здійснено у формі виступів і доповідей на міжнародних конференціях: «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2020, 2021, 2022); «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (Одеса, 2020, 2022); «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 2023).

Публікації. Результати дослідження відображено в 12 публікаціях автора, з них 3 статті в наукових фахових виданнях України, 3 – у наукових зарубіжних виданнях, 6 праць апробаційного характеру. Публікації українською, англійською та китайською мовами.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці компонентної структури підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Структура дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел (262 найменування, з них 44 іноземними мовами), додатків. Загальний обсяг дисертації складає 244 сторінки, з них 180 сторінок основного тексту. Робота містить 8 таблиць, 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

1.1. Феномен культурної компетентності в міждисциплінарному науковому дискурсі

Для більш глибокого розуміння заявленої теми дослідження, зокрема феномену культурної компетентності, на наш погляд, варто здійснити аналіз понять «культура» та «компетентність».

Культура є ключовим поняттям явища культурної компетентності. Розглянемо це поняття та його складові в міждисциплінарному науковому дискурсі. Згідно з історичними відомостями термін «культура» походить від латинських (давньоримських) словосполучень, в яких слово *cultura* означало обробіток, обробку, наприклад, *cultura agri* (обробка землі), *cultura animi* (виховання душевних сил людини). Уже початковим змістом слово культура було пов'язано з організаційною і упорядкованою діяльністю людини відповідно до реально наявної природної даності – необробленої землі, невихованої людини, дитини тощо (Багатозначність поняття культури, 2010).

Найраніший прозовий твір латинською мовою, що дійшов до наших днів, є «*De Agri Cultura*» (з лат. – «Про агрикультуру»), який написав у III столітті до н. е. римський сенатор і письменник Марк Порцій Катон. У ньому розповідалось про догляд за ділянкою землі. Однак обробка ґрунту неможлива без особливого душевного настрою. Без відповідного інтересу до ділянки не буде і культури.

Через два століття Марк Тулій Цицерон у «Тускуланських бесідах» використовував красиву метафору – «*cultura animi*», тобто обробіток, виховання душі, ототожнюючи її з філософією. Отже, поняття культури відривається від земляного ґрунту та метафорично співвідноситься з розумністю та духовністю людини (Цицерон, 2021).

У наш час значення слова культура залишається багатозначним. Воно використовується в словосполученнях, на кшталт, «культура чогось» (культура поведінки, культура побуту тощо). Поняття культури може символізувати наступність досягнень людської творчості. З цієї точки зору безкультурною називають людину, яка не орієнтується в історії, живопису, музиці, архітектурі тощо (Багатозначність поняття культури, 2010).

У повсякденному житті поняття культури вживається як мінімум у трьох значеннях. По-перше, культурою називають певну галузь життя суспільства, що має інституційне закріплення – профільне міністерство (культури), спеціалізовані навчальні заклади з культури та мистецтва; видавництва, культурні заклади, громадянські організації тощо – усі, що займаються виробництвом та просуванням духовних (культурних) цінностей. По-друге, культура – це сукупність моральних норм і духовних цінностей, властивих окремим соціальним групам або цілому народу (елітарна культура, молодіжна культура, українська культура тощо). По-третє, культура виражає високий рівень якісного розвитку матеріальних, духовних, мистецьких та ін. досягнень людства («культурна» людина, «культура виробництва», «культура мовлення» тощо). Отже, більшість людей під поняттям «культура» мають на увазі загальноприйняті способи життя – звичаї, суспільні норми, інститути тощо, або будь-який зразок безкультур'я, неетичної поведінки.

Сьогодні науковці багатьох країн, зокрема Європи, США, Китаю детально аналізують категорію «культура», намагаючись знайти найбільш точне визначення цього феномена.

На думку американських антропологів, найперше визначення терміну «культура» дав англійський етнограф Е. Тейлор: «Культура – це комплекс, що включає знання, вірування, мистецтво, мораль, закони, звичаї, а також інші здібності та навички, засвоєні людиною як членом суспільства». П. Сорокін зазначив, що «культурний аспект охоплює уявлення, цінності, норми, їх взаємодії і взаємини». Л. Уайт називав культуру «організацією різноманітних явищ – матеріальних об'єктів, тілесних актів, ідей і почуттів, які складаються з

символів або залежать від їх вживання». За В. Оствальдом, – культура це те, «що відрізняє людину від тварини». А. Моль вважав культуру «сукупністю, наявних у конкретної людини або у групи людей елементів, які пов'язані з тим, що можна назвати пам'яттю світу і суспільства, матеріалізованою в бібліотеках, пам'ятниках і мовах»(Основи культурології, 2019).

Феномен культури надзвичайно багатий і різноманітний. Американські антропологи А. Кребер і К. Клакхон, підраховали, що з 1871 по 1919 роки функціонувало лише сім визначень культури, а на початку ХХІ століття зафіксовано уже близько п'ятисот таких визначень (Культурологія, 2008).

Під час соціальних перетворень проблематика культури набула небувалої гостроти і здобула першість серед глобальних аспектів діяльності. ХХІ століття відзначено серйозними викликами стосовно культури. Гостро стоять проблеми розповсюдження «масової культури», протиборства духовності і бездуховності. Вагомого значення набувають міжкультурний діалог, порозуміння різних культур, зокрема західної культури і культур країн Азії, Африки, Латинської Америки.

Аналіз наукових розвідок свідчить, що китайські вчені розглядають феномен культури інакше, ніж науковці Європи і США. Більшість учених Китаю розуміє поняття культури, як сукупність матеріальних і духовних багатств, створених людиною в історичній практиці людського суспільства. У вузькому сенсі, культура – це соціальна форма суспільної свідомості, відповідні норми і організація соціальної практики. У широкому розумінні, це поняття охоплює призначення людини, її сутність, об'єктивність існування і фізичне вираження людської сутності (Загальне поняття, 2015., сс. 199–200).

Цзя Хуеймінг зауважує, що поняття культури в китайській науці у вузькому сенсі охоплює лише частину матеріального виробництва, а основна увага приділяється духовній творчості і її спадкоємству. Основну увагу китайських дослідників зосереджено на двох напрямках: а) розробка концепції розвитку національної культури; б) аналіз процесу культурної глобалізації і пошук свого місця в ній. При цьому досліджуються як позитивні, так і

негативні сторони глобалізації щодо подальшого розвитку китайської культури. На думку державного керівництва КНР, культурна глобалізація містить загрозу розвитку національної культури країн, що розвиваються.

Сунь Цзяньдун стверджує, що традиційна культура нації є важливим джерелом формування принципів державного управління в країні, дає уявлення про багатий досвід цього управління, виступає джерелом для збагачення змісту і способів управління на основі законів, відіграє активну роль у процесі модернізації правової системи Китаю (Роль традиційної, 2015. С. 140). Ло Чжіцзя підкреслює, що культура як «м'яка сила» стає важливим засобом для розширення національних інтересів країн і навіть цілих регіонів (Політика управління, 2015. С. 40-45).

Українська культурологічна наука традиційно розглядає культуру як важливий спосіб людського існування та розвитку суспільства, який допомагає особистості не тільки абсорбуватися до навколишнього середовища, а й взяти участь у його розбудові. Своєрідність феномену культури виявляється в особливостях світогляду людини, її образу мислення, розумної поведінки, домінуванні позитивних емоцій. «У такому сенсі культура притаманна усім проявам життя людини, всій її діяльності» (Гузій, 1990).

Водночас українські та китайські науковці зауважують, що культура є універсальним засобом гармонізації життя, розв'язання різноманітних суперечностей та проблем. «Вона наповнює змістом світ людини і є найбільш універсальною його характеристикою» (Дін Юнь, 2016).

Отже, культуру можна визначити як сукупність усіх видів творчої діяльності людини й суспільства, а також результатів цієї діяльності, втілених у матеріальних і духовних цінностях.

Оскільки до сфери культури належать результати людської діяльності та способи, засоби, методи самої діяльності, то розрізняють культуру матеріальну й культуру духовну (див. рис. 1.1) (Культура як специфічна, 2005).

Рис.1.1. Структура культури

Підбиваючи підсумки філософсько-культурологічного аспекту дослідження культури, зауважимо, що цей феномен є головним шляхом розвитку людської цивілізації, універсальним засобом вирішення багатьох суперечностей та проблем, а також є необхідним способом гармонізації людського буття. «Внутрішній світ людини є культурною реальністю», яка пов'язана з його наповненням культурним змістом, й це є «найбільш універсальною характеристикою людини» (Дін Юнь, 2016).

Аналіз соціологічної літератури з проблем культури та її функцій демонструє розбіжності в працях різних учених. Так Ю. Резник, О. Сохор, Л. Столович визначають в ролі основних функцій культури такі як: гедоністичну – це здатність мистецтва дати людині духовну насолоду; експресивну, яка є природною потребою особистості у вираженні своїх настроїв, емоцій, почуттів у невербальній формі; комунікативну, обумовлену виразом музичних вражень з використанням вербальних (звукових) форм); пізнавальну – це прагнення людей до здобуття нової інформації та досвіду; духовно-катарсичну й магічно-сугестивну – з можливістю «викликати могутні емоційні потрясіння, які здійснюються шляхом співчуття і очищенням від пристрастей» (Дін Юнь, 2016, с. 12).

На думку інших фахівців, культура як суспільний феномен виконує такі

взаємопов'язані функції: перетворювальну, пізнавальну (гносеологічну), комунікативну, регулятивну (нормативну), емоційного регулювання життєдіяльності людини, ціннісно-орієнтаційну (див. рис. 1.2.). Інтегрувальною функцією культури на думку науковців є людино творча (гуманістична) функція (Культура як специфічна. 2005).

Рис. 1.2. Функції культури

Варто підкреслити, що культурний розвиток суспільства традиційно ототожнюється з освітньою діяльністю. Український педагогічний словник інтерпретує освіту як «духовне обличчя людини, яке складається під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням її культурного кола, а також процесу виховання, самовиховання, впливу, шліфування, тобто процесу формування обличчя людини» (Гончаренко, 1997., сс. 241–242).

На думку І. Зязюна, освіта є складним соціокультурним феноменом, який обумовлює необхідність «звернення педагогіки до витоків освіти – прийняття її як феномена і частини культури» (Зязян, 2008, с. 25). Учений переконаний, що феномен освіти віддзеркалює насамперед основні риси культури: «єдність у

багатогранності, універсальність і цілісність», а також те, що освіта відображає рівень розвитку культури, характерний для певної епохи. У зв'язку з цим, «пошуки моделі освіти, адекватної сучасному типові культури і, відповідно, новому етапові розвитку цивілізації, складають найактуальнішу проблему сучасної педагогіки» (Там само).

Отже, аналіз та узагальнення різнопланових визначень феномена культури, дозволяє зазначити, що культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії (Словник Української Мови, 1970–1980. Т. 4. С. 394).

У ХХ столітті в науку введено «тричастинний» склад категорії культури: *культура матеріальна, культура соціальна, культура духовна*. Як пояснюють А. Кребер і К. Клакхон, під матеріальною культурою мається на увазі все, що належить до взаємодії людини з середовищем її існування, від задоволення фізіологічних потреб,– до технологічного аспекту життя. Під соціальною культурою розуміють відносини, якими люди пов'язані одне з одним, з системою соціальних статусів і суспільними інституціями. Поняттям же духовної культури означаються суб'єктивні аспекти життя людини: світогляд, ідеї, установки, цінності й зорієнтовані на них форми поведінки та творчої діяльності (Яковець Н., 2015).

Аналізуючи стан та розвиток сучасної *духовної культури*, ми розуміємо, що вона тісно пов'язана з феноменом духовності, асоціюється з освітою, інтелектуальним та емоційним розвитком особистості. Духовність – це «найвищий прояв культури, як багатство внутрішнього світу» людини, як «вираз гармонії і досконалості її буття» (Борішевський, 2013. С. 95).

У літературі зазначено, що духовна культура суспільства – це система відносин між людьми, що відображає їхнє духовно-моральне життя. Цей феномен представлено підсистемами: наукою, релігією, мораллю, ідеологією, мистецтвом тощо. Значущість духовної сфери визначається її пріоритетною функцією, пов'язаною з формуванням ціннісно-нормативної системи, яка зі

свого боку відображає рівень розвитку суспільної свідомості та інтелектуально-морального потенціалу суспільства (Духовна культура, 2016).

Аналіз показує, що «духовну культуру науковці визначають за різними ознаками» (Лю Мейхуань, Кравченко, 2019). Йдеться про сферу «духовної діяльності, яка включає систему освіти, виховання, духовної творчості (заняття наукою, політикою, етикою, мистецтвом, філософією, релігією, правом та ін.)» (Там само). Дослідники розглядають феномен духовної культури як систему «цінностей та переконань, зразків, стандартів та норм поведінки; як засіб самореалізації особистості або групи у соціальному житті» (Там само). Нині духовна культура тісно пов'язана з формуванням особистості людини, її поглядів, світогляду, ціннісних орієнтацій тощо.

Психологічні аспекти формування духовної культури висвітлили у своїх працях М. Боришевський, О. Зеліченко, В. Москалець, Е. Помиткін, Лю Мейхуань, В. Пономаренко, В. Рибалко, Б. Чижевський та ін.

Основи духовної культури Китаю мають давні традиції. Так, головний твір родоначальника китайської філософії Кун Фу-цзи (Конфуцій, 551–479 р. до н. е.) «Лунь юй» («Бесіди і судження») присвячено переважно проблемам духовності та моральному вихованню. У сучасному Китаї «термін «духовна культура» включає в себе художню освіту, естетичне виховання та гуманістичне вдосконалення» (Лю Мейхуань, Кравченко, 2019).

Сучасні вчені розглядають феномен духовної культури як «сукупність нематеріальних елементів, таких як: норми поведінки, моральність, цінності, ритуали, символи, знання, міфи, ідеї, звичаї, традиції, мова» (С. Щербіна, 2016); як систему в складі категорій моралі, права, релігії, світогляду, ідеології, мистецтва, науки тощо. Духовна культура особистості розглядається як система «світоглядних уявлень і переконань, які реалізуються в ставленні до себе, інших людей і навколишнього світу» (Л. Скуратівський, А. Фасоля, С. Щербіна).

П. Щербань визначає духовну культуру людини як систему «інтелектуального, морального, художньо-естетичного та емоційно-чуттєвого розвитку особистості» (Щербань, 1999, с. 25).

Отже, духовна культура особистості є своєрідним епіцентром культури всього суспільства. Аналіз наукових робіт (Пань Сіною, О. Реброва, А. Фасоля, С. Щербіна, П. Щербань та ін.) дозволяють виокремити певні компоненти, що складають духовну культуру сучасної людини в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища: культуру національної самосвідомості; культуру інтелектуальну (знання, мислення, культура організації праці, тайм-менеджмент-культура); культуру освіти та виховання, педагогічну культуру; морально-етична культуру (честь, гідність, культура почуттів, культура поведінки тощо); культуру спілкування (комунікативні навички, духовні запити, культура мови); естетичну культуру; художню культуру (музична, образотворча, хореографічна, театральна, кінематографічна тощо); релігійні заповіді і традиції; інтернет-культуру (мультимедійну, аудіовізуальну, культура інтернет-спілкування тощо); родинно-побутову культуру, а також політичну, інформаційну, правову культуру, екологічну культуру тощо.

Розглядаючи естетичну культуру як важливу складову духовної культури, Т. Койчева зазначає, що вона представлена синтезованою та інтегративною (з урахуванням поєднання персональних і професійних якостей) здатністю фахівців «генерувати та примножувати естетичні цінності (смаки, ідеали, переконання) в довколишньому середовищі; координувати власну професійну діяльність із детермінантами естетичного ставлення до педагогічної дійсності» (Койчева, 2022).

Одним з найважливіших компонентів духовної культури визнана *художня культура*. Це культура виробництва мистецтва, його розповсюдження, пропаганди, культура його сприйняття, розуміння, насолоди мистецтвом. Дослідники визначають художню культуру як складний, багато шарів феномен, що поєднує різні види мистецької діяльності, процеси та результати художньої творчості, комплекси заходів щодо створення, збереження і розповсюдження художніх цінностей, підготовки фахівців творчих спеціальностей, а також виховання глядацько-слухацької аудиторії (Художня культура, 2018).

З формального боку художню культуру утворює сукупність художніх

цінностей, а також відповідну систему їхнього відтворення та функціонування. До художньої культури епохи належать: сукупність художніх цінностей (творів мистецтва), наслідуваних (вибірково) від попередників; художні цінності певної історичної епохи; набір загальноприйнятих норм та технологій мистецтва; творчі об'єднання виробників художніх цінностей: художники, музиканти, артисти тощо (корпорації, гуртки, спілки); художня критика тощо (Савельєва, 2016).

Ядром художньої культури, «її системоутворювальним чинником виступає *мистецтво* як художньо-образне відтворення дійсного і уявного» (Культурологія, 2001). Термін «мистецтво» вживається до поняття художньої культури як синонімічний. Художню культуру (або мистецтво) можна розуміти як специфічне упредметнення естетичного світу людини. Саме поняття художності означає міру естетичності твору мистецтва. Отже, мистецтво – це художня творчість людини, художньо-образна форма відтворення дійсності (Яковець, 2015).

Найбільш поширеною є класифікація мистецтва, яка поділяє його види на три групи: просторові (статичні), часові (динамічні) та просторово-часові. До першої групи належать усі образотворчі мистецтва й архітектуру; до другої – літературу і музику; до третьої – балет, театр, кіно. До різних видів мистецтва дослідники відносять літературу, театральне мистецтво, образотворче мистецтво (живопис, скульптуру, архітектуру, декоративно-прикладне мистецтво тощо), танцювально-хореографічне мистецтво, музичне мистецтво, кінематографічне мистецтво тощо. Відокремлення різноманітних видів мистецтва пов'язано з використанням специфічних для кожного виду засобів виразності, завдяки котрим митці відображають «дійсність у формі неповторно-індивідуального художнього образу» (Культурологія, 2001).

Варто підкреслити, що завдяки впливу мистецтва, зокрема музичного мистецтва, людина отримує здатність сприймати навколишній світ у цілісності та гармонії, стає більш чутливою, інтелектуально та емоційно розвинутою. Воно (мистецтво) змушує нас думати, розширює інтелектуальні кордони,

тренує мозок, вчить розуміти, допомагає пізнавати й усвідомлювати реальності світу, інших людей і самого себе; розвиває емпатію – як важливий дар, який допомагає зрозуміти почуття інших, пробуджує насолоду і зрештою робить людину щасливішою.

Мистецтво суттєво впливає на духовне життя людства. У межах нашого дослідження особливий інтерес являє художня культура, зокрема музична культура особистості, яка тісно пов'язана з феноменом культурної компетентності людини.

Отже, художня культура представляє різні види мистецтва, зокрема музичне мистецтво, яке складає ядро музичної культури. Музична культура, виступає як підсистема відносно «систем вищих рівнів: художньої культури суспільства, його духовної культури і, нарешті, культури загалом» (Негребецька, 2012. С. 40). У сучасних наукових розвідках музичну культуру інтерпретують поняттями «музична культура суспільства», «музична культура особистості» тощо (Федорець М., Го Цзюнь, 2020).

Термін «музична культура» часто асоціюється з системою державних та громадських інститутів, включно з музичною освітою всіх рівнів, музичну, музикознавчу та музично-педагогічну науку, музичні театри та концертні зали, видання нотної та музикознавчої літератури, шоу-індустрію, засоби масової комунікації тощо – все, що пов'язано з виробництвом, обміном та споживанням музичних цінностей. Крім того, у системі музичної культури є також багато нехудожніх аспектів та компонентів, які стосуються музики: музичні заставки до телепередач, спортивні марші, функціональна («виробнича») музика тощо (Дряпіка, 2016. С. 31-32).

Сучасна наука естетика уналежнює поняття художньої культури, яке ширше поняття музичної культури, до суспільного феномена, який поєднує музичне мистецтво з низкою важливих соціокультурних функцій. За А. Сохором, йдеться про систему, яка об'єднує низку музичних цінностей, що існують у певному суспільстві; різноманітні напрями музичної діяльності, які пов'язані зі створенням, поширенням, сприйманням та використанням

музичних цінностей; суб'єкти, що практикують зазначені вище напрями музичної діяльності, а також їхні знання, навички та інші якості, що забезпечують успіх цієї діяльності (Федорець М., Го Цзюнь, 2020).

У працях учених України та Китаю музична культура суспільства представлена у різних аспектах: у вигляді складної системи, компонентами якої є, з одного боку, музичні цінності та напрями музичної діяльності, а з іншого боку, різноманітні жанри та стилі музичного мистецтва, що «належать різним епохам, національним та світовим культурам» (Федорець, Го Цзюнь, 2020).

На нашу думку, набуття музичної культури пов'язано з формуванням *культурної компетентності* особистості. Феномен музичної культури розглядається сучасними фахівцями в різних аспектах: як наслідок впливу на людину тої музичної культури, що належить певному суспільству; як важлива умова духовного розвитку людини; як специфічний засіб існування та розвитку музичної свідомості особистості; як важливий компонент духовної культури людини; як «досвід особистості у сфері музичного мистецтва»; а також як сукупність «специфічних способів музичної діяльності людей» (Негребецька, 2012. С. 41).

Для більш глибокого розуміння зазначеної парадигми та феномена культурної компетентності важливо більш детально розглянути поняття *«компетентність»* у міждисциплінарному науковому дискурсі.

Аналіз наукових та методичних робіт виявляє розбіжності у визначенні терміну *«компетентність»*, а також уточнення *«споріднених понять «компетенція» і «компетентність»* (Батюк, Федорець, Хан, 2021). Зазначимо, що *«компетенція і компетентність – різні поняття»*. Компетенція – *«це суспільна норма, вимога»*, яка поєднує певне коло знань та умінь, а також *«способи діяльності, певний досвід»* (Ковальова, 2013. С. 64–65.). Компетенція *«не є характеристикою особистості»*. Вона може стати нею лише *«в процесі засвоєння і рефлексії людини, перетворюючись у компетентність»* (Там само).

У науковій літературі поняття *«компетентність»* з'явилося у 1990-х роках. Компетентність – це *«володіння людиною відповідною компетенцією, що*

включає її особистісне ставлення до неї і до предмету діяльності» (Хуторський, 2009. С. 141). На думку А. Хуторського, поняття компетентність включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності тощо), що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, та є необхідними для продуктивної діяльності щодо них.

І. Зимня тлумачить «компетентність» як інтелектуальний, особистісно обумовлений досвід соціально-професійної життєдіяльності людини, який ґрунтується на знаннях (Зимня, 2003. С. 34).

Часто в практиці закладів ЗСО компетентність протиставляється знанням, умінням та навичкам, які насправді є основою будь-якої компетентності. Поняття «компетентність» ширше понять «знання», «вміння», «навички» тому, що воно містить їх, хоча і є поняттям узагальненого смислового ряду. Водночас компетентнісний підхід передбачає не просто нову термінологію, а практичну реалізацію нової особистісно-орієнтованої парадигми освіти, пов'язаної з реальним соціально-економічним та соціально-культурним контекстом.

Компетентнісний підхід в освіті не є абсолютно новим. Орієнтація на освоєння знань, умінь та узагальнених способів діяльності була провідною в роботах Р. Бадера, І. Беґа, Н. Бібік, Л. Ващенко, Т. Койчевої, Д. Мертенса, Б. Оскарсона, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, А. Шелтена, Г. Щедровицького та їхніх послідовників. У радянські часи ця орієнтація практично не була застосована при формуванні навчальних програм, освітніх стандартів, розробці оціночних критеріїв тощо. Тому зараз для реалізації компетентнісного підходу важлива опора на міжнародний досвід, з урахуванням його адаптації до традицій і потреб України.

Розглянемо більш детально впровадження компетентнісного підходу в галузі загальної середньої освіти Китаю. У 2016 році китайськими вченими розроблена «модель цілісного розвитку людини в системі освіти, в якій виділено три складові», що пов'язані з саморозвитком особистості, її соціальним залученням та з культурною основою розвитку (Батюк, Федорець, Хан Хуйюнь, 2021). Ця модель складається з шести ключових компетентностей,

які «одночасно є «ключовими компетентностями», «базовими установками на «гуманітарний контекст» та науковим підходом до вміння вчитися, мати здоровий спосіб життя, прийняття відповідальності, інноваційності й практичності (American Management Association, 2018).

Розглянемо поняття культурної компетентності як базове для цього дослідження. Аналіз літератури (Л. Барановська, Н. Гез, Н. Головіна, Р. Джонсон, О. Коваль, Н. Костенко, О. Лахтадир, Н. Слюсаревський, Т. Савицька, О. Рудницька, S. Ang, A. Arasaratnam, P. Earley, T. Joo-seng та ін.) дозволяє зробити висновок, що цей феномен є специфічним станом людини стосовно суспільства, який стосується чинної в суспільстві ієрархії цінностей та соціального досвіду, втіленими насамперед у знаннях загально-гуманітарного характеру.

На нашу думку, в умовах сучасного соціокультурного середовища культурна компетентність означає перш за все умовно достатній ступінь соціалізованого культурного рівня індивіда, який дозволяє йому вільно розуміти, використовувати і варіативно інтерпретувати комплекс знань, що встановлює норму загально-соціальної ерудованості людини в певному середовищі (суму правил, зразків, законів, звичаїв, заборон, етикетних установок та інших регуляторів поведінки, вербальних і невербальних мов комунікації, систему загальноприйнятих символів, світоглядних підстав, ідеологічних і ціннісних орієнтацій, безпосередніх оцінок, соціальних і міфологічних ієрархій тощо).

Культурна компетентність особистості може бути охарактеризована як певного роду «витонченість» параметрів її соціальної адекватності, її ідеальна форма. У цьому складному феномені можна виділити принаймні чотири структурні складові: по-перше, компетентність щодо інституційних норм соціальної організації – основних соціальних інститутів, економічних, політичних, правових і конфесійних структур, установ, звичаїв та ієрархій; по-друге, компетентність стосовно конвенціональних норм соціальної і культурної регуляції – національних і станових традицій, пануючої моралі, моральності,

світогляду, мистецтву та його цінностей, норми етикету, звичаїв, обрядів, повсякденної ерудиції в соціальних і гуманітарних знаннях; по-третє, компетентність щодо короточасних, але гостроактуальних зразків соціальної престижності – моді, іміджу, стилю, символам, регалій, соціальним статусам, інтелектуальних цінностей і естетичних течій та ін.; по-четверте, компетентність, виражена рівнем повноти і свободи володіння мовами соціальної комунікації – природною розмовною (усною і письмовою), спеціальними мовами і соціальним (професійним) жаргоном, мовами, прийнятими в даному суспільстві, етикету і церемоніалу, політичною, релігійною, соціальною та етнографічною символікою, семантикою атрибутики престижності, соціальним маркуванням тощо (Лахтадир, 2017).

Важливою рисою культурної компетентності особистості є її соціальна стратифікація (В. Андрушенко, М. Вебер, Е. Гідденс, М. Михальченко, Н. Спелзер, Н. Черниш, О. Якуба та ін.). Культурна компетентність є актуальною проблемою сучасності, яку досліджувати багато вчених (А. Алексюк, В. Бистрова, О. Варецька, Ю. Гайдученко, М. Гез, М. Головань, С. Горобець, О. Грибанова, О. Гура, А. Деркач, І. Зимова, Г. Локарева та ін.). Згідно з дослідженнями, культурна компетентність людини виражає ступінь її знайомства з сукупним соціальним досвідом загалом і особливо з нормами міжособистісних відносин і оціночними критеріями, виробленими цим досвідом. Культурна компетентність особистості формується в процесі виховання та соціальних контактів з оточенням, що дає змогу засвоїти комплекс звичаїв і ритуалів, етикету і церемоніалу. Особливу роль у процесі становлення культурної компетентності відіграє освіта, перш за все гуманітарна, що збагачує знаннями в галузі мистецтва, літератури, філософії, релігії тощо. Загалом культурна компетентність відображає відповідність інтересів і ерудиції індивіду соціальному досвіду та ціннісним установкам суспільства.

Дж. Равен, Т. Хоффман, М. Лінард, В. Мансфилд, поєднуючи компетентність з професійною мотивацією, вказували на те, що компетентний фахівець здатний виходити за межі освоєння своєї спеціальності завдяки тому,

що має величезний потенціал і потребу в саморозвитку. Культурна компетентність, яка є майданчиком для реалізації потенціалу як педагогів, так і школярів, стає потужним аргументом для саморозвитку.

Культурна компетентність – це комплекс систематичних знань, умінь і навичок, певний рівень загального розвитку людини та накопичення нею відповідного культурного досвіду, що «дає змогу формувати ціннісні орієнтації, займатися саморозвитком протягом життя, розширювати свої уявлення про культурну спадщину» (Дж. Равен, 2002). Крім того, вказаний культурний досвід допомагає «приймати традиції полікультурного суспільства, бути його представником, але, водночас, не втрачати свою соціальну та культурну самобутність» (Там само).

У науковому дискурсі культурна компетентність також розглядається як знання, навички та досвід суб'єкта, дозволяючи вільно адаптуватися і ефективно працювати в різних культурних середовищах (Савельєва, 2016). Як зазначають К. Ерлі і В. Діну, культурна компетентність може бути визначена як «здатність людини адаптуватися при взаємодії з представниками різних культурних регіонів, тому, що вона має поведінкові, мотиваційні і метакогнітивні аспекти» (Earley, 2002 99).

Формування культурної компетентності, як складової проблеми набуття особистістю загальної культури, досліджується багатьма сучасними вченими (Е. Лінч, М. Хенсон, Дж. Равен, А. Фліер та ін.). Необхідність у дослідженні цього феномена виникла в Україні, Китаї, а також у деяких інших країнах відносно недавно, у зв'язку з посиленням процесів модернізації, інформатизації суспільства, глобалізації, які вимагають високого професіоналізму фахівців з багатьох сфер діяльності. У сучасному мультикультурному світі культурна компетентність може визначатися по-різному: як міжкультурна компетентність, крос-культурна компетентність, крос-культурна грамотність, інтеркультурна компетентність тощо. Незважаючи на таке розмаїття термінів, все ж найчастіше в науковій літературі вживається термін «культурна компетентність» (Савельєва, 2016).

Різні аспекти та рівні формування культурної компетентності розглядаються в роботах Р. Хенві. На його думку, культурна компетентність – це, насамперед, культурна грамотність, осягнення особливостей культури і народу – її носія на рівні свідомості, розуміння відмінностей між своєю і чужою культурами (Савельєва, 2016).

А. Ван Дін і Д. Лівермор описують чотири складові культурної компетентності (CQ cultural quotient): мотивацію (CQ Drive); пізнання (CQ Knowledge); метапізнання (CQ Strategy); поведінку (CQ Action). Усі чотири компоненти складають оцінку CQ, яка вимірюється за шкалою аналогічної коефіцієнту вимірювання інтелекту людини – IQ.

Отже, мотивація (CQ-Drive) розглядається як зацікавленість людини та її впевненість в ефективному функціонуванні в умовах крос-культурності. Мотивація містить: власний інтерес, як отримання задоволення від культурної різноманітності; зовнішній інтерес – одержання переваги завдяки досвіду, отриманого від культурного розмаїття; розуміння особистої ефективності, як відчуття впевненості в продуктивному функціонуванні в крос-культурному середовищі.

Пізнання (CQ-Knowledge) пов'язано зі знаннями людини про подібність (схожість) і відмінність культур. Воно охоплює: бізнес-знання економічних і правових систем; міжособистісне спілкування – знання про цінності, норми соціальної взаємодії і релігійних переконань; соціальну лінгвістику – знання про правила мовної комунікації та невербальної поведінки тощо.

Метапізнання (CQ-Strategy) означає те, як людина сприймає певний сенс із здобутого досвіду в умовах крос-культурної взаємодії. Це може відбуватися, коли люди роблять певні оцінювальні висновки про власні процеси мислення і процеси мислення інших. Метапізнання складається з поінформованості, планування і контролю.

Поведінка (CQ-Action) – це можливість людини адаптувати вербальну та невербальну поведінку, щоб зробити її доречною в умовах мультикультурного світу. Цей компонент передбачає наявність у людини різнобічного

«репертуару» поведінкових реакцій, які підходять до кожної конкретної ситуації. Поведінка може бути умовно поділена на невербальну – зміну невербальної поведінки (наприклад, жести, міміка тощо) та вербальну – що пов'язана з модифікацією словесної комунікації (наприклад, акцент, тон, інтонації тощо) (Livermore, 2009).

У наш час щоденна потреба в удосконаленні та подальшому розвитку культурної компетентності виникає у зв'язку з тим, що в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища в кожному сегменті культурного простору сучасна людина виявляє себе в ситуації культурного розмаїття та полілогу. Слід підкреслити, що нині потреба в подальшому розвитку культурної компетентності людини не тільки збережена, а й посилюється.

Отже, у заданому контексті, можна зробити висновок про те, що в умовах сучасного соціокультурного середовища вміння формувати культурну компетентність молоді, зокрема школярів, є однією з вимог сучасної педагогічної освіти та розглядається як важливий напрям у процесі підготовки майбутніх учителів, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва.

Згідно з концепцією НУШ, у межах компетентнісного та особисто орієнтованого підходу до загальної середньої освіти, культурна компетентність, як уже було зазначено, розглядається у міжнародному науковому дискурсі як інтегроване поняття, що має широке загальнокультурне розуміння, як культурна (ключова) компетентність, а також як культурна компетентність у вузькому (мистецько-музичному) сенсі.

Нагадаємо, що формування в школярів культурної компетентності (як загальнокультурної, ключової) є обов'язковим тому, що це закладено в офіційних документах України та Китаю, стосовно загальної середньої освіти: у Концепції НУШ, Законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», Законі КНР «Про освіту», «Державній Програмі реформи та розвитку освіти на середньостроковий і довгостроковий періоди 2010–2020 роки», а також у «Стандартах обов'язкової навчальної програми з музики» (2011 р.).

Закон України «Про освіту» (ст. 12) передбачає формування в школярів низки ключових компетентностей, зокрема *культурної (ключової) компетентності* (Закон «Про освіту», 2017).

Згідно з оновленим у 2019 році Українським Державним стандартом початкової школи, метою мистецької освітньої галузі є формування «культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження ..., поваги до національної та світової мистецької спадщини» (Державний стандарт, 2019).

Особливостями впровадження компетентнісного підходу в загальну мистецьку освіту, зокрема в загальну музичну освіту, присвячено розвідки багатьох учених: Н. Батюк, І. Беха, Н. Бібик, О. Гайдамаки, Го Цзюнь, Т. Єрмакової, І. Зимньої, О. Овчарук, А. Маркової, Л. Масол, О. Пометун, І. Родигіної, О. Савченко, М. Федорця, А. Хуторського та ін.

Отже, міжнародна освітня практика переконує, що в умовах сучасного соціокультурного середовища «неможливо досягнути всебічного розвитку особистості людини без багаторічного та цілеспрямованого освітньо-культурного, зокрема освітньо-мистецького впливу» (Батюк, Федорець, Хан Хуйюнь, 2021).

1.2. Підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій: сутність поняття та компонентна структура

Концепція НУШ і останні українські освітні закони, а також Китайський Стандарт обов'язкової навчальної програми з музики і Державний документ щодо модернізації освіти КНР до 2035 року, передбачають застосування вчителями закладів ЗСО компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходу. Тому буде логічним почати цей підрозділ з аналізу компетентностей,

необхідних для досягнення здобувачами достатньої професійної підготовленості.

Сьогодні педагогічні навчальні заклади України та Китаю здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва в напрямку формування в них певної ієрархії компетентностей, які дають змогу здобувачам успішно адаптуватися на ринку праці, безперервно підвищувати власний професійний рівень та на цій основі продуктивно працювати зі школярами «Альфа»-генерації. Згідно з Освітньо-професійною програмою (ОПП) зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва на спеціалізованих факультетах передбачає оволодіння комплексом таких *компетентностей*: по-перше, *інтегральна компетентність (ІК)* і *загальні компетентності (ЗК)*, які визначають загальнокультурний та загальноосвітній рівень майбутнього учителя; по-друге, зазначимо *спеціальні (фахові) компетентності (СК)*, що необхідні для набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва спеціальної (фахової) підготовки, яка є складовою професійної підготовки та спрямована на достатню підготовленість здобувачів виключно в мистецько-музичних аспектах (музикознавчому, музично-хоровому, музично-виконавському, диригентському, музично-хореографічному тощо).

Отже, ключовим питанням професійної (загальнокультурної) та спеціальної (фахової) підготовки майбутніх учителів до здійснення загальної музичної освіти є їхня достатня підготовленість до формування культурної компетентності школярів, як передумови набуття ними музичної культури. Така підготовленість дає змогу вчителю змалечку залучати дітей до музичного мистецтва, навчити школярів насолоджуватися красою мелодії, відрізнити справжню музику від комерційних підробок, виховувати в них гарний художньо-естетичний смак та все те, що сьогодні називають основа мимузичної культури (Пань Сінюй, 2019).

Розгляд сутності та основних напрямів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва варто почати з уточнення понять «підготовка» та «підготовленість».

Професійна підготовка здобувачів здійснюється під час відповідної освіти. Цей процес сьогодні суттєво відрізняється від минулих часів тим, що він здобув нові особливості та напрями в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища. Ці особливості та напрями розглянемо нижче.

Результатом професійної підготовки здобувачів має бути їхня достатня підготовленість до здійснення продуктивної загальної мистецької (музичної) освіти, зокрема до успішного формування культурної компетентності сучасних школярів. Розглянемо явище професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва детальніше.

У трактатах стародавніх філософів Аристотеля, Платона, Конфуція та ін. особлива увага приділялася світогляду і мисленню людини, її ствердженням, пізнавальним інтересам, результатам діяльності. На думку філософів наших часів (В. Андрущенко, М. Бажан, В. Біблер, Бянь Мэн, Ду Веймін, Ду Чень, І. Зязюн, М. Каган, М. Попович, Фен Юлань та ін.), важливою особливістю буття людини в навколишньому світі є здійснення її *професійної діяльності*, у процесі становлення якої велике значення має *теоретична та практична підготовка*.

Психологи та педагоги І. Бех, Е. Бондаревська, ГаоЦонжен, Ю. Гільбух, Н. Гуральник, Davies J., Downey J., І. Зюзян, С. Izard, А. Козир, Г. Костюк, Лю Цинган, О. Михайличенко, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Чжао Сяошень, О. Щолокова та ін. в своїх працях розглядають процеси професійної взаємодії та спілкування, розвитку та усвідомлення майбутніми фахівцями особливостей власної професійної діяльності, її теоретичної та практичної складових, що знаходяться в єдності з професійною свідомістю, яка наділена контролюючою функцією стосовно цих складових. Відносний характер визначення вказаних складових професійної підготовки

пов'язаний тим, що вони нероздільні між собою. Отже, теоретична підготовка доповнюється методологічною, практична – методичною.

Завдяки теоретичній підготовці здійснюється духовне піднесення майбутнього вчителя, усвідомлення ним свого професійного покликання, місії, початку великого шляху в осягненні світу мистецтва загалом. Ґрунтовна теоретична підготовленість допомагає здобувачам реалізувати високу мету загальної музичної освіти – формування в школярів культурної компетентності, як передумови набуття ними основ музичної культури.

До складових *сутності* професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва треба також віднести: формування певного світогляду, професійної свідомості, певних цінностей та ідеалів відносно педагогічно-творчої діяльності та обраної професії; позитивного професійного мислення і поглядів; оволодіння лідерськими якостями тощо. Не менш важливими є набуття умінь дослідницької роботи, навичок педагогічної толерантності та взаємодії, недирективного спілкування зі школярами, учителями-колегами, батьками учнів; уміння моделювати, планувати та оптимально організувати свою професійну діяльність у сучасних закладах ЗСО тощо.

Розглянемо деякі особливості компетентного підходу до навчання школярів «Альфа»-генерації в процесі загальної мистецької (музичної) освіти. Як уже було зазначено, у державних (офіційних) документах України і Китаю, культурна компетентність, разом з іншими, віднесена до рангу *ключових* освітніх компетентностей, які мають набути всі школярі. У контексті визначеної феноменології культурної компетентності, як компонента духовної культури особистості, зазначимо, що в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища, достатньо сформований рівень цієї компетентності має бути для сучасної молоді своєрідним фільтром під час вибору мистецьких, зокрема музичних творів у процесі їх вільного сприйняття. Підкреслимо, що така компетентність допомагає «регламентувати бажану культурно-відповідальну поведінку особистості», зважаючи на те, що в сучасному соціокультурному

середовищі «людина є не тільки його споживачем, але й виробником культури» (Пань Сінюй, 2017).

Проведене дослідження показало необхідність здійснення сталого культурно-формуального впливу на особистість школярів «Альфа»-генерації з метою забезпечення вчасного та якісного формування в них культурної (ключової) компетентності, а також міжпредметних (наскрізних) мистецьких та предметних (музичних) компетентностей.

У роботі дослідження підготовки майбутніх учителів – здобувачів освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) до формування культурної компетентності школярів, представлено у *культурологічній, мистецько-освітній та музично-технологічній проєкціях*.

Розглядаючи в науковому дискурсі проблему покращення професійної мистецько-педагогічної освіти, зазначимо, що багато авторів наголошують на важливості застосування в цьому контексті культурологічної проєкції, що відповідає актуальним питанням сучасності: набуттю майбутніми вчителями відповідної педагогічної культури (М. Каган, Ю. Павленко, Пань Сінюй, М. Попович, Сюй Сінчжоу, О. Реброва, А. Флієр та ін.); впровадженню певних культурологічних аспектів у зміст різних навчальних дисциплін у процесі вищої педагогічної освіти (Н. Батюк, Ду Чень, Л. Зеліско, Н. Кьон, Л. Настенко, Л. Руденко, Тун Лінгге, У Сюань, С. Шип, О. Щолокова та ін.); використання інноваційного методичного забезпечення в процесі культурологічної підготовки майбутніх учителів (Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Філіпчук, Г. Тарасенко, М. Федорець, С. Шип) тощо.

Науковці підкреслюють щораз більшу актуальність професійного покликання та культурологічної місії сучасних учителів, що пов'язано з набуванням школярами відповідних знань та умінь, культурної самосвідомості, уміння вільно орієнтуватися в сучасному культурному просторі, бути носіями культури й, одночасно, безпосередніми творцями цієї культури (Шевнюк, 2003. С. 14.). Отже, розгляд досліджуваної проблеми в культурологічній проєкції реально впливає на формування в школярів культурної компетентності, що

відповідає вимогам відповідних державних документів у галузі освіти обох країн.

Розглянемо феномен підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у *мистецько-освітній проєкції*, яка сьогодні дозволяє як професіоналам, так й аматорам мистецтва (учителям, школярам, батькам учнів тощо) створювати неформальні дискусійні «майданчики» з метою вільної «комунікації між сферою сучасного мистецтва та традиційною мистецькою освітою», а також між представниками сфери мистецтва та різноманітних галузей науки і освіти (Мистецький освітній проєкт, 2017).

Унікальність мистецтва в умовах сучасного соціокультурного середовища полягає в тому, що воно виходить поза межі суто мистецьких практик та стає інструментом вирішення конкретних проблем у суміжних з мистецтвом галузях, створюючи своєрідний міждисциплінарний простір, який сприяє генеруванню культурних ідей у різних сферах людського життя та освіти.

Для здобувачів освіти та викладачів мистецьких факультетів розгляд проблем підготовленості майбутніх учителів до продуктивної роботи із школярами в мистецько-освітній проєкції відкриває «креативний потенціал нових медіа», допомагає «подолати технофобію та упереджене ставлення до новітніх мистецьких практик і до сучасного мистецтва загалом» (Мистецький освітній проєкт, 2017). Завдяки цьому, зазначена проєкція є реальною основою для формування в школярів «Альфа»-генерації міжпредметних (наскрізних) мистецьких компетентностей, як складової культурної компетентності. Аналіз підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування цих компетентностей школярів у мистецько-освітній проєкції орієнтує та мотивує здобувачів на оволодіння спеціальними (фаховими) компетентностями. Оволодіння майбутніми вчителями цими компетентностями є важливим у процесі модернізації музичної освіти школярів «Альфа»-генерації.

Аналіз явища підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у *музично-технологічній*

проекції вказує не тільки на важливість оволодіння здобувачами інноваційних музично-педагогічних технологій, але й на опанування ними перевірених часом та практикою традиційних методик. Практикою доведено, що розгляд досліджуваної проблеми в музично-технологічній проекції актуалізує як здобувачів, так і викладачів фахових навчальних дисциплін на синергійне поєднання найкращих традиційних музично-педагогічних методик з продуктивними інноваційними технологіями викладання мистецьких дисциплін. Це дає змогу вирішувати питання підвищення ефективності уроків музичного мистецтва та позаурочної музично творчої діяльності в закладах ЗСО «відповідно до особливостей сучасного соціально-культурного середовища та національних мистецьких шкіл і традицій України та Китаю» (Сюй Сінчжоу, 2023, с. 60.). Варто наголосити, що в результаті розгляду вказаної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в музично-технологічній проекції актуалізуються питання формування в школярів предметних (музичних) компетентностей, включно певних знань та вмінь, що так само, є важливим шляхом до набуття учнями основ музичної культури.

На думку О. Ребрової, загальна музична освіта в умовах сучасного соціокультурного середовища – «це передача усвідомленого знання стосовно мистецтва, яке відображає дійсність, завдяки глибокому аналізу метатекстів, артефактів, художніх ідеї-образів, символів тощо» (Реброва, 2012, с. 100). У цьому контексті сучасні соціокультурні умови, зокрема необмежений доступ дітей та підлітків «Альфа»-генерації до музичного матеріалу будь-яких жанрів, стилів, національної приналежності та якості, є акселератором створення інноваційних мистецьких технологій, навіть міждисциплінарних, художньо-інтеграційних, проектних, інтерактивних, партисипативних, інформаційно-комунікативних, мультимедійних тощо, які активно використовуються в процесі загальної музичної освіти. Отже, аналіз підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації в музично-технологічній проекції вимагає від викладачів відповідних мистецьких факультетів обох країн інноваційного методико-технологічного забезпечення

освітнього процесу з метою досягнення більш якісної підготовленості нового покоління учителів музичного мистецтва.

У цьому контексті зазначимо, що в умовах сучасного соціокультурного середовища українські та китайські здобувачі й викладачі мистецьких факультетів завдяки дослідженню проблем фахової музично-педагогічної освіти в музично-технологічній проєкції відкривають для себе новітні музично-педагогічні технології, пов'язані з синтезуванням звуку, «створенням музичних композицій за допомогою комп'ютерних технологій, а також з можливістю поєднання звукових, візуальних і тактильних компонентів у художньому творі» (Мистецький освітній проєкт, 2017).

Отже, розгляд підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) в музично-технологічній проєкції актуалізує питання модернізації її методичного забезпечення, створення інноваційних музично-педагогічних технологій, застосування новітніх мистецьких технологій, розповсюджених у світі, а також інтеграцію їх з найефективнішими традиційними музично-педагогічними методиками, що є вимогами часу в галузі загальної музичної освіти обох країн (СюйСінчжоу, 2023, с. 64).

Розгляд підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації в культурологічній, мистецько-освітній та музично-технологічній проєкціях підтвердив, що важливою особливістю цієї підготовки стає її спрямованість як на *музично-педагогічну, музично-виконавську та культурно-просвітницьку діяльність* у контексті загальної музичної освіти, так і на широке коло різноманітних видів культурного життя (ознайомлення з багатством національних та світових духовних цінностей, історично здобутих людством; з різними видами мистецтва в його полікультурному вигляді; усвідомлення важливості людських відносин, культурного спілкування та обміну тощо), що виражається через культурний вплив на школярів, їхніх батьків тощо.

Представлений аналіз поряд з вивченням проблеми дослідження в науковому дискурсі, спостереженнями за роботою сучасних українських та

китайських закладів вищої освіти та ЗСО, розглядом аналітичних питань, пов'язаних з підготовкою нового покоління вчителя музичного мистецтва, дають можливість визначити *сутність та компонентну структуру явища підготовленості здобувачів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій в умовах сучасного соціокультурного середовища.*

Отже, ми розуміємо сутність явища підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у контексті сучасного соціокультурного середовища як *інтегральний фахово-компетентнісний конструкт, заснований на усвідомленні цінності культурної спадщини людства та прагненні успішної інкультурації учнів закладів ЗСО до сучасного полікультурного середовища через педагогічно-просвітницьку діяльність, яка полягає в ознайомленні школярів із культурною картиною світу, відображеною в мистецьких творах.*

Розглянемо компонентну структуру досліджуваного явища, розроблену в межах авторської методики, представлені в цьому дослідженні.

Проаналізована компонентна структура визначена як динамічна цілісність взаємообумовлених професійних та особистісних якостей майбутніх учителів, яку складають *просвітницько-мотиваційний, смисло-генераційний і творчо-комунікаційний компоненти.*

Розглянемо більш детально *просвітницько-мотиваційний компонент.* Мотиваційну готовність до професійної діяльності, як соціально-педагогічну і психолого-педагогічну проблеми, учені розглядають у зв'язку з особливостями відповідної діяльності, усвідомлення яких «супроводжується прагненням займатися цією діяльністю після закінчення вищого навчального закладу» (Коваленко, 2020, с. 112., с. 105). Досліджуючи мотиваційну готовність майбутніх учителів до наступної педагогічної діяльності, зокрема до культурно-просвітницької діяльності в процесі загальної музичної освіти, визначаємо цю проблему у вигляді *складного індивідуально-психологічного утворення, що поєднує наявність у здобувачів професійного покликання, розуміння власної*

культурологічної місії, соціально-культурної значущості майбутньої педагогічної діяльності з усвідомленням складності цієї діяльності в контексті роботи із школярами «Альфа»-генерації та необхідності безперервного розвитку професійно значущих компетентностей, якостей і цінностей.

Учені пов'язують мотивацію (від lat. «movere») зі спонуканням до дії, з динамічним процесом фізіологічно-психологічної природи, «який керує поведінкою людини, визначає його спрямованість, організованість, активність та усталеність; здібність людини задовольняти свої потреби у дії...» (Знанецька, 2012. С. 89). У процесі дослідження мотивації фахівців освітньої галузі, ученими виявлено характерні особливості спонукальних сил людини і способи управління ними в процесі навчання, встановлено певні мотиваційні сфери особистості та їх структури. По-перше, треба виділити соціальні мотиви, що визначають потреби суспільства та належать до зовнішньої мотивації, яку науковці поділяють на широку соціальну мотивацію і вузькоособистісну мотивацію. По-друге, йдеться про внутрішню мотивацію, або мотивацію успішності, коли на мотиваційно-спонукальну сферу особистості здобувача освіти впливають певні особливості майбутньої професії і процесу підготовки до неї, наприклад, думки інших, умови і перспективи навчання тощо. Треба наголосити, що «зовнішня і внутрішня мотивація можуть мати позитивний і негативний характер» (Там само).

У науковому дискурсі культурно-просвітницька діяльності трактується як система спеціальних заходів щодо організації дозвілля, яка має на меті формування у громадян високої духовної культури і моральних якостей (Мішко, 2018). Така готовність формується завдяки усвідомленню здобувачами свого професійного покликання та культурологічної місії, що є результатом успішної професійної підготовки, а також формування особистої культури та громадянської відповідальності.

Зазначимо кілька груп мотивів, що визначають набуття мотиваційної готовності майбутнього вчителі музичного мистецтва до культурно-просвітницької діяльності. По-перше, це задоволення від можливості

розповсюдження знань про культурно-мистецькі цінності, від демонстрації творів мистецтва, які не завжди доступні широким верстам суспільства. По-друге, це професійно-пізнавальні мотиви, бажання стати висококваліфікованим фахівцем. По-третє, це мотиви підвищення особистого (громадського) престижу. По-четверте, це усвідомлення важливості культурно-просвітницької роботи серед школярів, батьків учнів тощо.

Аналіз просвітницько-мотиваційного компоненту цієї структури є важливим у контексті розкриття їх професійних мотивів, потреб та ціннісних орієнтацій, набуття відповідних професійних компетентностей, знань, умінь, а також прагнення до підвищення продуктивності освітнього процесу. Отже, готовність до культурно-просвітницької діяльності, яка разом із музично-педагогічною, музично-виконавською діяльністю складає фахове ядро підготовленості здобувачів до формування культурної компетентності школярів, є одним із пріоритетів нового покоління українських та китайських учителів музичного мистецтва.

Просвітницько-мотиваційний компонент представлено в дослідженні двома елементами: *прийняттям здобувачами як цінності культурно-світоглядного розмаїття, закарбованого в художніх текстах (музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних тощо), а також прагненням майбутніх учителів до ознайомлення школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій.*

Стосовно першого елемента зазначимо, що в науковому дискурсі поняття *культурно-світоглядного розмаїття* визначено як елемент історично сформованої людської спадщини, «захист якого є етичним імперативом, невід'ємним від поваги до гідності людської особи» (Roşca, 2018). Сучасна концепція культурно-світоглядного розмаїття, *закарбованого в художніх текстах, зокрема музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних тощо*, уможлиблює сумісне існування та розвиток багатьох різноманітних культур, а також представників різних художніх світоглядів, які можуть вільно

перетинатися, взаємодіяти, співпрацювати тощо. Конвенція ЮНЕСКО стосовно охорони та заохочення культурного розмаїття та культурного самовираження (2005 р.) наголошує, що культурне розмаїття є «визначальною рисою людства ..., що культурне розмаїття є спільною спадщиною людства, необхідною для нього, як і біорозмаїття необхідне для природи» (Там само). Зазначена Конвенція декларує можливість будь-якої людини до вільної участі в культурному житті, використання культурних надбань, а також «право на повагу до культурної ідентичності та ототожнення з культурною спільнотою, на культурне, релігійне та мовне розмаїття» (Там само).

У сучасному науковому дискурсі детально розглянуто питання, пов'язані із формуванням світоглядної культури, як складової духовної культури людини (В. Андрущенко, І. Зязюн, С. Іконнікова, Н. Киященко, М. Реріх, О. Рудницька, Г. Шевченко, Ю. Хайруліна та ін.). Наприклад, культура почуттів представлена в працях учених, «як ціннісно-сміслова властивість особистості, завдяки якій проявляється її світосприймання, світовідношення, творча діяльність та соціокультурна поведінка» (Хайруліна, 2011).

Останнім часом помітно актуалізовані питання стосовно не тільки набуття світоглядної культури молодого покоління, зокрема сучасних школярів, а й демократичного толерантного ставлення дорослих, а також учителів закладів ЗСО, до культурно-світоглядного розмаїття учнів у поглядах, уподобаннях та художньо-естетичних смаках у процесі сприйняття та виконання мистецьких творів. У цьому контексті, розуміння, прийняття та розповсюдження здобувачами в процесі наступної музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності цінності цього культурно-світоглядного розмаїття, закарбованого в художніх текстах, у музичних творах, є однією з важливих складових підготовки нового покоління вчителів музичного мистецтва обох країн.

Другий елемент просвітницько-мотиваційного компоненту (прагнення майбутніх учителів до ознайомлення школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних

мистецьких технологій) пов'язано з тим, що всучасному динамічному світі розмаїття культури і культурних традицій постійно зростає, тому вчителі музичного мистецтва мають ключову роль у розширенні культурних горизонтів школярів. Підготовка здобувачів до продуктивної праці в цьому напрямі є одним з найбільш актуальних завдань відповідних факультетів як в Україні, так і в Китаї. Тут варто наголосити на важливості набуття майбутніми вчителями цієї спеціальності фахового прагнення до продуктивної музично-педагогічної роботи зі школярами в напрямі донесення до них культурної картини світу, зокрема на достатньо глибокому рівні – через розкриття культурних кодів художніх текстів мистецьких, а також музичних творів за допомогою інноваційних мистецьких технологій.

Код, як поняття, вперше виник у галузі технічного зв'язку та було пов'язано з обчислювальною технікою в кібернетиці, математиці, генетиці тощо. Це поняття, яке учені асоціюють з наукою семіотикою, достатньо поширено в літературі. У психологією, зокрема у когнітивній лінгвістиці, воно трактується, як проблема співвідношення між мисленням і мовою (Нагорна, 2018.). У сучасному науковому дискурсі (О. Афоніна, Ж. Бодрійяр, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, Ю. Крістева, Ч. Пірс, Ф. де Соссюр, В. Сильвестров, В. Степурко, С. Скорик, Ю. Чекан, С. Хук, М. Еліаде) «культурному коду як багатозначному явищу присвячено роботи з інформатики, семіотики, філософії, історії, естетики, культурології» (Афоніна, 2018. С. 3–5.). У роботах учених це поняття представлено як спосіб трансляції соціального досвіду, а також знань про навколишній світ, навички та уміння тощо, характерні для відповідної культурної епохи. Використання культурного коду в мистецтвознавчих працях свідчить про універсалізацію й актуалізацію змісту цього поняття, яке «поєднує різні рівні визначення – культурний код як історично усталена структура і як процес семіотико-семантичного виявлення змістів і форм творів мистецтва» (Там само).

Отже, актуальність цього поняття в теорії культури обумовлено необхідністю розуміння художніх текстів творів мистецтва. Варто наголосити,

про «посутню відмінність культурного коду від знака, оскільки за своїм функційним призначенням знак і код дуже схожі» (Нагорна, 2018). Але знак самостійно несе лише окрему інформацію, тоді як культурний код – «це сукупність знаків, символів, сигналів тощо, які визначають етнокультурну маркованість будь-якого артефакту діяльності людини, зокрема й художнього тексту» (Там само).

Потреба в культурних кодах з'являється в процесі переходу «від світу сигналів до світу сенсу» (Культурні коди, 2007). Варто зазначити різницю між світом сигналів, як дискретних одиниць, що розраховують у бітах (мінімальної одиниці кількості інформації), та світом сенсу, який пов'язаний з ідеями, образами та цінностями відповідної культури.

Культурний код у контексті нашого дослідження розглядається як модель, як своєрідні правила щодо розуміння змісту конкретних художніх текстів, що необхідно для ознайомлення школярів із культурною картиною сучасного світу. Причому, «тексти можуть бути відкритими різними прочитаннями залежно від коду, що було застосовано» (Там само). Проведене дослідження довело, що для розкриття культурних кодів сучасних художніх текстів, зокрема музичних творів, переважна більшість яких розташована в інтернет-мережі, доцільно застосовувати інноваційні мистецькі технології, зокрема ІКТ, мультимедійні тощо технології.

Важливо підкреслити, що у даному контексті виникає питання достатнього опанування здобувачами зазначеними технологіями, як інструментом формування культурної компетентності школярів за допомогою розкриття культурних кодів художніх текстів мистецьких творів, що є необхідною складовою фахової підготовленості здобувачів. Отже, культурний код «дозволяє проникнути на смисловий рівень культури» (Нагорна, 2018). Без розуміння цього коду культурний (художній) текст опиниться недосяжним або незрозумілим, тому що споживач побачить лише набір знаків, а не художнє значення та смисл твору.

Отже, прагнення до ознайомлення учнів з культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів за допомогою інноваційних мистецьких технологій стає у наш час необхідним кроком у напрямку набуття дітьми «Альфа»-генерації розуміння та поваги до культурної спадщини, що є важливим чинником формування в них культурної компетентності.

2. Розглянемо другий, смисло-генераційний компонент цієї структури.

Сучасні вчені (К. Амосова, В.Бондар, І.Васюк, Т. Нарожна, Ю. Слаква, Н. Хоув, В. Штраус та ін.) вказують на характерні особливості культурної соціалізації сучасної молоді. У даному контексті «вони обґрунтовують важливість застосування генераційного підходу в процесі аналізу проблем особистісного та професійного формування сучасної молоді» (Васюк, 2019. С. 86).

У компонентній структурі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетенції школярів засобами інноваційних технологій, смисло-генераційний компонент пов'язано зі стимулюванням творчої активності та самовираження дітей, народжених приблизно з 2010 року та віднесених ученими до «Альфа»-генерації (англ. Gen Alpha) (After Gen Z. 2020). В умовах сучасного соціокультурного середовища цей компонент орієнтує здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти на підготовку до здійснення більш продуктивної музично-педагогічної і культурно-просвітницької діяльності в закладах ЗСО. Основний напрям цієї підготовки, орієнтовано на те, щоб учні навчилися не лише споживати музику, але й адекватно її розуміти, переосмислювати, створювати, що є важливою складовою їхньої культурної компетентності. Отже, смисло-генераційний напрям у підготовці вчителів нового покоління допомагає школярам глибше усвідомити ідейно-художній зміст музичних творів, виявити їхню власну ідентичність та створити особисті зв'язки з музикою різних жанрів, стилі та національної приналежності.

У сучасному науковому дискурсі, у розвідках українських та китайських учених (Г. Булгакова, Ван Вей, Н. Власова, В. Гладка, І. Грибан, О. Закревська, О. Літвінова, Лі Шумей, Лю Ян, Т. Максименко, О. Косуха, Л. Кошечко, Чен

Вей, Чжан Лян, В. Щербань та ін.) представлено питання, що прямо, або опосередковано пов'язані зі смисло-генераційний аспект музичної педагогіки та підготовкою майбутніх учителів щодо здійснення загальної музичної освіти в закладах ЗСО (розвиток креативності та формування творчих здібностей учнів певної генерації, формування культурної компетентності, музичної компетентності та розвитку творчої активності учителів, як представників інших поколінь тощо). Варто зазначити, що смисло-генераційний компонент у структурі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва включає низку умінь та підходів, які спрямовані на формування в здобувачів уміння працювати зі школярами «Альфа»-генерації. Йдеться про уміння стимулювати їхнє творче мислення, розуміння художньо-ідейного змісту музичних творів, викликати емоційну реакцію, допомагати розуміти, як музика може впливати на їхнє життя, на сприйняття навколишнього світу тощо.

Отже, особливості смисло-генераційного компоненту, можна віднести до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до плідної співпраці різних поколінь, як важливого аспекту в процесі навчання здобувачів, більшість з яких є «міленіали» – представники покоління «Y» (AfterGen Z., 2020). Така співпраця передбачає емоційну залученість у процес сумісної праці зі школярами покоління «Z» («Альфа-генерації») в контексті загальної музичної освіти. Успішна інтеграція смисло-генераційного компоненту на основі використання інноваційних мистецьких технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва потребує зміни навчальних планів та методик викладання фахових дисциплін на відповідних факультетах вищих навчальних закладів. Ідеться про застосування викладачами інноваційних продуктивних технологій у роботі зі здобувачами, наявність технічних умов для постійного використання ІКТ, мультимедійних технологій, а також активних та інтерактивних освітніх технологій. Також у даному контексті, важлива фахова підтримки здобувачів з боку педагогічної спільноти закладів ЗСО, зокрема в період педагогічних практик. Відзначимо у даному зв'язку організацію виробничої (педагогічної) практики здобувачів 3-4 років навчання спеціальності 014 Середня освіта

(Музичне мистецтво) в Одеському ліцею «Ланжеронівський» протягом 2019-2023 років, у час якої здійснювалося впровадження авторської методики з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій..

Смисло-генераційний компонент структури підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій представлено двома елементами. Йдеться про *обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації в художньо-інтерпретаційному процесі, а також знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в процесі загальної музичної освіти.*

Представимо перший елемент цього компоненту.

У сучасному науковому дискурсі музику розглядають як мовну діяльність, що ґрунтується завдяки застосуванню художніх символів, які є специфічними знаковими засобами. Поняття музичного мовлення сприймається вченими як складова системи «текст-мова». На думку І. П'ятницької-Позднякової «саме на рівні музичного мовлення актуалізуються як глибинні інтонаційні структури, ... так і особистісний вимір експресивно-афективної сигніфікації митця» (І. П'ятницька-Позднякова, 2019).

С. Шип визначає основні властивості художніх символів як матеріальну зумовленість, «необмеженість класу позначених об'єктів, переважно іконічний принцип означення, здатність до вираження особистісних смислів (відношень, модальностей), структурна складність та підпорядкованість закономірностям мовної системи» (Шип, 2003). Учений пропонує універсальну системну модель музичної мови, яка є придатною в процесі дослідження музичних мов, що належать до різноманітних культур. Музична мова, описана цією моделлю, може реалізувати власні «функції на трьох організаційних рівнях – базису, нормі та узусу (лат. usus «застосування, звичай, правило»). Визначаються та

аналізуються *фонемний, морфемний та синтаксичний* механізми музичної мови» (Там саме).

Дослідження показало, що культурно-знакові функції елементів музичної мови відіграють важливу роль у художньо-інтерпретаційному процесі та формуванні художньої виразності. Обізнаність майбутніх учителів щодо цих функцій має велике значення, оскільки вони допомагають розуміти, як музика сприймається та інтерпретується різними культурами та поколіннями, а також як впливає на сприйняття й інтерпретацію виконавцем.

Музична мова включає в себе різні елементи: мелодію, ритм, гармонію, темп, динаміку, тембр тощо. Кожен з цих елементів має свою культурну специфіку та знаковий потенціал, який може бути інтерпретований по-різному, залежно від контексту твору та конкретного соціокультурного середовища.

Історичні події, традиції та культурні цінності народів часто відображаються в музичних творах, як в авторських композиціях, так і в народних мелодіях. Майбутні вчителі мають бути обізнані з історією розвитку музичної культури, вивченням національних та етнічних стилів, які формувалися протягом століть. Знання про культурно-знакові функції допоможуть їм донести ці знання до учнів, розкрити їм широкий культурний спектр музичних виразів, що в умовах сучасного соціокультурного середовища є важливим аспектом формування культурної компетенції школярів «Альфа»-генерації.

У роботах учених присвячених мистецтву та мистецькій освіті (Ю. Каган, Л.-Ж. Кальо, Є. Назаров, Ж.-Ж. Наторп, Р. Монделлі, І. П'ятницька-Позднякова, О. Слецький, С. Холланд, С. Шип та ін.) сигніфікація (фр. "signification" – ознака, значення) розглядається як процес надання символічного або знакового значення художньому твору, об'єкту або елементу, що потребує розуміння та інтерпретації змісту. Явище сигніфікації в мистецтві, зокрема в музиці, є об'єктом багатьох досліджень та публікацій науковців, які працюють у галузі музичної теорії, етномузикології, музичної психології тощо.

При аналізі можливих шляхів сигніфікації елементів музичної мови в художньо-інтерпретаційному процесі, варто розглядати це явище в умовах конкретних жанрів та епох, яким належать відповідні музичні твори. Особливої уваги потребують засоби музичної виразності, що допомагають сприймати характер твору, його емоційно-художній зміст тощо. Наприклад, використання різних динамічних варіацій, фразування, акцентуація, темброві ефекти – це всі інструменти, що формують образ та почуття у виконавця та слухачів. Не менш важливо здобувачам навчитися усвідомлено інтерпретувати музичні твори в контексті конкретного історичного та соціально-культурного середовища, з якого він виник. Це дає змогу виконавцю проїнятися емоційно-художнім змістом музики та ефективно передати школярам унікальний сенс твору.

Отже, обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови сприяє розумінню та більш глибокому сприйняттю музики в усій її різноманітності. Здобувачі, які оволодіють цими знаннями, зможуть не тільки ефективно викладати музичне мистецтво, надихати школярів розкривати свої художні таланти, а й продуктивно формувати їхню культурну компетентність у процесі загальної музичної освіти.

Проведене дослідженням доведено, що смисло-генераційний компонент та його елемент стосовно обізнаності здобувача про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації, є обов'язковою складовою успішної підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Розглянемо другий елемент смисло-генераційного компоненту – знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в процесі загальної музичної освіти.

У мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища саме вчителям закладів ЗСО, зокрема вчителям музичного мистецтва, відведено ключову роль у формуванні культурної картини світу, розвитку творчих здібностей школярів, стимулюванні інтересу до пізнання культурного розмаїття, що є важливим аспектом формування в них культурної компетентності. Знання інноваційних мистецьких технологій та їх фахове

використання в процесі загальної музичної освіти стає головним чинником у залученні школярів до набуття основ музичної культури, яка складається з культурної компетентності та чотирьох взаємопов'язаних блоків: музично-естетичної спрямованості, музично-естетичної обізнаності, музично-естетичної вихованості, мистецько-творчої розвиненості, а також художньо-естетичного досвіду та музично-естетичного досвіду.

Переваги інноваційно-технологічного забезпечення процесу загальної музичної освіти очевидні. Ця тема є достатньо поширеною в дослідженнях сучасних українських та китайських науковців (Н. Ашихміна, І. Барановська, Н. Батюк, Л. Валюх, Ван Тяньці, Го Цзюнь, Н. Дехтяренко, Л. Ількова, А. Кифенко, О. Костюк, Т. Койчева, Н. Кьон, В. Лабунець, І. Левицька, А. Линенко, Лі Жуйці, Лін Чун, О. Лобова, Л. Масол, А. Мастерук, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, Л. Теряєва, У Іфан, М. Федорець, Чжан Ліпін, І. Шевченко та ін.). По-перше, новітні технології відкривають нові можливості для творчої співпраці та самореалізації як майбутніх учителів, так і їхніх учнів. Застосування комп'ютерних програм для створення та редагування музики, інтерактивні музичні ігри та вправи, різноманітні мультимедійні додатки дають змогу створювати унікальні композиції, що відповідають індивідуальним потреба та особливостям школярів «Альфа»-генерації. Ці технології надають можливість сприймати і досліджувати різноманітні жанри та стилі музики, випробовувати себе як композитора чи аранжувальника, що розширює музичні уподобання, смаки та бачення культурного світу.

По-друге, інноваційні мистецькі технології допомагають створити в кожному класі закладу ЗСО динамічне та захопливе культурно-освітнє середовище. Використання мультимедіа, віртуальні екскурсії в найкращі концертно-театральні установи світу, сприймання музики різних країн і часів дає змогу зробити освітній процес навчання цікавим та взаємодійним. Школярі отримують можливість занурюватися в різноманітні культурні середовища,

знайомитися з музичними традиціями різних народів, відкривати для себе нові горизонти музичного мистецтва, розширювати свої знання та уміння.

По-третє, інноваційні мистецькі технології стають чудовим засобом для залучення більш широкої аудиторії аматорів музики, прихильників видатних композиторів, виконавців, найкращих національних та світових творчих колективів. За допомогою відповідних онлайн-платформ та стримінгових сервісів можна організовувати музичні концерти, майстер-класи чи віртуальні проєктні заходи, які допомагають залучити учнів, батьків та культурну спільноту. Такі акції сприяють підвищенню інтересу до музики, популяризації мистецтва серед широкого загалу та сприяють формуванню культурної свідомості та культурної компетентності. Отже, володіння майбутніми вчителями інноваційними мистецькими технологіями має величезний потенціал у розвитку музичної освіти, зокрема загальної музичної освіти, та в процесі репрезентації культурної картини світу школярам. Такі технології допомагають надати як учителям, так і учням свободу творчого самовираження, підвищує інтерес до музики, сприяють глибокому розумінню та оцінці різних явищ музичного мистецтва в контексті культурного розмаїття сучасного соціокультурного середовища.

Третій, творчо-комунікаційний компонент представлено такими елементами: уміння пробуджувати інтерес школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій та здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах.

Розглянемо для початку поняття творчо-комунікаційний аспект підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетенції школярів.

Відомо, що ключовою умовою, способом існування та професійного розвитку людини є комунікація. «Завдяки здатності передавати інформацію за допомогою мови люди дізнаються про події, факти не лише сучасні, але й

віддалені в часі та просторі» (Дегтярьова, Руденко, 2010, с. 8). Дослідження, які провели останнім часом учені, показують, що для будь-якого виду діяльності «головним є уміння володіти навичками вербальної та невербальної комунікації» (Там само). Світовий досвід доводить, що роль комунікативних умінь у процесі кар'єрного зростання фахівців постійно підвищується. Але наявність комунікативної компетентності для представників окремих професій, які належать до сфери «людина-людина», зокрема до педагогічної професії, є ключовою. У цьому контексті розглянемо третій, творчо-комунікаційний компонент структури підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Аналіз проблем розвитку сучасної освітньої практики (В. Андрущенко, В. Биков, С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговой, Н. Ничкало та ін.) виявив низку суперечностей між достатньо високим рівнем педагогічних знань і «неспроможністю вчителів передати їхнім учням, невмінням залучати дітей до творчої діяльності, створювати доброзичливу атмосферу, встановлювати з ними психологічний і педагогічний контакт» (Василевська-Скупа, 2014, с. 3). Основною причиною комунікаційних недоліків, що виникають у педагогічній взаємодії, зокрема в галузі загальної музичної освіти, пов'язано з недостатнім рівнем сформованості творчо-комунікативної компетентності учителів-практиків музичного мистецтва. Вказані проблеми актуалізують наявність у компонентній структурі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів творчо-комунікаційного компонента.

У сучасному науковому дискурсі є чимало досліджень, присвячених проблемі підготовки майбутніх учителів для освітньо-мистецької галузі та розвитку в них творчо-комунікативних навичок (Н. Антонець, М. Букач, Ван Анго, Ван Тяніці, Ван Юечжі, Л. Василевська-Скупа, О. Гармаш, В. Гриньова, Джоу Юнь, Дін Юнь, Т. Іванова, А. Козир, Лі Чжунцюань, А. Растрігіна, О. Ростовський, О. Рудницька, І. Сипченко, Сі Даофен, У Сюань,

М. Федорець, О. Щолокова та ін.). На думку вчених, творча комунікація відіграє важливу роль у педагогічному процесі, особливо в галузі музичної освіти. Культурна взаємодія між вчителем і учнями на уроках музичного мистецтва та під час позаурочної творчої роботи активно впливає на творчий розвиток та формування культурної компетентності школярів.

Ми розуміємо творчу комунікацію в процесі загальної музичної освіти як особливий вид інтерактивно-евристичного спілкування та творчої співпраці між суб'єктами мистецько-освітнього середовища (вчителем, учнями) в межах загальної та командної взаємодії, яка передбачає нестандартні, нетрадиційні підходи до колективного і групового діалогу (полілогу), пошуку та обміну оригінальними ідеями, оцінками, рішеннями на основі широкого застосування інноваційних мистецьких технологій. Це процес не тільки взаємного творчого пошуку та обміну інформацією, а й створення креативного середовища, досягнення певних емоційних станів завдяки використанню художніх засобів та інноваційних мистецьких технологій.

Спостереження за роботою досвідчених українських та китайських учителів показують значні переваги в підвищенні якості загальної музичної освіти за допомогою творчої комунікації. Йдеться про можливості: стимулювати творче мислення, уяву і мистецьке самовираження учнів; здійснювати пошук нових способів сприйняття, виконання, аранжування музики та створення власних композицій; розвивати в школярів музичну емпатію та гарний художньо-естетичний смак; створювати комфортну атмосферу з можливістю вільно оцінювати музику, демонструвати власний музичний стиль та інтерпретацію; розвивати критичне мислення шляхом аналізу різноманітних музичних жанрів, стилів, музичних інструментів тощо; допомагати учням розуміти музичні традиції свого народу та інших народів, знати найвідоміших композиторів, виконавців, а також творчі колективи, театральні-концертні установи тощо; навчитися визначати власні музичні переваги та недоліки.

Отже, проведене дослідження довело, що творча комунікація вчителя з учнями в процесі загальної музичної освіти, спрямована на заохочення пошуку, експериментування та висловлювання власних оригінальних ідей, розвиток творчого мислення школярів, накопичування певного художньо-естетичного та музично-естетичного досвіду, є важливим шляхом до формування культурної компетентності та реального залучення школярів до музичної культури.

Розглянемо перший елемент творчо-комунікаційного компоненту – уміння пробудження інтересу школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Залучення молоді, зокрема школярів, до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій є важливим завданням сучасної педагогіки, особливо при формуванні культурної компетентності дітей «Альфа»-генерації.

Інтеріоризація соціокультурного контенту художніх текстів, на нашу думку, пов'язана з осмисленням, усвідомленням та сприйняттям цього контенту в контексті власних життєвих цінностей та наявного художньо-естетичного досвіду споживача (слухача, глядача, читача тощо). У наш час завдяки інноваційним мистецьким технологіям, можна створювати новітні способи взаємодії з художніми творами, які сприятимуть підвищенню інтересу учнів українських і китайських закладів ЗСО до інтеріоризації цього контенту мистецьких творів.

За умов розуміння фізіологічних і психологічних особливостей дітей «Альфа»-генерації, з одного боку, та опанування певних інноваційних мистецьких технологій разом з умінням їх фахового використання, з іншого боку, майбутні вчителі музичного мистецтва матимуть можливість вирішити проблему інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів у більшості школярів, що є важливим чинником формування їхньої культурної компетентності. У цьому контексті варто відзначити ті технології, застосування яких може пробудити інтерес школярів до названої інтеріоризації шляхом занурення в художні тексти для більш глибокого розуміння та апробації

соціокультурного контенту, що міститься в цих текстах. Проведене дослідження дозволило виокремити такі технології:

1. Інтерактивні віртуальні платформи. Використання таких платформ та спеціального програмного забезпечення дає змогу готувати та проводити інтерактивні мультимедійні уроки музичного мистецтва з цікавими іграми, які допомагають залучити школярів до активного та вмотивованого вивчення мистецьких творів. Як приклад, зазначимо роботу учнів з віртуальними музейними експозиціями або 3D-моделями художніх творів, що трансформує урок у захопливу та продуктивну дію.

2. Віртуальна реальність (VR), а також розширена реальність (AR). Ці технології дають змогу вчителю створювати імерсивне (англ. *immersive* – занурювати) навчальне середовище, завдяки якому учні мають можливість сприймати та аналізувати мистецькі твори в ситуації «повного або часткового занурення у віртуальний світ або різні види змішання реальної і віртуальної реальності» (Імерсивні технології, 2021). Наприклад, відвідування віртуальних концертів, оперних, балетних та ін. вистав, художніх галерей, виставок тощо зробить урок цікавішим і відчутнішим, який запам'ятається надовго.

3. Мультимедійні аудіовізуальні технології. Спостереження переконують: «візуалізація виконання музичних творів, особливо музично-драматичних ... вистав, концертів тощо в форматі відео, є провідним засобом, яким потрібно користуватися усім вчителям музичного мистецтва» (Федорець, Го Цзюнь, 2020) в системі загальної музичної освіти. Завдяки такому підходу довше утримується увага школярів, в учнів з'являється підвищений інтерес до музики, набувається гарний художньо-естетичний смак, розширюється культурний кругозір. Отже, мультимедійні аудіовізуальні технології з використанням відео, аудіо, графіки тощо, сприяють формуванню культурної компетентності та набуттю основ музичної культури.

4. Мистецькі проєкти і творчі завдання. Залучення школярів до створення власних докладів і рефератів, музичних та танцювальних композицій, малюнків на тему відомих творів мистецтва тощо, також сприяє активізації їхнього

творчого потенціалу та пробуджує інтерес до пізнання мистецтва шляхом інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів.

5. Інтерактивні ігри, музично-танцювальні композиції. Створення мистецьких інтерактивних ігор, музично-динамічних вправ, рухів під музику, постановка музично-драматичних сцен тощо, також може стимулювати школярів до самостійного вивчення мистецтва, розуміння змісту мистецьких творів, дослідження культурних аспектів відновлення своїх знань і умінь, як основи культурної компетентності.

6. Соціальні мережі та платформи. Використання популярних соціальних мереж та платформ, де учні «Альфа»-генерації активно працюють, робить освітній процес більш доступним та привабливим. Відеоподорожі, зустрічі та діалоги з відомими митцями, спільні проекти з друзями – це лише кілька прикладів того, як залучити учнів до культурного контенту та постійного життя в мистецтві.

7. Культурний діалог. У контексті пробудження інтересу школярів сталої інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів учителю важливо створити в класі атмосферу культурного діалогу, де школярі можуть обмінюватись своїми ідеями, досвідом, культурними цінностями та творчими здобутками. Стимулювання відкритості, демократичного, толерантного відношення до національної культури та розуміння різноманітності культур інших народів – є сталим шляхом до формування культурної компетентності школярів.

На завершенні цього підрозділу проаналізуємо другий елемент третього компоненту вказаної компонентної структури – здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах.

У сучасному науковому дискурсі художню картину світу асоціюють із дійсністю, «що існує всередині художнього твору і являє собою особливу, художню реальність» (Ангелова, 2019). Автор твору (композитор, художник тощо) «виступає сполучною ланкою між об'єктивною та художньою

реальністю» (Там само). Люди складають уявлення про художній твір на основі своїх суб'єктивних рис, світогляду, життєвого та художньо-естетичного досвіду. Іншими словами, художня картина світу, закарбована в творах мистецтва «нагадує мозаїку, збирати яку може кожен, додаючи до неї нових відтінків та кольорів» (Там само).

Художня картина світу пов'язана з різними факторами: географічним положенням країни, місцевими традиціями та способом життя, з історичними відрізками часу тощо. Особливість її існування зумовлено тим, що жодне з мистецтв не здатне самостійно створити цю картину у повному вигляді. Це під силу лише за умови синергійного поєднання усіх видів творчості, тому що кожний вид мистецтва доповнює її за рахунок своєї, притаманної тільки йому, функції. Наприклад, літературні твори розкривають велич людської думки та красу мови; музичне мистецтво сприяє тому, щоб людина відчувала та насолоджувалася багатством почуттів, емоцій; твори образотворчого мистецтва демонструють красу навколишнього середовища; архітектурні творіння різних епох відображають користь, міцність та красу людського простору.

Художня картина світу розглядається також у контексті творчості митців. Це може стосуватися більш або менш вдалого втілення навколишнього світу у творах мистецтва, таких як живопис, література, музика, танець, театр та ін. тому, що митець реалізує своє бачення світу через творчість, шляхом створення художніх образів, які можуть вражати глядачів чи слухачів, надихати їх, спонукати до нових творчих ідей у будь-яких галузях діяльності.

Художній картині світу присвячено багато наукових праць як минулого, так й сьогодення (В. Ангелова, В. Дмитренко, О. Дубенко, Г. Кліменюк, А. Ліпісівіцька, Н. Максименко, А. Потєбня, С. Соломаха, О. Тімофійчук, І. Фізер, В. Філіппов, С. Шип, І. Широкова, Б. Эйхенбаум, А. Яремчук, W. Dilthey, W. Humboldt, M. Müller та ін.).

Отже, особливості художньої картини світу сучасні учені розглядають як суб'єктивне ставлення «митця, автора твору, до об'єктивної реальності і до людини як суб'єкта й об'єкта художнього творення» (Ліпісівіцька, 2020, с. 110).

Зображення художнього світу постає перед сучасною людиною як безліч поетично-художніх образів, «зумовлених багатовіковою історією і культурою народів, різноманітними мистецькими традиціями» тощо (Там само).

Для досягнення мети – здобуття здобувачами здатності образно та виразно репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах, доречним, ефективним та перевіреним шляхом є використання інноваційних мистецьких технологій. Частина таких технологій уже було представлено в тексті цього підрозділу, присвяченому аналізу першого елементу даного компоненту. Йдеться про мультимедійні технології, технології віртуальної та розширеної реальності (VR/AR), імерсивний метод вивчення мистецтва тощо.

Нагадаємо, що віртуальна реальність дає можливість як здобувачам вищої освіти, так і школярам, потрапити у віртуальний художній світ, оцінити його та навчитися взаємодіяти із шедеврами всіх видів мистецтва. Це дає змогу збільшити глибину сприйняття та розуміння мистецьких творів, відчутти художній контекст та емоційний настрій, яким перейнявся автор.

Використовування мобільних додатків та спеціальних пристроїв стосовно розширеної реальності дає можливість об'єднати реальний світ з віртуальним. Завдяки цій технології здобувачі можуть досліджувати інтерактивні арт-об'єкти, опинятися в самому серці мистецького твору та навіть створювати свої власні арт-інсталяції, що дає змогу розвивати творчий підхід до розуміння художньої культури та мистецтва.

Важливим аспектом у *напрямі представлення художньої картини світу, закарбованої в мистецьких творах* є підготовка та реалізація мистецьких проєктів. Школярі, працюючи в командах, можуть обмінюватись ідеями та здійснювати сумісні творчі проєкти колективними зусиллями. Це не тільки сприяє розвитку соціальних умінь, але й навчає підлітків шанувати різноманітність та індивідуальність культурних виразів.

Отже, проведене дослідження показало, що великий потенціал для формування культурної компетентності міститься в процесі оволодіння учнями

міжпредметними (наскрізними) мистецькими технологіями та предметними (музичними) компетентностями. Уроки музичного мистецтва можна та потрібно інтегрувати з іншими навчальними дисциплінами – з історією, літературою, іноземними мовами, що сприяє не тільки кращому розумінню та сприйняттю навчального матеріалу цих дисциплін, а й дає змогу більш образно, виразно та повно представляти художню картину сучасного світу. Здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва образно-виразно представляти художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах, має особливе значення для формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації. Така здатність є необхідною складовою фахової підготовленості нового покоління українських і китайських учителів до музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності, а також розвитку їхнього художнього світогляду, креативного потенціалу, формування емоційного інтелекту тощо, що сприяє розумінню та цінуванню культурної спадщини національного й світового рівнів, вмотивованості до роботи зі школярами в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Отже, представимо схематично компонентну структуру підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами інноваційних мистецьких технологій (див. рис. 1.3).

Отже, підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких інновацій розглядається в дослідженні як одна з найважливіших умов набуття школярами «Альфа»-генерації музичної культури та всебічного розвитку в контексті сучасного соціокультурного середовища.

ВИСНОВКИ до розділу 1

У розділі розкрито явище підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності майбутніх учителів

Рис. 1.3. Структура підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

музичного мистецтва засобами інноваційних мистецьких технологій у міждисциплінарному науковому дискурсі, визначено його сутність та компонентну структуру. Розглянуто основоположні поняття феномену культурної компетентності – «культура» і «компетентність».

Висвітлено поняття культури в міждисциплінарному науковому дискурсі, його значення в широкому розумінні та у вузькому сенсі, а також основні складові цього поняття. Зокрема духовна культура, духовність та шляхи їх

формування; художня культура, мистецтво та класифікації його видів. Підкреслено, що вплив мистецтва, зокрема музичного мистецтва, дає змогу людині отримати здатність сприйняти навколишній світ у цілісності та гармонії, стати більш чутливою, розвинутою інтелектуально та емоційно. Здійснено аналіз поняття «музична культура». Зроблено висновок, що формування в школярів «Альфа»-генерації культурної компетентності є основою для залучення їх до музичної культури. Зазначено, що проблема підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи зі школярами, зокрема до формування в учнів культурної компетентності, залишається недостатньо дослідженою. Підкреслено, що залучення школярів до набуття основ музичної культури є важливим чинником для їхнього всебічного розвитку. Зроблено висновок, що в умовах сучасного соціокультурного середовища неможливо досягнути всебічного розвитку особистості без багаторічного та цілеспрямованого освітньо-культурного впливу.

На основі аналізу наукових праць України та Китаю відносно сучасних понять «компетентність» і «компетенція», уточнені особливості їх сучасного змісту. Розглянуто поняття «компетентнісний підхід» та «особисто орієнтований підхід», та їхні особливості в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища. Зазначено, що в офіційних документах України та Китаю, присвячених розвитку загальної середньої освіти, культурна компетентність є однією з ключових освітніх компетентностей, якою мають оволодіти всі школярі.

У підрозділі 1.2 розглянуто питання формування культурної компетентності школярів України та Китаю як передумови набуття ними основ музичної культури. Обґрунтовано та оновлено структуру музичної культури школяра «Альфа»-генерації в складі культурної (ключової) компетентності, чотирьох взаємопов'язаних блоків (мистецько-музичної спрямованості, мистецько-музичної обізнаності, мистецько-музичної вихованості і музично-творчої розвиненості), а також художньо-естетичного досвіду та музично-естетичного досвіду. Зазначено, що в умовах сучасного соціокультурного

середовища, набуття школярами основ музичної культури можливе лише на базі компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходу.

Підкреслено, що практикою роботи закладів ЗСО України та Китаю доведено, що для формування в школярів культурної компетентності та її складових необхідно фахове володіння майбутніми вчителями музичного мистецтва інноваційних мистецьких технологій. Здійснено висновок, що в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища художня орієнтація школярів у галузі музики формується стихійно, що призводить до масового споживання ними музичних зразків комерційного характеру з сумнівною естетичною якістю. У цьому контексті зроблено висновок, що формування культурної компетентності особистості, яка закладається в дитячому віці вимагає модернізацію цілей, змісту, методів і педагогічних технологій в галузі загальної музичної освіти обох країн.

Підрозділ 1.3 присвячено проблемі підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, зокрема сутності цього явища та його компонентної структури.

Обґрунтовано, чому дослідження здійснено в культурологічній, мистецько-освітній та музично-технологічній проєкціях. Визначено сутність явища підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів у контексті сучасного соціокультурного середовища та представлено як інтегральний фахово-компетентнісний конструкт, заснований на усвідомленні цінності культурної спадщини людства та прагненні успішної інкультурації учнів закладів ЗСО до сучасного полікультурного середовища через педагогічно-просвітницьку діяльність, яка полягає в ознайомленні школярів із культурною картиною світу, відображеною у мистецьких творах.

Обґрунтовано і визначено компонентну структуру досліджуваного явища, яке складається з єдності трьох компонентів: просвітницько-мотиваційного, смисло-генераційного і творчо-комунікаційного та кількох елементів, які їх

представляють. Отже, просвітницько-мотиваційний компонент, який представлено в дослідженні елементами: прийняття здобувачами як цінності культурно-світоглядного розмаїття, закарбованого в художніх текстах (музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних тощо), а також прагнення майбутніх учителів до ознайомлення школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій. Смісло-генераційний компонент – такими елементами: обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації у художньо-інтерпретаційному процесі, а також знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в процесі загальної музичної освіти. Третій, творчо-комунікаційний компонент – елементами: уміння пробудження інтересу школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій та здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах. Обґрунтовано, що вказані компоненти та їхні елементи реалізовані в дослідженні на основі відповідних інноваційних мистецьких технологій.

Визначено поняття мотиваційної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності зі школярами «Альфа»-генерації як складне індивідуально-психологічне утворення, що поєднує наявність у здобувачів професійного покликання, розуміння власної культурологічної місії, соціально-культурної значущості майбутньої педагогічної діяльності з усвідомленням складності цієї діяльності та необхідності безперервного розвитку професійно значущих компетентностей, якостей і цінностей.

Уточнено сутність понять: духовної культури, музичної культури, музичної культури школярів; культурної (ключової) компетентності та культурної компетентності у вузькому (мистецько-музичному) сенсі, (міжпредметних (наскрізних) мистецьких компетентностей і предметних (музичних) компетентностей).

Уточнено поняття творчої комунікації в процесі загальної музичної освіти як особливий вид інтерактивно-евристичного спілкування та творчої співпраці між суб'єктами мистецько-освітнього середовища (учителем, учнями) в межах загальної та командної взаємодії, яка передбачає нестандартні, нетрадиційні підходи до колективного і групового діалогу (полілогу), пошуку та обміну оригінальними ідеями, оцінками, рішеннями на основі широкого застосування інноваційних мистецьких технологій.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ І КИТАЮ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Наукові підходи та принципи підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

На нашу думку, у ролі методологічної основи дослідження підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій доцільно застосувати такі наукові підходи: *компетентнісний*(наскрізний), *мультикультурний*, *рефлексійний*, *риторично-герменевтичний*, *міждисциплінарний та конструктивістський*.

Обґрунтуємо застосування компетентнісного (наскрізного) наукового підходу як методологічної основи дослідження.

У сучасному науковому дискурсі стосовно оцінювання якості освітніх систем (І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, В. Власов, Ву Цюаньху, Го Цзюнь, Дуань Сяофан, В. Кудрявцева, Лю Даоюй, Лю Цзіньсінь, Му Яньцзінь, Г. Ніколаї, Л. Овсієнко, О. Овчарук, Л. Парашенко, О. Пометун, О. Савченко, О. Шпарик та ін.) склалася стійка думка, що стара освітня парадигма, в якій навчальний процес мав за мету «накопичення знань та інформації», вже не продуктивна (Компетентнісний підхід, 2022). Життя сучасної людини пов'язане з безперервним навчанням. Тому головною метою навчальних закладів, зокрема закладів ЗСО, є навчити школярів постійному пошуку та отриманню потрібної інформації, опановуванню нових знань і застосуванню її в практичній діяльності. Саме компетентнісний підхід до організації освітнього процесу спрямовано «на роботу з інформацією та опанування учнями компетентностей,

умінь і навичок, які дають змогу їм бути успішними, конкурентними та цінними на ринку праці» (Там само).

Сучасний світ характеризують швидкий розвиток технологій, зміна соціокультурних умов та підвищення вимог до культурної освіченості фахівців. Формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації стає актуальним завданням закладів ЗСО України і Китаю, оскільки воно замість звичайної передачі фактів, покладає акцент на розвиток особистості, зокрема на розуміння сучасними учнями культурної картини світу, розвиток самостійності, здатності до адаптації в сучасному соціокультурному середовищі, набуття толерантності, критичного та проблемного мислення, креативності, навичок комунікації і співпраці, цифрову грамотність, а також позитивне сприйняття культурної різноманітності навколишньої дійсності.

Компетентнісний підхід в ролі наскрізного наукового підходу в нашому дослідженні має охоплювати усі етапи цієї підготовки здобувачів, включаючи формування відповідних компетентностей, засвоєння теоретичних знань, набуття практичних умінь та розвиток відповідних фахових та особистих якостей. Цей підхід вимагає зміни алгоритмів навчання та оцінювання школярів на уроках музичного мистецтва, активного залучення учнів до процесу загальної музичної освіти, завдяки застосуванню інноваційних мистецьких технологій – інтерактивних, мультимедійних, аудіовізуальних технологій, штучного інтелекту, проєктної діяльності та інших продуктивних форм сучасної освіти.

Пропонуємо такий алгоритм дій у галузі загальної музичної освіти в контексті компетентнісного (наскрізного) підходу, як методологічної основи дослідження. Перший етап підготовки здобувачів у цьому контексті передбачав ознайомлення майбутніх учителів з сучасними підходами до формування культурної компетентності учнів засобами музичного мистецтва. У процесі навчання здобувачі ознайомилися з концепцією культурної компетентності, розглянули роль мистецтва, зокрема музичного мистецтва, у процесі формування культурної компетентності дослідили можливості використання

інноваційних мистецьких технологій на уроках та в процесі позаурочної творчої діяльності. На цьому етапі підготовки було передбачено ознайомлення здобувачів з науковими дослідженнями цієї проблеми, вивчення музично-педагогічного досвіду викладачів фахових (мистецьких) дисциплін, а також вивчення культурологічних і психолого-педагогічних основ сучасної мистецької освіти.

На другому етапі, в період педагогічної практики, майбутні вчителі спостерігали та опановували практичні уміння з використання інноваційних мистецьких технологій у процесі формування культурної компетентності школярів. Більшість з них засвоїла методи і прийоми роботи з різними художніми творами та успішно взаємодіяла зі школярами на уроках музичного мистецтва з використанням творчих завдань та проєктів. На цьому етапі здобувачі брали участь у майстер-класах від досвідчених учителів музичного мистецтва, практикувалися на уроках в закладах ЗСО, а також вчилися використовувати сучасні цифрові технології для створення інтерактивних уроків та мультимедійних презентацій. Відзначимо, що вказані дії було застосовано в період виробничої (педагогічної) практики здобувачів 3-4 років навчання спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) в Одеському ліцею «Ланжеронівський» протягом 2019-2023 років, коли здійснювалося впровадження авторської методики з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Третій етап реалізації цього наукового підходу передбачав розвиток професійних та особистісних якостей майбутніх учителів, необхідних для ефективного впровадження інноваційних мистецьких технологій у перебігу загальної музичної освіти.

Розглянемо більш детально застосування *мультикультурного наукового підходу* як методологічної основи дослідження.

Глибокі трансформації в сучасному соціокультурному середовищі ставлять перед суспільством нові виклики, особливо у сфері культури та освіти.

Серед таких – впровадження мультикультурного наукового підходу як методологічної основи підготовки нового покоління вчителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів.

У науковому дискурсі українських та китайських учених (Н. Авшенюк, Н. Гречаник, С. Гмиріна, О. Гуренко, С. Дрожжина, І. Ковалинська, В. Мельник, Ю. Мережко, Пань Шень, О. Пришляк, О. Реброва, С. Сисоєва, О. Хоружа, Чжоу Ілей, Янь Лі та ін.) мультикультурний підхід зазначено як парадигма, яка акцентує увагу на різноманітності культур у світі та сприяє взаєморозумінню та співпраці між представниками цих культур. В освітній сфері такий підхід визнається як ефективний інструмент для впровадження гуманістичного навчання та підготовки здобувачів навчальних закладів різних ступенів, форм й профілів до продуктивної діяльності в різноманітних культурних спільнотах. Мультикультурний підхід активно враховує соціокультурний контекст, в якому здійснюється освітній процес, зокрема сучасну професійну мистецько-педагогічну освіту, тому що його покликання – збагачувати підготовку майбутніх учителів мистецьких дисциплін новими ідеями, цінностями та технологіями.

Чжоу Ілей називає мультикультуралізм політикою, яка забезпечує сумісне існування в єдиному соціокультурному просторі «різноманітних культур, яка пропагує культурне розмаїття ... та стверджує, що всі громадяни мають рівні права незалежно від їхніх етнічних, расових та релігійних відмінностей» (Чжоу Ілей, 2022).

Культурна компетентність, яка, згідно з державними документами України та Китаю визначена однією з ключових компетентностей сучасної освіти, передбачає набуття бажання та здатності школярів знайомитися з різними культурами, ефективно взаємодіяти з представниками цих культур, розуміти і поважати їхні цінності та традиції. Здобувачам важливо бути достатньо підготовленими до ефективної музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької роботи в закладах ЗСО, щоб активно сприяти процесу формування цієї компетентності учнів, знайомити їх з

музичною спадщиною різних народів, вивчати художньо-образні та морально-етнічні особливості різних музичних жанрів та стилів.

Проведене дослідження показало, що діти «Альфа»-генерації обох країн мають бажання знайомитися з різними культурами, сприймати музику інших країн, що є основою мультикультурного аспекту компетентнісного навчання та шляхом до набуття ними справжньої музичної культури.

Застосування мультикультурного наукового підходу в ролі методологічної основи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів відкриває широкі можливості для модернізації загальної музичної освіти в закладах ЗСО, організації інноваційного музично-естетичної виховання та розвитку не тільки музичних здібностей учнів, але й формування різних видів інтелекту: розумового, емоційного, соціального тощо, що є важливим шляхом до всебічного розвитку особистості.

Технологічно цей підхід може включати різні види діяльності: широку дослідницьку роботу, зокрема здійснення етно-музикознавчих досліджень, аналізу музичної спадщини різних етнічних груп та народів з опублікуванням відповідних матеріалів, використання їх у дипломних та магістерських роботах; організацію міжкультурного спілкування та взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва України, Китаю та інших країн, зокрема проведення міжнародних науково-практичних конференцій, вебінарів, сумісних концертів, «відкритих» уроків тощо в режимі онлайн.

Отже, роль вчителя музичного мистецтва в мультикультурному підході в умовах сучасного соціокультурного середовища є ключовою. Майбутні вчителі музичного мистецтва в контексті цього підходу виступають в ролі посередників між різними культурами. Однак для продуктивної музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності здобувачі повинні: самостійно вивчати різноманітні музичні культури; бути відкритими для навчання і дослідження музичних стилів та жанрів різних країн; на фаховому рівні володіти продуктивними інноваційними мистецькими

технологіями; вміти створювати на уроках та під час позаурочної творчої роботи з учнями творчу, дружню та шанобливу атмосферу; здійснювати для школярів у процесі музичних занять «ситуації успіху», підтримувати творчість, дозволяти учням з різним культурним багажем відчувати себе прийнятими та зрозумілими; залучати представників різних культур: митців, музикантів, майстрів своєї справи тощо; використовувати в контексті мультикультурного підходу різноманітні педагогічні методи та технології навчання, особливо інтерактивні ігри, колективні музичні проєкти, уроки-подорожі тощо. Але головне, продовжувати безперервний професійний розвиток та удосконалення власних фахових компетентностей, знань у сфері музичної культури різних народів, щоб завжди бути зразками толерантності, демократичності, відкритості, а також носіями справжньої культури, готовими ефективно працювати в сучасному мультикультурному світі.

Отже, мультикультурний науковий підхід як методологічна основа дослідження підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів є невід'ємною частиною сучасної мистецько-освітньої парадигми. Запровадження цього підходу дає змогу створювати спеціальні педагогічні умови для поглиблення музично-естетичного виховання через взаємодію різних культур та розуміння культурних цінностей різних народів. Майбутні вчителі музичного мистецтва мають сприяти становленню нової генерації культурних громадян наших країн, що є ключовим чинником для стратегічного розвитку всіх галузей, створенні гармонійного, демократичного суспільства, здатного ефективно функціонувати в сучасному світі.

Проаналізуємо застосування *рефлексійного наукового підходу* як методологічної основи дослідження.

Аналіз наукових праць сучасних учених (Н. Арістова, О. Герасимова, Дж. Дьюї, В. Ковальчук, Н. Малихін, Н. Оксентюк та ін.) відкриває значний дослідницький інтерес до явища рефлексії та показує, «що формування професійної рефлексії майбутніх фахівців різних спеціальностей ґрунтується на

засадах рефлексійного підходу» (Арістова, 2020). Тому одним з «ключових понять, яке обумовлює назву рефлексійного підходу, вчені відносять рефлексію» (Там само). Поняття рефлексії (лат. reflexio – обернення назад), виникло у філософських роботах та трактувалося як процес людських міркувань стосовно того, що відбувається у власній свідомості індивіда.

Явище рефлексії пов'язано з поняттями «самосвідомість, самопізнання, співвідносність елементів мислення і дійсності» (Філософський словник, 2002, с. 547). Дж. Дьюї, який під рефлексією розглядав здатність особистості навчатися через набуття досвіду, визначив, що людина із розвинутим рефлексійним мисленням ніколи не діє імпульсивно, а тільки свідомо (Dewey, 1933). На думку Н. Арістової, рефлексія надає людині можливість «зрозуміти власні почуття і вчинки, оцінити здобутий досвід, рухатися вперед до нових досягнень, а також прагнути до саморозвитку і самовдосконалення» (Арістова, 2020).

Аналіз наукових розвідок показує, що рефлексійний підхід є значно поширеним у гуманітарних науках: соціології, антропології, психології, педагогіки та в інших дисциплінах, де існує необхідність аналізу свідомості, суб'єктивних спостережень та їх інтерпретації. Рефлексивний підхід допомагає збільшити об'єктивність досліджень через розуміння та врахування власних припущень, переконань та інших складових власної свідомості.

У цьому дослідженні рефлексійний науковий підхід визначено однієї з методологічних основ підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва щодо формування культурної компетентності школярів в умовах сучасного соціокультурного середовища не випадково. Цей підхід орієнтує здобувачів вищої мистецької освіти на необхідність звернути увагу на самих себе, перевірити та критично оцінити результати основних складових власної діяльності в закладах ЗСО: музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької, а також дослідницької, концертної, виховної тощо діяльності; *переосмислити* все, що стосується змісту та функцій своєї свідомості, зокрема ментальні конструкти, пов'язані з власними цінностями,

інтересами, мотивами, особливостями мислення, механізмами сприйняття інформації, зокрема художніх текстів, закодованих у творах мистецтва; *виявити та відкоригувати* механізми прийняття рішень, власного емоційного реагування, комунікаційні та поведінкові звички тощо. Саме рефлексійний підхід може допомогти здобувачам правильно визначити доцільний і оптимальний спосіб власного життя та наступної професійної діяльності, об'єктивно аналізувати свої соціальні та професійні домагання, внутрішні стани, почуття, потреби, переживання та здійснювати на основі цього відповідні висновки.

Отже, дослідження довело, що рефлексійний науковий підхід, як методологічна основа підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів в умовах сучасного соціокультурного середовища є доцільним та необхідним тому, що цей підхід спрямовано на вивчення здобувачами важливих аспектів своєї особистості, власної свідомості та орієнтує їх на самовдосконалення особистісних та професійних якостей, що сприяє становленню високопрофесійного сучасного учителя з глибоким розумінням усіх соціокультурних аспектів життя та діяльності.

Розглянемо наступний *риторично-герменевтичний науковий підхід*, який визначено як ще один з методологічної основи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів.

Цей підхід, як методологічна основа багатьох сучасних досліджень, визначено одним із найбільш ефективних наукових підходів у багатьох гуманітарних науках, зокрема у філософії, соціології, літературознавстві, політичних науках, психології, мистецтвознавстві, педагогіці, зокрема в мистецькій педагогіці, тому що об'єднує закони та технології двох наук: риторики та герменевтики, сприяє аналізу і розумінню текстів та посиленню їхнього впливу на аудиторію.

Риторика (красномовство) є наукою і мистецтвом переконливого мовлення та аргументації. Вона вивчає технології виразності висловлювань,

використання мови і засобів комунікації для переконання аудиторії, впливу на громадську думку, спонукання до дії тощо. У світовому науковому дискурсі до відомих теоретиків риторики належать Х. Перельман, Г. Джонстоун, Л. Бітцер, К. Берк, М. Маклуен, І. Річардс, Х. Раймірес та ін. Серед сучасних українських науковців проблеми риторики досліджують Б. Баглай, С. Гурвич, А. Овчиннікова, Т. Олійник та ін. Вони підтримують концепцію «риторики як філософсько-дидактичної науки, спрямованої на формування в людини ефективної мовленнєво-розумової та комунікативної діяльності» (Овчиннікова, 2019). У час відродження Української держави зростає актуальність риторичного мистецтва видатних діячів минулого: В. Винниченка, М. Грушевського, М. Драгоманова, М. Костомарова, В. Сухомлинського та ін., «які підтримували головну вимогу до будь-якої промови: якою б не була тема вашої промови, кажіть їй «світло» (Там само).

Оволодіння мистецтвом риторики надає майбутнім учителям музичного мистецтва можливість бути своєрідними посередниками між мистецтвом та школярами, ефективно комунікувати з ними на уроках музичного мистецтва та підчас позаурочної творчої роботи.

Герменевтика (грец. *ερμηνεύειν* – тлумачити) – наука про тлумачення текстів та розуміння їх змісту. Вона зосереджується на аналізі контекстів, культурних впливів, авторської мети текстів та інших факторах, які допомагають зрозуміти та правильно сприймати зміст художніх джерел. На думку сучасних українських учених, «освітній процес у вищому мистецькому навчальному закладі тісно пов'язаний із розумінням художніх текстів» (Олексюк, Коваль, 2017). Ці тексти, зокрема тексти музичних творів, мають бути зрозумілими та осмисленими як викладачами, так і здобувачами освіти. Герменевтична інтерпретації художніх текстів, прагнення до розкриття їх смислу та значення має ключове значення для сучасної культури. У контексті герменевтичної науки саме «розуміння виступає фундаментальною основою кожного з етапів процесу інтерпретації музичного твору» (Там само).

А. Линенко, Г. Ніколаї, І. Левицька підкреслюють важливість герменевтичного підходу стосовно як загального педагогічного контексту, так і щодо завдань, пов'язаних із викладанням музичного мистецтва. На думку вчених, «головним генералізованим завданням учителя музики ... є забезпечення: ... адекватного розуміння музичних творів, їх сенсу і змісту відповідно до композиторському задуму» (Линенко, Ніколаї, Левицька, 2019, с. 21).

Проведене дослідження довело, що риторично-герменевтичний підхід у контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є унікальним, незамінним і дієвим інструмент для ефективного формування культурної компетентності школярів. Саме цей інструмент дає змогу: залучати учнів до вивчення мистецтва, зокрема музичного мистецтва, формувати у них певні компетентності, зокрема культурну (ключову) компетентність, міжпредметні (наскрізні) мистецькі компетентності та предметні (музичні) компетентності (Батюк, Федорець, Хан Хуйюнь, 2021), а також відповідні знання і уміння; розвивати художньо-естетичний смак, виховувати повагу до культурних традицій, до толерантного сприйняття мультикультурного світу; створювати необхідні педагогічні умови для розвитку творчих здібностей учнів, організації практичного музикування, накопичування художньо-естетичного та музично-естетичного досвіду тощо, тобто повністю залучати учнів до музичної культури. Використання емоційної та логічної складових риторики також допомагає вчителям підтримувати інтерес учнів до загальної мистецької (музичної) освіти.

Риторично-герменевтичний підхід у сучасних мистецько-педагогічних дослідженнях допомагає враховувати мінливі умови сучасного соціокультурного середовища, а також особливості сприйняття дітьми «Альфа»-генерації будь-якої інформації, як вербальної, так і мистецької. Завдяки цьому підходу вчитель може врахувати мистецькі (музичні) інтереси та уподобання учнів, налагодити культурно-соціальні зв'язки з батьками школярів, в контексті одного з принципів НУШ щодо партнерства (НУШ, 2020), а головне

– проводити на достатньому професійному рівні уроки музичного мистецтва та позаурочні творчі заняття, які відповідають потребам і прагненням учнів, що є реальним шляхом до формування їхньої культурної компетентності та набуття музичної культури. Можна виокремити декілька аспектів цього підходу:

– Учитель музичного мистецтва має бути добре підготовленим та здатним ефективно комунікувати з учнями. Застосування риторичних прийомів, сучасних інноваційних технологій (сторітелінгу; евристичного, проблемного, проектного та модульного навчання; ігрових педагогічних технологій; «інтелект-карт»; технології «кейс-стаді»; ІКТ, включно мультимедійних, цифрових тощо; технології розвитку емоційного інтелекту та критичного мислення; проектних технологій тощо) допомагає залучити учнів до діалогу, заохочує розмірковувати, обґрунтовувати свої думки стосовно мистецтва та висловлювати їх у класі. Така позиція учителя також сприяє формуванню культури мовлення учнів, комунікативних навичок, розвитку вміння висловлювати свої думки, почувати себе комфортно в мистецько-освітньому середовищі тощо.

– Риторично-герменевтичний підхід сприяє впровадженню особистісно-орієнтованого навчання. Досвідчений учитель враховує особисті та мистецько-естетичні передумови музичного навчання учнів, надає можливість для самовираження та творчості, що дає змогу розвивати індивідуальні здібності та впливає на підвищення мотивації учнів.

– Цей підхід допомагає усвідомленню й прийняттю культурного розмаїття світу. Учні навчаються розуміти та поважати культурні відмінності людей, що сприяє розвитку культурної толерантності та сприйняттю різних культур як цінного ресурсу.

– Вказаний підхід стимулює творчий пошук як учителя, так і школярів. Використання різних методів і педагогічних технологій допомагає вчителю знайти інноваційні продуктивні шляхи викладання навчальних дисциплін «Музичне мистецтво» та «Мистецтво», що робить уроки цікавими, привабливими та корисними для учнів.

Отже, риторично-герменевтичний підхід є потужним інструментом у процесі підготовки здобувачів України та Китаю. Він допомагає їм стати висококваліфікованими фахівцями, передбачає активну участь у формуванні культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, залученні їх до музичної культури та сприяє всебічному розвитку в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Розглянемо особливості *міждисциплінарного наукового підходу* як методологічної основи підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів.

Аналіз наукового дискурсу щодо проблеми дослідження показав, «що на сучасному етапі «міждисциплінарність» є перспективним методом у розробці нових теорій, моделей, технологій» (Гринченко, 2015). Методологічні аспекти застосування міждисциплінарного підходу розкривають наукові праці сучасних учених (В. Андрущенко, С. Гончаренко, В. Докучаєва, В. Дудченко, Е. Князева, А. Колот, О. Красовська та ін.).

Багато науковців наголошують на тому, «що міждисциплінарність базується на інтеграції наукових ідей із різних галузей. Особливе значення для розуміння проблеми міждисциплінарності мають філософські ідеї вчення академіка В. Вернадського» (Красовська, 2015. С. 25). Міждисциплінарний підхід часто стосується досліджень у галузі гуманітарних наук, зокрема в педагогіці (В. Желанова, Т. Князева, В. Коновальчук, О. Приятельчук, О. Синєкоп, О. Ступницький та ін.), мистецтвознавстві (В. Медушевський, Е. Назайкінський та ін.), культурології (Б. Пойзнер, Е. Соснін, С. Шип та ін.), музичній педагогіці (І. Арановська, А. Грінченко, О. Коцан, О. Реброва, Г. Реброва та ін.).

Одним із сучасних аспектів підготовки майбутніх фахівців мистецько-педагогічних спеціальностей учені називають інтегративність освіти, що тісно пов'язано з суспільною потребою часу стосовно формування універсально освічених учителів, що мають достатній творчий потенціал, високу загальну та професійну культуру, здатні «охоплювати цілісну картину світу в сукупності

уявлень, поглядів, цінностей, традицій, ментальності, різновекторних культурних тенденцій» (Коцан, 2021. С. 134). Застосування міждисциплінарного підходу як методологічної основи сприяє підготовці учителів такого рівня в контексті модернізації роботи відповідних мистецько-педагогічних закладів.

Цей підхід у контексті підготовки здобувачів України та Китаю до формування культурної компетентності школярів передбачає інтеграцію знань, технологій та практик з різних наукових дисциплін з метою розв'язання складних проблем музично-естетичного виховання сучасної молоді та модернізації загальної музичної освіти в закладах ЗСО. У цьому контексті міждисциплінарний підхід також стає інструментом для розуміння культурної спадщини України та Китаю та сучасного впливу цієї спадщини на дітей «Альфа»-генерації.

Перевагою міждисциплінарного підходу в процесі підготовки нового покоління вчителів музичного мистецтва є можливість створення унікальних навчальних програм, які об'єднують елементи соціології, музикознавства, культурології, музичної педагогіки і психології та інших наукових дисциплін. Навчання на перетині таких дисциплін дасть змогу здобувачам краще розуміти зв'язки між музикою та життям, між формуванням культурної компетентності та впливом музичних традицій на формування національної ідентичності та світових духовних цінностей.

Проведене дослідження свідчить, що застосування міждисциплінарного підходу в процесі формування культурної компетентності школярів надає їм можливість знайомитися з мультикультурним світом, зокрема з широким спектром соціокультурних цінностей, проблем та перспектив, а також з культурними надбаннями свого рідного міста, регіону, країни, світу загалом. Такий підхід сприяє розвитку емоційного інтелекту, критичного мислення та творчого потенціалу суб'єктів освітнього процесу – як учителів, так й учнів. Важливо зазначити, що завдяки міждисциплінарному підходу школярі навчаються знаходити, аналізувати та узагальнювати культурну інформацію з

різних джерел, виділяти головне, адаптувати знання для власних потреб, а також знаходити нові способи і підходи до навчання та творчої діяльності.

Україна та Китай мають свої особливості в підходах до організації як фахової мистецько-педагогічної освіти, так і загальної музичної освіти в закладах ЗСО. Проте міждисциплінарний підхід є одним із спільних надбань обох країн у контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів.

Отже, застосування міждисциплінарного наукового підходу як методологічної основи підготовки українських та китайських здобувачів до формування культурної компетентності школярів сприяє набуттю ними важливих професійних і фахових компетентностей, розширенню уявлень про сучасну культуру і мистецтво та допомагає краще підготуватися до виконання головних складових своєї діяльності: музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької.

Розглянемо *конструктивістський науковий підхід* у ролі ще однієї методологічної основи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації.

Конструктивізм – є однією із парадигм інноваційної педагогіки, що акцентує увагу на активній ролі здобувачів освіти в процесі навчання. Термін «конструктивізм», який став популярним у 80-х роках минулого століття, належить Ж. Піаже. Конструктивістські ідеї в контексті модернізації освітнього процесу застосовували багато науковців (Я. Коменський, Е. Глазерфельд, Д. Дьюї, П. Вацлавік, Х. Гарднер, У. Крофт, Р. Мауер, D. Phillips та ін.). Нині дослідженню цього явища також присвячено багато наукових праць українських та зарубіжних учених (Ю. Алябишева, О. Виноградова, Н. Грищенко, О. Комар, М. Култаєва, С. Кушнір, О. Мисечко, С. Мотрен, О. Невкіпілова, А. Схетц, Н. Ямшинська, Т. Rockmore, К. Taber, D. Thanasoulas, P. Watzlawick та ін.).

Відповідно до конструктивістського підходу, школяр або студент стає активним творцем власної освіти, набуває відповідні компетентності, знання та

уміння на основі власних життєвих цілей та досвіду, але у взаємодії з іншими – викладачами, однолітками тощо. Оскільки традиційна авторитарна освітня система, що ґрунтувалася «на передачі та відтворенні інформації, перестала бути спроможною формувати в учнів, студентів навички самонавчання, самореалізації, ... блокуючи творчий пошук» (Ямшинська, Невкіпілова, 2019, с. 192), викладачі перестають бути головним «джерелом інформації», і перетворюються в організаторів, співтворців освітнього процесу, модераторів, наставників, інструкторів, тренерів, словом, у коучів (англ. *coach* – приватний учитель), завданням яких є активно підтримувати умотивованість здобувачів, сприяти розвитку їхнього критичного мислення, креативності, самостійності та відповідальності (Конструктивістський проект, 2007).

На думку учених стосовно модернізації змісту, форм, технологій та результатів навчання, з урахуванням особистісно-центристського («дитино-центристського», «студенто-центристського» тощо) вектору розвитку освіти, «конструктивістський підхід є найбільш придатним до системного формування знань і проєктування діяльності згідно з кінцевим результатом» (Ямшинська, Невкіпілова, 2019). Саме тому в останні десятиліття конструктивізм, як новітній освітній феномен, «стає об'єктом пильної уваги представників освітнього середовища» (Там само).

Проведене дослідження показало, що застосування конструктивістського підходу в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю має великий потенціал, зокрема для формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації. Цей підхід дає змогу створювати в умовах мистецько-педагогічного навчального закладу сприятливе, ефективне та відповідальне освітнє середовище, в якому здобувачі можуть активно працювати: досліджувати мистецько-музичну спадщину свого народу та інших народів, набувати відповідні фахові компетентності, оволодівати інноваційними мистецькими технологіями тощо, – словом готуватися до належного виконання головних напрямів своєї професійної діяльності.

При застосуванні конструктивістського підходу важливо, щоб майбутні вчителі музичного мистецтва на фаховому рівні володіли та вміли застосовувати в роботі з учнями продуктивні інноваційні освітні технології, особливо інтерактивні, евристично-пошукові, проєктні, мультимедійні тощо, навчилися заохочувати школярів до творчого розвитку та самореалізації в процесі навчання.

Отже, конструктивістський підхід покладає акцент на освітню самоорганізацію та саморегуляцію здобувачів, що надзвичайно важливо для досягнення достатньої підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності учнів в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Наукові підходи до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій відображено на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Наукові підходи до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності засобами інноваційних мистецьких технологійшколярів

Наразі розглянемо принципи щодо підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Як уже було зазначено, процес підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій було здійснено на основі застосування відповідних наукових підходів та з дотриманням низки певних принципів: «орієнтації на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій формування культурної компетентності в музично-освітньому процесі»; «плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів»; «активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації»; «метасологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу»; «інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів»; «конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання».

Проаналізуємо *принцип орієнтації на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій формування культурної компетентності в музично-освітньому процесі*. Розглянемо цей принцип у зв'язку з компетентнісним (наскрізним) підходом до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Проблемі пошуку й застосування розповсюджених у світі інноваційних освітніх технологій (ІКТ, технології критичного мислення, інтерактивного навчання, проблемного навчання, особистісно орієнтованого навчання, ігрові технології, проектні технології та ін.), а також розробці оригінальних авторських технологій, присвячено багато досліджень, серед авторів яких Н. Ашимхіна, І. Бех, Ван Юечжі, Л. Ващенко, І. Дичковська, Ду Чень, І. Зюзян,

В. Лунячек, Лу Шаньшань, Лю Цзин, В. Паламарчук, О. Помятун, А. Хуторський, Янь Лі та ін.

Зауважимо про важливість системного застосування ІКТ. На думку Н. Ашихміної, традиційне навчання музичному мистецтву сьогодні є малоефективним. Використання ІКТ у процесі викладання музичного мистецтва забезпечує багато переваг: «інтерактивних, дидактичних, інтегральних, психологічних, професійно-педагогічних, ергономічних, економічних тощо. Новітні технології значно розширюють межі формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва». Сучасні інформаційно-комунікативні технології допомагають урізноманітнити художньо-освітній процес, динамізувати його і забезпечити «зміну ролі здобувача вищої мистецької освіти: він з пасивного слухача стає активним учасником, готовим до компетентного виконання фахової діяльності» (Ашихміна, 2021, с. 64).

Загальна музична освіта, як складова загальної середньої освіти, відіграє важливу роль у формуванні культурної компетентності школярів України і Китаю. Незамінним педагогічним інструментом у процесі формування такої компетентності є інноваційні мистецькі технології. Тому багато наукових праць сучасних дослідників (Н. Ашихміна, Н. Батюк, І. Барановська, Ван Ангу, Ван Лу, Ван Тяньці, Гао Юань, Го Цзюнь, Т. Гринченко, Г. Дідич, Дін Юнь, Т. Завадська, А. Козир, Н. Косінська, А. Линенко, О. Лобова, Л. Масол, Г. Николаї, О. Олексюк, Г. Падалка, Пань Сінюй, Є. Проворова, А. Растригіна, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, Сюй Сінчжоу, У Іфан, М. Федорець, Чжан Яньфен, О. Шевнюк, Яо Мін та ін.) присвячено проблемі розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій, які поряд з продуктивними традиційними технологіями в галузі мистецько-педагогічної освіти забезпечують підготовку фахівців мистецького профілю, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва.

Відомо, що застосування таких технологій, особливо онлайн-ресурсів, мультимедіа з аудіовізуальними матеріалами, комп'ютерних програм,

мобільних додатків, різноманітних цифрових інструментів тощо, уможлиблює створити підготовку здобувачів інтерактивною, продуктивною та цікавою. Майбутні вчителі завдяки інноваційним технологіям можуть здійснювати інтерпретації музичних творів, створювати власні твори, розробляти мистецькі навчальні та дослідницькі проєкти, що демонструють їхнє розуміння культурної картини світу через музичне мистецтво.

Використання принципу орієнтації на результативність, застосування таких технологій у процесі підготовки майбутніх учителів має стати визначальним чинником для успішної діяльності щодо здійснення загальної музичної освіти в закладах ЗСО, сприяти формуванню культурної компетентності учнів та залученню їх до набуття основ музичної культури. У цьому зв'язку варто зазначити, що в процесі підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, цей принцип обумовлено компетентнісним науковим підходом, який виступає в ролі ключового.

Важливо також зауважити, що використання принципу орієнтації на результативність у застосуванні інноваційних мистецьких технологій у процесі загальної музичної освіти має декілька переваг. По-перше, він сприяє досягненню здобувачами максимальних освітніх результатів за допомогою: більш точного оцінювання навчальних здобутків та прогресу в розвитку учнів; створенню та адаптуванню власної методики музичного навчання та музично-естетичного виховання відповідно до певних аспектів освітнього процесу (вікових та індивідуальних відмінностей учнів, регіонально-місцевих особливостей місця проживання їхніх родин тощо). По-друге, застосування цього принципу спонукає здобувачів до більш відповідального ставлення до освіти, збільшує мотивацію до навчання, творчості, розвиває самостійність й самодисципліну.

Проведене дослідження показало, що важливим аспектом використання вказаного принципу в процесі підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації полягає в оволодінні

ними технологією міждисциплінарного (інтеграційного) підходу в процесі загальної музичної освіти. За допомогою інноваційних мистецьких технологій здобувачі навчаються інтегрувати уроки музичного мистецтва з уроками інших мистецьких дисциплін, а також з уроками літератури, історії, соціальних наук тощо. Це допомагає учням зрозуміти музику як складову національної та світової культурної спадщини, що формує відповідний художній світогляд та сприяє розумінню різноманітності культурних традицій.

Зазначимо, що одним із ключових аспектів цього принципу є активна роль учнів у власному навчанні. Інноваційні мистецькі технології дають можливість більш активно залучати школярів до музичної творчості, сприяють їхньому самовираженню та самореалізації. Роль вчителя в цьому процесі полягає в стимулюванні ініціативи учнів, підтримці їхньої творчої активності та створення умов для розвитку музично-естетичних здібностей.

Процес формування культурної компетентності школярів вимагає глибокого розуміння ними традицій та цінностей своєї культури, а також культури інших народів. Застосування інноваційних мистецьких технологій допомагає учням краще зрозуміти й осягнути цей аспект, сприяє розвитку міжкультурної толерантності та взаєморозуміння, що є важливим елементом їхнього виховання як майбутніх громадян, які будуть допомагати збереженню культурної спадщини як свого суспільства, так і всього світу.

Отже, орієнтація на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій у контексті компетентнісного підходу до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва Україні та Китаю до формування культурної компетентності школярів є важливим кроком на шляху до якісної мистецької освіти, розвитку культури та взаєморозуміння між народами.

Розглянемо принцип *плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів*. Аналіз цього принципу доцільно здійснити в зв'язку з мультикультурним підходом щодо підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Загальна музична освіта нашого часу ставить перед майбутніми вчителями музичного мистецтва України та Китаю складні завдання, тому що сучасний світ характеризується постійним розвитком соціокультурного середовища, поширенням культурного розмаїття та міжкультурної взаємодії. «Взаємодія культур дозволяє сучасній людині мати доступ до надбань, які людство створювало протягом тисячоліть» (Культурні відмінності, 2022).

Саме в період навчання в закладах ЗСО школярі мають розуміти, що «повага до культур різних народів, етносів, різних людських спільнот є однією з основних цінностей сучасного світу» (Там само). Розглядаючи сучасну світову культуру як конгломерат великої кількості самобутніх культур з різним етнічним походженням, сучасні учні навчаються взаємодіяти з представниками цих культур, що є одним з ключових напрямів формування їхньої культурної компетентності.

Одна з особливостей дітей «Альфа»-генерації полягає у тому, що уже в дошкільному віці, завдяки розповсюдженій інтернет-мережі, вони знайомляться з культурними традиціями та мистецтвом різноманітних етнічних груп та народів. Далі, з перших днів навчання в закладі ЗСО, це знайомство перетворюється на постійне «спілкування» з культурно-світоглядним розмаїттям сучасного світу, з мультикультурними особливостями та несподіваностями мистецьких творів різного національно-етнічного походження. Така ситуація потребує пильної уваги вчителів до залучення учнів до знання, розуміння та поваги до різноманітних культурних явищ. Тому принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів відіграє важливу роль у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів. Дотримання цього принципу на основі мультикультурного наукового підходу в процесі мистецько-педагогічної освіти сприяє набуттю глибокого розуміння різноманітності світового соціокультурного контексту, а також відкритості, толерантності та зв'язку здобувачів з ним.

Аналізуючи цей принцип, уточнимо основні поняття та терміни, які пов'язані з ним.

Поняття етносу (грец. *ethnos* – народ, група, плем'я) учені трактують як стійку, історично сформовану на певній території людську спільність, представники якої «мають спільні риси, усталені особливості культури та психічного складу, а також усвідомлюють свою єдність і відмінність від інших подібних утворень (самосвідомість)» (Етнос, 2010). Термін «етнічність» В. Євтух трактує у вигляді якісних характеристик особистості чи єдності людей, пов'язаних «з їх етнічним походженням і які виявляються у побуті, культурі, поведінці й загалом у ментальності, підтверджуючи це походження» (Євтух, 2012, с. 104).

Принцип плюралізму (від лат. *pluralis* – множинний), на думку сучасних науковців, «це принцип, що підтверджує існування різних думок, поглядів на явища та процеси, що відбуваються у світі. Ці думки не залежать одна від одної і не зводяться до єдино правильної» (Плюралізм, 2015). Плюралізм соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів – це явище, що відзначається різноманітністю та різнобарвністю мистецтва, створеного різними народами та етнічними групами. Кожен народ має свою унікальну культуру, традиції, цінності і способи вираження свого національного мистецтва. Отже, принцип плюралізму в загальній музичній освіті нашого часу передбачає вивчення та популяризацію музичної творчості різних народів, заснованої на унікальних художньо-естетичних особливостях їх культури.

Виділимо, що одним із важливих напрямів сучасної фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю до формування культурної компетентності школярів полягає в їхній готовності досліджувати, відбирати найкращі музичні твори різних культур світу й знайомити учнів з ними на своїх уроках. Окрім того, педагоги повинні розвивати гарний художньо-естетичний смак та критичне мислення школярів з метою навчити їх аналізувати та оцінювати музичні твори різних етносів з художньо-естетичної

точки зору. Також важливо надавати школярам знання про історію та умови створення шедеврів музичної творчості різних народів, розкривати для учнів унікальність та красу кожної культури. Така підготовленість учителів буде сприяти збагаченню музично-естетичного досвіду учнів та допоможе зблизити сучасну молодь з культурною різноманітністю світу.

У процесі підготовки здобувачів до роботи в умовах сучасного полікультурного світу велике значення має їхня безперервна самоосвіта та самовдосконалення. Майбутні вчителі мають вивчати мови та традиції різних народів, бути носіями та розповсюджувачами справжньої духовної культури та національного мистецтва, активними учасниками міжкультурної комунікації, різноманітних культурних заходах з участю представників різних національностей. Такий підхід допоможе їм усвідомити важливість культурного взаєморозуміння та навчити цьому своїх учнів.

Отже, принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів у контексті мультикультурного наукового підходу має критичне значення для фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів в умовах сучасного соціокультурного середовища. Він сприяє залученню школярів «Альфа»-генерації до національної та світової музичної культури, розширює їхній художній світогляд та сприяє зближенню між народами. Цей принцип є важливою основою в створенні демократичного та гармонійного світу, де різноманітність вважається справжнім скарбом.

Розглянемо детальніше принцип *активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації* в контексті рефлексійного наукового підходу.

Мінливі умови сучасного соціокультурного середовища вимагають від людей не тільки вміння ефективного спілкування, але й здійснювання художньої комунікації, що спонукає співрозмовників до роздумів, аналізу навколишньої дійсності, сприяє поглибленню художнього світогляду, розвитку соціокультурної уяви та творчого сприйняття мистецьких явищ. Особлива роль

у цьому належить феномену активізація соціокультурної уяви в процесі художній комунікації.

Дотримання цього принципу, на нашу думку, є одним із ключових складових рефлексійного наукового підходу стосовно аналізу та розуміння змісту художніх творів. Принцип акцентує увагу на взаємозв'язку між твором та соціокультурним контекстом, в якому він створено, виконано та сприйнято. Рефлексійний науковий підхід підкреслює важливість самосвідомості сприймача (слухача, глядача) щодо його власного досвіду та критичної реакції на твір. Цей підхід активізує потребу роздумів над тим, як власні переживання впливають на сприйняття художнього твору та як це пов'язано із загальною соціокультурною дійсністю.

На нашу думку, в контексті дотримання цього принципу варто уточнити поняття «соціокультурний». На думку М. Кагана, інтегрування та відокремлення понять «соціальний» і «культурний», як проєкції на діяльність людини підкреслюють, «що її сутність не чисто природна (біологічна), і не чисто соціальна..., і не двостороння біосоціальна ..., а тристороння, біо-соціокультурна» (Спіріна, 2005). Отже, розглянемо деякі особливості вказаного принципу в контексті його дотримання в процесі підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів. Основними видами професійної діяльності майбутніх учителів, як уже було зазначено, є музично-педагогічна, музично-виконавська та культурно-просвітницька діяльність, що належить до сфери соціокультурної діяльності. Така діяльність позначена в науковому дискурсі у вигляді нового рівня застосування особистістю власних здібностей та можливостей, які «виявляються у створенні культурних цінностей і спрямовуються на особистий розвиток людини через засвоєння нею певної системи знань, норм, зразків і цінностей» (Спіріна, 2005).

Зауважимо, що соціокультурна діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва полягає в формуванні культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, залученні їх до національної й світової музичної культури та орієнтації на всебічний розвиток особистості через засвоєння нею системи

знань і умінь, а також встановлених демократичним суспільством норм та цінностей.

Український педагогічний словник розглядає поняття «уява» «як психічний процес, що полягає у створенні людиною нових образів, думок на основі її попереднього досвіду. Уява тісно пов'язана з абстрагуючою діяльністю мислення» (Гончаренко, 1997). Феномен уяви трактується сучасною психологічною наукою як незвичайний процес пізнання дійсності, «за допомогою якого людина отримує можливість моделювати майбутнє шляхом створення раніше не існуючих образів на основі отриманого досвіду або знань, переробки образів сприйняття» (Види уяви, 2021). Різні види уяви мають тісні зв'язки з видами мислення, що надає можливість визначити їх «надзвичайно спорідненими» поняттями, а уяву враховують у науковому дискурсі невід'ємним елементом мислення (Там само). Розрізняють активну уяву (довільну або навмисну), відтворювальну (репродуктивну) уяву, а також творчу (продуктивну) уяву. До творчої уяви належить також соціокультурна уява (Ч. Міллс, П. Штомпка та ін.). Соціокультурна уява асоціюється із множинними зв'язками, які поєднують історію, культуру, сучасне суспільство й особистість в єдиний образ сприйняття світу. Завдяки такій уяві людина сприймає та інтерпретує навколишню дійсність.

Соціокультурна уява – це динамічний, мінливий конструкт. Сутність творчої уяви, на думку фахівців, пов'язано зі створенням нових образів у процесі творчої діяльності, зокрема художніх образів, що продукують митці (композитори, художники, артисти-виконавці тощо), як результат відображення власних думок та різних видів досвіду. У мистецьких творах, «крім відображення життя у своїх найбільш яскравих і узагальнених образах, відображається особистість творця, його сприйняття навколишнього світу, особливості унікального стилю творіння» (Види уяви, 2021).

Дотримання принципу активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації, на нашу думку, пов'язано із впливом художньої виразності мистецького, зокрема музичного твору, на емоційну, інтелектуальну

та художньо-естетичну сфери сприймачів. Соціокультурна уява активізується через використання артистичних (художніх) образів, символів, метафор і алегорій, які відтворюють різні аспекти буття, соціальних явищ і культурних цінностей як національного, так і світового рівнів. У процесі художньої комунікації такі образи можуть здатися відомими та зрозумілими, але, водночас, вони привносять новий погляд на відому реальність. Цей процес дає змогу майбутнім учителям, а через них й школярам, розкрити глибину і багатогранність мистецького твору, викликає асоціації та потребу в новій художній комунікації, сприяє створенню взаємодії між митцем і сприймачем, допомагає знайти спільний мовний код між автором твору та аудиторією, активізує творчу уяву сприймачів та сприяє поглибленому осмисленню сучасних соціокультурних реалій. Отже, в процесі підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, з урахування розповсюджених медіамереж, набуття та активізація соціокультурної уяви в процесі наступної фахової (художньої) комунікації здобувачів з учнями, є важливим шляхом до вивчення та розуміння інших культур. Рефлексійний підхід у цьому зв'язку підкреслює значущість активної позиції сприймача, а також важливість соціокультурного контексту для розуміння художнього змісту твору та його інтерпретацій.

Отже, дотримання цього принципу сприяє перетворенню споживчого ставлення до художніх творів на активний та навіть трансформаційний процес, що відкриває шлях до нових художніх ідей, нового розуміння культурної картини світу та розвитку художнього світогляду як для майбутніх учителів музичного мистецтва, так і для їхніх учнів, школярів «Альфа»-генерації.

Розглянемо принцип метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу в контексті риторично-герменевтичного наукового підходу. Метаксологія відома як філософський проект ірландського вченого В. Десмонда, який розглядає «мислення буття в його неоднорідності (porosity), в його діалектичності, а також подібності» (унівокальності й еквівокальності) (Надточій, 2019, с. 25).

«Мислити буття в метафізиці, прекрасне в етиці та естетиці, абсолютне в богослов'ї та релігії, аби в цих рівнях віднайти потенції (сили) буття» (Малярчук, 2019, с. 22). Сам термін «метаксологія» походить з грецької мови («meta» – після або за; та «axia» – цінність).

У науковому дискурсі під метаксологічним підходом розуміють концептуальний дослідницький підхід у філософії, психології та освітній галузі, який акцентує увагу на вивченні сутності, природи походження і значення термінів, понять та назв. Отже, метаксологія досліджує питання, пов'язані з цінністю, значенням і внутрішньою структурою термінів та понять, а також із розумінням, як ці терміни й поняття впливають на наше мислення, на сприйняття світу через комунікацію. Метаксологічний підхід, допомагаючи уникнути непорозумінь, пов'язаних із розбіжностями в тлумаченні та використанні понятійного апарату, сприяє розвитку критичного мислення (Карівець, 2015, с. 262).

У процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, метаксологічний підхід до осмислення соціокультурного контексту мистецьких творів, через актуалізацію категорій етносу в контексті риторично-герменевтичної методології, відкриває можливості зрозуміти й правильно тлумачити систему взаємодій між культурним контекстом, способом мислення та художньо-комунікативною експресією. Цей підхід є своєрідним вікном можливостей для розуміння багатогранних смислів соціокультурного контексту, який містять мистецькі твори різних етносів, оскільки він покликаний допомогти проникнути в унікальний ментальний світ конкретної етнокультурної спільноти. Завдяки метаксологічному осягненню соціокультурного контексту стає можливим аналіз різноманітних культурних втілень (міфів, архетипів тощо), які надають мистецьким творам багатшаровість і художню глибину.

Етнічність, як ключова категорія соціокультурного контексту мистецьких творів, набуває особливого значення завдяки риторично-герменевтичному

науковому підходу. Вивчення здобувачами цієї категорії дозволяє зрозуміти та передати школярам особливості культурного світосприйняття певного етносу. Актуалізація етнічних елементів у творах мистецтва обумовлює не лише глибокий зв'язок із коріннями та ідентичністю, але й відкриває можливість здобувачам відчувати атмосферу часу та простору, яка була актуальною в процесі створення певних мистецьких творів.

Слід підкреслити, важливість ролі етносу, який є визначальним фактором у метаксологічному осягненні соціокультурного контексту мистецького твору. Сприйняття мистецького твору майбутніми вчителями через призму категорій етнічної приналежності дає змогу зрозуміти, як конкретна людська єдність сприймає навколишній світ, як формуються її цінності та традиції. Це дає можливість здобувачам «наочно» ознайомитися зі змістом міжкультурних діалогів, перетином та взаємодією різних людських світоглядів та менталітетів.

Отже, дотримання принципу метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу, що поєднує риторичні та герменевтичні аспекти, стає потужним інструментом у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю до формування культурної компетентності школярів, тому що він сприяє розкриттю глибинних значень та взаємозв'язків між соціокультурним контекстом і художнім змістом мистецьких творів. Реалізація цього принципу допомагає не лише насолоджуватися зовнішньою красою творів, але й розкривати джерела їх внутрішньої мудрості та художньої виразності.

Розглянемо принцип *інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів* у контексті міждисциплінарного наукового підходу в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів.

Дослідження довело, що міждисциплінарний підхід у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів набуває великої значущості в результаті

інтегрованого викладання навчальних дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів, що інтеграція контентів цих дисциплін має виражений синергійний ефект тому, що відкриває нові можливості для фахової підготовки здобувачів у контексті формування культурної компетентності школярів.

На нашу думку, музична і мистецька галузі знань можуть здатися різними. Однак у результаті інтеграційних дій вони стають взаємопов'язаними та взаємообумовленими, що забезпечує більш глибоке розуміння здобувачами основних аспектів культурної дійсності. Крім того, вказана інтеграція дає змогу здобувачам уникнути вузькоспеціалізованого підходу в процесі фахової музично-педагогічної освіти та наступної роботи зі школярами, тому що викладання інтегрованих дисциплін розширює наукові та педагогічні горизонти вчителя, сприяють можливості відкривати школярам нові перспективи та взаємозв'язки музики з іншими видами мистецтва. Мистецтвознавча підготовка допомагає майбутнім учителям здійснювати аналіз музичних творів у режимі конкретного часу, а також розуміти вплив соціокультурних процесів на особистість композитора та на його творчість. Водночас, музично-педагогічний аспект дозволяє оцінити та більш повно використовувати виховний потенціал музики, її вплив на інтелектуальний та емоційний розвиток, на формування музично-естетичного досвіду та артистичних якостей учнів, що є важливими шляхами до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації.

У процесі інтегрованого вивчення музично-педагогічних аспектів та мистецтвознавства здобувачі мають змогу покращити свої аналітичні уміння та розвивати критичне мислення. У період педагогічної практики в закладах ЗСО вони можуть готувати та проводити інтегровані уроки музики та образотворчого мистецтва, на яких ці, найбільш розповсюджені види мистецтва, не тільки доповнюють одне одного, але сприяють більш глибокому розумінню культурної картини світу та ролі мистецтва в ній.

Важливо зазначити, що інтеграція міждисциплінарних контентів підсилює також творчий підхід до організації освітнього процесу в закладах ЗСО. У цьому контексті перед майбутніми вчителями відкриваються великі можливості щодо створювання нестандартних уроків навчальних дисциплін «Музичне мистецтво» і «Мистецтво» із застосування інноваційних мистецьких технологій (уроків-подорожей, уроків у концертно-театральних установах, мультимедійних уроків тощо), де музика взаємодіятиме з театральними образами, із візуальними елементами образотворчого мистецтва, хореографії тощо. Це сприятиме підвищенню активності школярів в освітньому процесі, розвиватиме їхню творчу уяву, художньо-естетичний смак та критичне мислення в процесі сприйняття мистецтва.

Гарним прикладом інтеграції різних видів мистецтва є викладання в закладах ЗСО навчальної дисципліни «Мистецтво». Досвід показує, що учні, які вивчають музику та інші види мистецтва в комплексі, швидше знаходять нестандартні рішення, поєднують техніки та прийоми різних видів мистецтва для створення нових ідей, творчих проєктів та концепцій. Така діяльність розвиває творче мислення та вміння комплексно вирішувати проблеми.

Не менш корисним є також соціальний аспект інтегрованого підходу до викладання мистецьких дисциплін у закладах ЗСО. Інтегровані уроки музики та інших видів мистецтва сприяють формуванню комунікативних навичок школярів, умінню спільно працювати над творчими завданнями в складі команд, груп, обговорювати ідеї та ділитися власними думками, що розвиває навички взаєморозуміння, толерантності, продуктивної співпраці тощо.

Отже, завдяки дотриманню в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва принципу інтеграції контентів мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів здобувачі можуть більш ефективно формувати культурну компетентність школярів та надати їм можливість не тільки краще розуміти музику та інші види мистецтва, але й залучатися до формування й збереження національної та світової культурної спадщини.

Розглянемо детальніше принцип конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання в контексті конструктивістського наукового підходу.

В умовах сучасного соціокультурного середовища, де реалії культурної різноманітності та швидкі зміни диктують нові вимоги до підготовки майбутніх учителів, конструктивістський підхід набуває особливого значення. Цей підхід акцентує увагу на конструювання культурних сенсів завдяки інтеграції попереднього досвіду здобувачів, їх суб'єктивного сприйняття мистецьких творів та набуття нових поліхудожніх знань. Варто наголосити, що сучасні науковці вважають поліхудожню освіту одним із важливих напрямів естетичного виховання та художнього розвитку школярів «Альфа»-генерації, а також вважають необхідним здійснення освітнього процесу «в контексті поліхудожнього підходу» (Барановська, 2019).

Фахова компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва полягає не лише у володінні методиками викладання навчальних дисциплін та музично-виконавській підготовці, а й у здатності конструювати інноваційні підходи до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації з врахуванням сучасних соціокультурних реалій та індивідуальних особливостей учнів. Конструктивістський підхід стає одним з ключових інструментів для підготовки майбутніх учителів відповідно до викликів сучасності. У цьому зв'язку, конструювання культурних сенсів мистецьких творів, які пропонуються школярам для сприйняття, інтерпретації, виконання тощо, має глибинний сенс для розуміння художнього змісту творів, а також для залучення учнів до основ національної та світової музичної культури через формування культурної компетентності. Розглянемо процес конструювання культурних сенсів у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва детальніше.

Культурні сенси «формуються індивідами і колективами в процесі освоєння дійсності і комунікації з оточенням» (Сенси культури, 2014). У науковому дискурсі (філософія, культурологія тощо) це поняття часто

трактують «в контексті загальних проблем культури (або символічній діяльності)» (Там само). Нині феномен культурних сенсів є предметом дослідження культурної семантики.

Отже, йдеться про інтегрування трьох різноманітних складових, необхідних для отримання культурних сенсів мистецьких (музичних) творів: попередній досвід людини, суб'єктивне сприйняття людиною мистецьких творів, а також нові поліхудожні знання стосовно мистецтва.

Попередній досвід (життєвий, соціальний, культурний, зокрема художньо-естетичний, музично-естетичний досвід) кожного індивіда утворює основу для початкового конструювання культурних сенсів. Використання в процесі загальної музичної освіти такого досвіду, накопиченого школярами, дасть нагоду майбутнім учителям здійснити перехід від абстрактних мистецьких понять до конкретних життєвих ситуацій, особистих історій та вражень, пов'язаних із художнім змістом мистецьких творів (Федорець, Сюй Сіечжоу, 2020).

Суб'єктивне сприйняття музичного мистецтва є невід'ємною складовою формування культурних сенсів. Майбутній учитель повинен вміти не лише транслявати відповідні знання та враження, але й сприяти розвитку особистісного уміння учня сприймати та розуміти сенс твору, що є ключовим чинником у процесі культурного розвитку школярів. Створення умов для вільного сприйняття та розуміння учнями художнього змісту твору, вміння рефлектувати власні емоції та почуття допомагають сформувати більш глибокий зв'язок школярів із мистецтвом.

Поліхудожні знання майбутніх учителів сприяють розумінню учнями змісту музичних творів та поглиблюють їх культурний розвиток. Тому здобувачі мають вміти інтегрувати ці знання в освітній процес, створювати умови для цілісного бачення учнями мистецтва як соціокультурного явища.

Отже, конструктивістський науковий підхід допомагає здобувачам стати «архітекторами культурних сенсів», формувати в школярів уміння аналізувати, інтерпретувати та цілісно сприймати музичні твори. Дотримання принципу

конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання в процесі підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, відкриває шлях до розуміння та відчуття ними культурних цінностей, що є важливим чинником як для формування культурної компетентності, так і для всебічного розвитку учнів.

Отже, у методологічних основах підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів визначено компетентнісний, мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський підходи. Опора на обґрунтовані наукові підходи та пов'язані з ними принципи є базою для ефективної підготовки українських і китайських здобувачів до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації в умовах сучасного соціокультурного середовища.

2.2. Педагогічні умови та методи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

Мінливі умови сучасного соціокультурного середовища та поглиблення глобалізаційних процесів у світі висунули нові вимоги до створення новітніх методик підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України і Китаю до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Авторська методика, розроблена та перевірена в цьому дослідженні об'єднала *цільовий, методологічний, організаційно-змістовний та результативно-аналітичний* блоки. Основу методики склали обґрунтовані педагогічні умови, створені на основі застосування відповідних наукових підходів та з дотриманням певних принципів (див. п. 2.1).

У сучасних наукових працях вчені розуміють поняття умов по-різному. У філософському енциклопедичному словнику (ред. В. Шинкарук) умови визначені як «зовнішні обставини, які детермінують виникнення певного

явища, результату цілеспрямованої діяльності» (Шинкарук, 2002). На думку Іцзюнь Ван, умови – це фактори, які сприяють переходу «властивості речей ... з можливостей у дійсність» (Іцзюнь Ван, 2016). У Новому тлумачному словнику української мови умова визначено як важлива обставина, «яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь» (Новий тлумачний, 1999, с. 632). Сюй Сінчжоу розглядає поняття педагогічних умов у вигляді сукупності «доцільно-сприятливих, педагогічно обґрунтованих, як зовнішніх, так і внутрішніх обставин, які стають чинниками забезпечення продуктивності в розв'язанні поставлених освітніх завдань» (Сюй Сінчжоу, 2023).

Відповідно до авторської методики, досліджувана підготовка майбутніх учителів здійснювалася поетапно. На першому, *ціннісно-орієнтовному* етапі, була створена педагогічна умова «стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві», що сприяло виробленню у здобувачів відповідних ціннісних орієнтирів, а також інтенції до досягнення художньо-естетичного змісту творів мистецтва, як історично утворених форм художньо-образного репродукування дійсності, що розрізняються способами відтворення та різновидами творчих матеріалів, за допомогою яких вони створені.

На другому, *когнітивно-накопичувальному* етапі, упроваджено педагогічну умову «спонукання майбутніх учителів до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технологій (традиційно-педагогічних та інноваційних, зокрема ІКТ, мультимедійних тощо), а також їх реалізації в процесі загальної музичної освіти». На цьому етапі акцент було зроблено на формуванні знань здобувачів про художньо-естетичну виразність мистецьких, зокрема музичних творів, та здатності їх автентичного втілення в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності.

На третьому, *творчо-самостійному* етапі, застосовано педагогічну умову «активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в

художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів». На цьому етапі щільну увагу було приділено саме формуванню уміння здобувачів створювати разом із школярами відповідні художньо-навчальні проекти та працювати в них з метою розробки та використання продуктивних інноваційних мистецьких технологій.

Розглянемо педагогічні умови та відповідні методи підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів, розроблені в цьому дослідженні та запропоновані в авторській методиці.

Отже, в процесі розробки та реалізації авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, актуальності набуває педагогічна умова *стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві*. Створення цієї педагогічної умови пов'язано із застосуванням компетентнісного (наскрізного) і мультикультурного наукового підходів та з дотриманням принципу орієнтації на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій формування культурної компетентності в музично-освітньому процесі, а також принципу плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів. Розглянемо детальніше вказану педагогічну умову.

Музична освіта, зокрема фахова музично-педагогічна освіта, є важливим шляхом до розуміння та вивчення майбутніми вчителями цінності *культурного розмаїття* світу через його *художнє відображення* в різних видах мистецтва. Ключове значення збереження та розвитку культурної спадщини кожного народу, формування поважного ставлення до культурного розмаїття світу зазначено тим, що «у грудні 2002 року, прагнучи наголосити на потенціалі культури в досягненні процвітання, сталого розвитку та глобального мирного співіснування» (Всесвітній день, 2022), Генеральною Асамблеєю ООН було

проголошено «щорічне відзначення Всесвітнього дня культурного розмаїття в ім'я діалогу та розвитку» (Там само), яким визначено 21 травня. Отже, впровадження в процес підготовки здобувачів України та Китаю вказаної педагогічної умови є важливим аспектом їхньої фахової підготовки, що позитивно впливає на наступну музично-педагогічну, музично-виконавську та культурно-просвітницьку діяльність у закладах ЗСО.

Можна уявити собі, що музика – це своєрідна людська мова, яка здатна об'єднати людство у величному культурному утворенні. Різноманітні музичні жанри, стилі, мелодії та ритмічні малюнки несуть на собі відбитки культурних спадщин, історичних подій та духовних цінностей певних народів. Тому, вирішуючи питання стимулювання майбутніх учителів музичного мистецтва до осягнення цінності культурного розмаїття, важливо переконати їх у тому, що вони є носіями не лише нотних текстів, але живої історії культурного розвитку людства.

Глобальне культурне розмаїття формує «єдину цивілізацію зі спільними проблемами та базовими цінностями, яка існує в полікультурному світі, де гармонійно взаємодіють культури різних країн» (Подшивалова, 2020). Майбутні вчителі музичного мистецтва мають зрозуміти, як музика різних народів, її стилі та жанри, виникають та розвиваються тому, що вони мають представляти та розповсюджувати духовні цінності та художні ідеали відповідних культур. Досягнути такого розуміння можна лише в процесі практичного вивчення та фахового аналізу особливостей музики різних народів, традиційних музичних інструментів, ритуалів, звичаїв тощо. Занурення в багатство музичного розмаїття як національного, так й інших народів, спонукатиме здобувачів не тільки відчувати велич і важливість культурної спадщини світу, а й донести її цінності до школярів «Альфа»-генерації в процесі формування їхньої культурної компетентності та залучення до музичної культури.

У цьому зв'язку, акцентуємо увагу на тому, що в умовах глобалізації сучасне музичне мистецтво складається на основі інтегрування стилів, жанрів та елементів різних культур. В умовах сучасного соціокультурного середовища,

у світовому просторі поступово зникають географічні межі між народами, а міжнародний мистецький (музичний) діалог стає основою розуміння спільних цінностей, сподівань та тенденцій культурного зближення.

У процесі фахової підготовки здобувачі, створюючи власні музичні композиції, мають втілювати в них не тільки свої почуття, а й культурні традиції того народу, спадщину якої вони обрали для творчості. Такий підхід є виразом глибокої пошани до культурного минулого та водночас шляхом до культурного майбутнього, де розмаїття мистецтва набуватиме ще більшої цінності.

У науковому дискурсі вивчення культурного розмаїття світу визнано важливою умовою формування самопізнання особистості. «Чим більше молода людина дізнається про світову культуру, чим більше країн відвідає, чим більше мов вивчить, тим краще вона зрозуміє для себе» світове культурне розмаїття та зможе покращити й збагатити свою духовну культуру (Подшивалова, 2020).

Стимулювання до осмислення цінності культурного розмаїття та його художнього відображення в мистецтві в перебігу підготовки здобувачів до формування культурної компетентності може бути значно ефективнішим, якщо в процесі цієї підготовки вони вивчатимуть національні музичні традиції свого народу, тих народностей та етносів, що його складають, а також мистецтво інших народів. З цією метою в процесі дослідження було організовано участь здобувачів в міжнародних фестивалях, культурних обмінах, спільному аналізі музичних творів (у режимі онлайн), що поєднують у собі різні музичні традиції тощо.

Висвітливо підходи та заходи, які було використано для впровадження цієї педагогічної умови в процесі нашого дослідження:

1. Міжкультурні обміни, які були організовані між здобувачами та вчителями, що представляють різні національні культури певного регіону. Це допомагає створити простір для спілкування, обміну музично-педагогічним досвідом та для взаємного вивчення різних музичних традицій. До речі,

Університет Ушинського є чудовою базою для здійснення таких обмінів тому, що в Одеському регіоні мешкають представники 134 національностей.

2. Використання в процесі навчання різноманітних музичних матеріалів, пов'язаних із широким спектром музичних жанрів, стилів та традицій різних народів, що демонструє розмаїття музичного мистецтва.

3. Підготовка та реалізація здобувачами художньо-навчальних проєктів на основі дослідження та усвідомлення різних аспектів музичної культури, зокрема створення композицій із поєднанням національних елементів різних музичних стилів.

4. Мистецькі виставки, концертні програми тощо, а також у закладах ЗСО під час педагогічної практики, де здобувачі демонструють власні творчі проєкти з різноманітними культурними впливами.

5. Введення в навчальну програму мистецьких факультетів спеціальних (елективних) курсів щодо змісту музичної культури різних народів у різні часи, що сприяє поглибленню розуміння здобувачами існуючих у світі музичних традицій, звичаїв, обрядів тощо.

6. Сприяння культурному самовираженню українських та китайських здобувачів, а також представлення ними культури різних народностей, що населяють їхні країни. Орієнтація майбутніх учителів на використання елементів своєї рідної музичної культури в творчих роботах.

7. Заохочування здобувачів досліджувати ті аспекти культурного життя різних країн, що впливають на створення, інтерпретацію та сприйняття музичних творів.

8. Організація (у режимі онлайн) відкритих обговорень, семінарів, конференцій з участю здобувачів із різних країн та їхніх викладачів для аналізу впливів культурного розмаїття на сучасні твори музичного мистецтва.

Отже, дослідження доводить, що впровадження в процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва обох країн педагогічної умови *«стимулювання майбутніх учителів музичного мистецтва до досягнення цінності культурного розмаїття та його художнього відображення в*

мистецтві» сприяє більш глибокому їх розумінню та вивченню культурної картини світу, що є одним з ключових аспектів підготовленості до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Задля упровадження даної педагогічної умови, доцільно застосовувати методи, які забезпечують стимулювання майбутніх учителів музичного мистецтва до досягнення культурної картини світу, зокрема, до культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища. Таким є формувальний метод **«технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в процесі загальної музичної освіти»**. Освітня технологія-тренінг є ефективним способом забезпечити можливість опанувати відповідні знання та уміння. Перевага тренінгової форми в процесі упровадження даної педагогічної умови у тому, що робота у складі групи пропонує здобувачам, з одного боку, кваліфіковане керівництво викладача, але, з другого боку, надає певну незалежність та можливість працювати за власним розумінням та темпом, що дозволяє досягнути очікуваний результат. Спрямованість даної технології полягала у забезпеченні можливості для студентів опанувати основи процесу розробки педагогічної технології у синергії із вивченням феномену культурної компетентності школярів, а також, шляхів її формування. Алгоритм її застосування передбачає поєднання дискурсивних форм роботи із проєктувально-творчими – студенти отримують необхідну інформацію та відповідні завдання у ході круглих столів та семінарів, після чого працюють над проєктом технології у малих групах. Результати самостійної роботи студентів піддаються методичній експертизі, результати якої обговорюються із викладачем та іншими студентами у форматі круглого столу. Таким чином зберігається певна циклічність дій, яка дозволяє студентам поступово формувати здатність до розробки технологій формування культурної компетентності школярів.

2) У контексті авторської методики, розглянемо другу педагогічну умову: *спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації в процесі загальної музичної освіти.* Створення цієї педагогічної умови пов'язано із застосуванням рефлексійного і риторично-герменевтичного наукових підходів та з дотриманням принципу активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації, а також принципу метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу.

Відомо, що загальна музична освіта в умовах сучасного соціально-культурного середовища, як в Україні, так і в Китаї, надзвичайно важлива для формування культурної компетентності школярів «Альфа-генерації», залучення їх до національної та світової музичної культури, а також для всебічного розвитку та самовираження. Зазначимо, що професійні цілі майбутніх вчителів музичного мистецтва виходять далеко за межі навчання співу та нотної грамоти. Г. Падалка, підкреслюючи цінності мистецької освіти, зазначив необхідність спрямовувати зміст підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва на формування цінностей національної та світової музичної культури, а також «на розвиток здатності до сприймання, оцінювання і творення в мистецтві» (Падалка, 1982, с. 146).

Також відомо, що модернізація загальної музичної освіти, суттєве покращення її якості, значною мірою пов'язано з удосконаленням підготовки майбутніх учителів, а також оволодіння ними певними духовними цінностями. Сучасним та доцільним напрямом вирішення цього питання є спонукання здобувачів до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов, а також про технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації в процесі загальної музичної освіти. Застосування семіотичного підходу в процесі фахової підготовки нового покоління вчителів цього профілю, обумовлено необхідністю багатоаспектного й багатогранного осягнення ними художніх смислів музичних творів різних жанрів та стилів

завдяки системному вивченню музичної мови творів, які використовуються для формування культурної компетентності учнів.

У науковому дискурсі поняття семіотики розуміють «як вчення про знаки, науку про функціонування інформаційних знакових систем, за допомогою яких здійснюється спілкування в людському середовищі» (Скопенко, Цимбалюк, 2008, с. 589). Йдеться як про природну (звичайну) мову, так і систему мистецьких та наукових засобів, пов'язаних з передачею думок, почуттів, вражень тощо (Там само).

Термін «семіотика» було введено Дж. Локком у XVII столітті. Але «виникнення семіотики як науки про знаки припадає на кінець XIX – початок XX століття і має завдячувати філософу Чарльзу Пірсу та лінгвісту Фердинанду де Соссюру» (Овчаренко, 2016, с. 27). На думку Ч. Морріса, «семіотика намагається створити мову для дослідження знаків незалежно від того, утворюють вони самі по собі мову, чи є знаками науки, мистецтва» (Там само). Семіотикою також називають науку «про комунікативні системи і знаки, які використовуються у процесі спілкування» (Там само). Серед відомих учених, які досліджують проблеми семіотичних функцій елементів мистецьких мов слід назвати М. Арановського, М. Бонфельда, З. Лісса (Z. Lissa), В. Москаленка, Н. Овчаренко, О. Олексюк, Г. Падалку, О. Ростовського, О. Сапсович, Дж. Стефані (G. Stefani), С. Шипа та ін.

Музика багато чим схожа із звичайною людською мовою. «Вона так само звернена до слухача з метою впливати на нього» (Елементи, 2019). У звичайній мові також, як у музиці, передача змісту від людини до людини пов'язана з інтонацією, темпом, тембром та динамікою голосу в їх взаємозв'язку. Елементами музичної мови прийнято враховувати «мелодію, акомпанемент, лад, тембр, регістр, динаміку, темп, штрихи, ритм і метр» (Там само).

У цьому зв'язку виникає питання стосовно засвоєння здобувачами педагогічних технологій, як інструменту реалізації семіотичних функцій музичної мови в процесі загальної музичної освіти. Спостереження за роботою українських та китайських учителів музичного мистецтва, а також проведені

дослідження доводять, що в процесі підготовки до формування культурної компетентності школярів, найкращим інструментарієм реалізації семіотичних основ мистецьких мов, зокрема музичної мови, є інноваційні технології. Йдеться про педагогічні та мистецько-педагогічні (інтерактивні, евристично-пошукові, проєктні, ігрові, міждисциплінарні, художньо-інтеграційні, партисипативні технології; технології проблемного, розвивального, компетентнісного, особисто-орієнтованого, модульного, інтегрованого навчання; технологію сторітелінгу, кейс-стаді (кейсові технології); технології розвитку критичного мислення; технології підготовки та проведення нестандартних уроків музичного мистецтва (уроків-подорожей, уроків у концертно-театральних установах, уроків-концертів тощо), а також – про ІКТ, з використанням ресурсів інтернет-мережі (цифрові, мультимедійні, аудіовізуальні, технології з використанням онлайн-платформ, стримінгових сервісів тощо) (Впровадження інноваційних, 2008).

Оскільки семіотичні функції в мистецтві належать до способів, якими символи, знаки і образи передають певні значення та сприймаються аудиторією, зокрема майбутніми вчителями в перебігу фахового навчання або школярами під час уроків музичного мистецтва, саме використання педагогічних технологій та ІКТ є доцільним та ефективним інструментом для розуміння та вивчення цих семіотичних функцій мистецьких елементів. Наведемо декілька варіантів комплексного використання вказаних технологій, які були використані в нашому дослідженні.

1. Візуалізація та інтерактивність. Використання «віртуальної реальності» або «розширеної реальності» дає змогу створювати інтерактивні мистецькі дослідження, де здобувачі мають можливість взаємодії з художніми образами, знаками, символами, а також розуміти їхній зміст через поглиблене сприйняття творів.

2. Мультимедійні пояснення. Створення спеціальних мультимедійних матеріалів, аудіовізуальних файлів, інтерактивних веб-сайтів тощо з поясненням семіотичних аспектів мистецьких творів. Такі матеріали можуть

містити аналіз звукової фактури творів, окремих знаків, кольорів, композиційних рішень тощо.

3. Онлайн-курси та вебінари. Йдеться про розробку на мистецьких факультетах спеціалізованих (елективних) онлайн-курсів стосовно аналізу мистецьких мов з використанням аудіовізуальних матеріалів, текстів, завдань та тестування з метою навчання здобувачів розумінню семіотичних функцій.

4. Соціальні мережі та платформи спільного навчання. Створення під час практичних занять певних навчальних спільнот (команд) у режимі онлайн, де здобувачі та викладачі розмірковують про мистецтво й мистецькі мови, діляться враженнями та аналізом семіотичних аспектів конкретних творів тощо. Практика показала, що такі платформи можуть бути корисними для взаємного навчання та інтерактивного обміну думками.

5. Спеціальні інструменти аналізу. Розробка програм або онлайн-інструментів, які дозволяють здобувачам «розкладати» мистецькі твори на складові елементи та аналізувати семіотичні зв'язки між ними.

6. Інтерактивні завдання та вправи. Використання інтерактивних завдань та вправ, де майбутні вчителі мають змогу самостійно або в групах аналізувати й інтерпретувати мистецькі твори, що сприяє активізації підготовки та поглиблює їхнє розуміння відносно семіотичних функції мистецьких мов.

7. Дистанційні експозиції та виставки. Організація віртуальних експозицій, показів тощо, де мистецькі твори представлені разом з аналітичними матеріалами, що розкривають їх семіотичні функції.

Отже, зміст фахової підготовки здобувачів має містити навчальні матеріали, що забезпечують «формування в них цінностей музичного мистецтва, зокрема розуміння художнього змісту музичного твору, досконалості його музичної мови, виконавської інтерпретації та сценічного (артистичного) виконання» (Овчаренко, 2016, с. 27).

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що запровадження та реалізація в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва вказаної педагогічної умови є одним з важливих напрямів досягнення

здобувачами підготовленості до формування культурної компетентності школярів та набуття ними основ музичної культури в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Упровадження даної педагогічної умови здійснювалося засобами «технології формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту». Явище кібертексту в наукових працях з'явилося в літературознавстві, та розглядається у вигляді принципово нової текстової організації, нової образної архітектури, пов'язаної з словесним і образно-емоційним сприйняттям світу, що стало можливими завдяки розповсюдженню кіберпростору - інтернет-мережи. (Завадський, 2005). Термін «кібертекст», ввів Е. Аарсет (Aarseth, 1997). Цей термін учені звичайно асоціюють з кібернетикою, - науковою дисципліною, яка має риси інтердисциплінарної науки, та «займається дослідженням процесів керування - водночас в живих організмах і технічних приладах, а також і в суспільстві» (Завадський, 2005).

Явище кібертексту у педагогіці мистецтва виконує особливу функцію, адже взаємодія із мистецькими творами передбачає інтерпретаційний процес., отже, актуалізацію широкого спектру культурних контекстів. Таким чином, створення кібертексту передбачає буквально можливість для реципієнта ментально переноситися в різні культурні середовища та відкрити задля себе певні культурні явища. Отже робота в межах «технології формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту» була спрямована на формування в студентів умінь створювати такий кібертекст, інтегруючи педагогічно-технологічний та інформаційно-комунікаційний складники. Зокрема, у форматі проєктувально-творчої роботи студенти мають розробити поліхудожній навчальний кібертекст засобами програми, яка надає функціонал задля створення інтерактивних відео. Застосовуючи технологію альтернативного розвитку майбутні вчителі музичного мистецтва створюють відео контент, який дозволяє школярам занурюватися у культурний контекст безпосередньо в процесі творчої взаємодії із інформацією, запропонованою у кібертексті.

3) Розглянемо детальніше третю педагогічну умову, як складову авторської методики. Йдеться про *активізацію творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів*. Створення названої педагогічної умови пов'язано із застосуванням міждисциплінарного і конструктивістського наукових підходів та з дотриманням принципу *інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів*, а також принципу *конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання*.

На думку Ж. Карташової та В. Лабунця, «інноваційний підхід, як інноваційна система поглядів, що об'єднана єдиним фундаментальним задумом, має сприяти підвищенню ефективності педагогічного впливу на зростання художньої свідомості». У сучасному соціокультурному середовищу музична культура школярів, один з результатів формування культурної компетентності, стає реальністю також у зв'язку з оновленням «форм і методів просвітницької роботи, в основі яких висхідним пунктом стають їх відповідність стану інформаційно-комунікативного розвитку суспільства та актуальні музичні інтереси сучасної молоді» (Карташова, В. Лабунець, 2021).

У наш час, орієнтація школярів України та Китаю в галузі музики формується, головним чином, стихійно, під впливом засобів масової комунікації та спілкування з однолітками. Це призводить до масового споживання школярами музичних зразків комерційної спрямованості з сумнівної естетичної якостю, розрахованих на невибагливий художній смак в силу доступності сприйняття через нехитру мелодію, одноманітний танцювальний ритм, елементарну гармонійну основу, близьку для дітей тематику текстів тощо.

Такі різновиди сучасних шлягерів – музичних творів, здебільше суто розважального характеру, що уособлюють не стільки естетичну, скільки комунікативну і «фонову» функції, на жаль, користуються в підлітковому

середовищі широкою популярністю. В той же час твори класичної, народної та сучасної академічної музики, що несуть глибоке смислове навантаження, часто залишаються за межами уваги шкільної молоді. Отже, ситуація, яка склалася в музично-естетичному вихованні школярів, замало сприяє процесу формування у них міжпредметних (наскрізних) мистецьких компетентностей, предметних (музичних) компетентностей та що практично залишає велику кількість сучасної молоді за межами культурної компетентності.

Отже, в наш час забезпечення якісної підготовки та розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів мистецьких дисциплін є одним із ключових завдань сучасної мистецько-педагогічної освіти України та Китаю. Тому названа педагогічна умова відіграє важливу роль у формуванні культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації. Розглянемо поняття дефініції цієї педагогічної умови.

У науковій літературі питанню *творчої активності* та творчих якостей особистості приділено велику увагу. Ще в середині ХХ століття американські дослідники Тейлор і Андерсон представили великий перелік творчих властивостей особистості. Дж. Сеттлер запропонував більш короткий список таких якостей, завдяки якому можна визначити творчу людину. Серед вказаних якостей – «допитливість, зосередженість, висока «адаптабельність», енергійність, гумор, незалежність, грайливість, схильність до ризику, інтерес до складного та таємничого, прагнення фантазувати, мрійливість, винахідливість» тощо (Творча особистість, 2016). Питання, пов'язані з творчою активністю людини, є особливо актуальні в сучасному науковому дискурсі. Сутність творчості та проблему її активізації досліджували В. Дружинін, С. Крамська, В. Москалюк, І. Семенов та ін.; структуру творчих якостей особистості – В. Андреев, В. Алфімов, Г. Джевага, Г. Костюк, В. Моляко, Б. Нікітін, Л. Чорна та ін.; формування творчих якостей особистості – Г. Альтшуллер, У. Гордон, С. Торранс; використання мистецтва у творчому розвитку особистості – Г. Шевченко, В. Щербина, Б. Юсов та ін.

Поняття активності особистості розглядається в розвідках сучасних учених у вигляді функціонально-динамічної якості, що охоплює та інтегрує психологічну структуру людини, а саме – потреби, здатності, свідомість, волю та допомагає особистості одержати «можливість по-своєму структурувати життєдіяльність (спілкування, діяльність, пізнання тощо), свій життєвий шлях» (Хабірова, 2017, с. 104). До феномену активності людини психологи відносять «не тільки спосіб вираження потреб, але й цілісний та ціннісний спосіб самовираження, самоздійснення особистості, яким забезпечується її суб'єктність» (Там само). Я. Пономарьов наголошує на існуванні двох функцій психіки людини стосовно зовнішнього світу: «творчість (як створення нової реальності) та адаптація (приспособування до існуючої реальності)» (Хабірова, 2017, с. 103).

Словосполучення «творча активність», на думку Л. Хабірової, характеризується певною направленістю, результатом якої є створення нового оригінального продукту. Формою прояви активності є ініціатива, як результат внутрішнього прагнення людини, що є наслідком оцінки, як зовнішніх обставин, так і власних можливостей. Важливо підкреслити, що «творча ініціатива передбачає вихід за межі зовнішньої ситуації, пошукову активності, яка ніби виходить за межі заданих умовностей, яка розширює зовнішні та внутрішні можливості» (Там само).

На думку Лі Цзяці, поняття художньо-проектних умінь тлумачаться у вигляді засвоєних алгоритмів дій, пов'язаних із розробкою та прогнозуванням «результатів вивчення та духовної переробки творів мистецтва, художньо-творчого розвитку суб'єктів навчального процесу, які сконцентровані на композиційно-драматургічному оформленні художньої ідеї, задумах соціокультурного та художньо-творчого характеру» (Лі Цзяці, 2018, с. 2). Вказані ідеї та задуми містять «дидактичний, методичний потенціал та передбачають активне залучення всіх учасників педагогічного процесу в галузі мистецької освіти» (Там само).

Спостереження та бесіди з майбутніми учителями музичного мистецтва обох країн показують, що кожен, хто обрав цю професію має бути дослідником. На цьому складному шляху для створення та аналізу мистецьких об'єктів здобувачеві допомагатимуть новітні технології, зокрема ті, що пов'язані з віртуальною реальністю, розширеною реальністю, штучним інтелектом, голографічною технологією тощо. Тому художньо-проектна робота з розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації – це справжній шлях у майбутнє мистецтва, де кожна творча ідея може стати реальністю за допомогою креативності, технологічності та професійної наполегливості.

Розглядаючи в цьому контексті явище творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, підкреслимо надзвичайну важливість цього процесу в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища. Здійснене дослідження показало, що прояв вказаної активності передбачає різні форми, зокрема організацію проектних команд, які об'єднують майбутніх учителів, викладачів та професійних програмістів задля створення та застосування технологій, що відповідають сучасним музично-педагогічним та мистецько-технологічним вимогам. Так, віртуальні галереї, мистецькі твори та картини природи, створені за допомогою голографічної технології, стають своєрідними «вікнами» в світ, де фантазія переплітається з реальністю. Здобувачі та школярі можуть зануритися у ці картини, перетворитися на її частину, стати невидимими спостерігачами, учасниками або навіть взаємодіяти з об'єктами мистецтва за допомогою сили творчої думки.

Але не лише віртуальна реальність відкриває «вікна» нових можливостей у сфері мистецької освіти, зокрема загальної музичної освіти. Розширена реальність дає змогу побачити звичайне навколишнє середовище в новому світлі. Інтерактивні проєкції на стінах будівель, живописні елементи в

реальному часі чи динамічні арт-інсталяції з музичним супроводом, – це лише кілька прикладів того, як традиційне містичне мистецтво інтегрується з новітніми технологіями. Художньо-проектна робота з розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій – це не просто об'єднання митців та технологій, це створення нового світу, де межі між реальністю та уявою розмиваються, де кожен може стати співавтором найкрасивіших образів майбутнього.

Отже, запровадження та реалізація педагогічної умови щодо активізації творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації є важливою складовою підготовки нового покоління вчителів цієї спеціальності та розвитку загальної музичної освіти обох країн в умовах сучасного соціокультурного середовища.

Методом упровадження цієї педагогічної умови визначено *технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в перебігу загальної музичної освіти в закладах ЗСО*. Розглянемо кілька змістових складових цього методу.

Теоретичний аналіз поняття «дискурс» учені пов'язують із синтезом накопичених «знань та результатів наукових досліджень у галузі мовознавства, соціології, психології, філософії, культурології, літературознавства тощо» (Семенюк, 2019, с. 7). Разом з тим, коли вплив антропоцентричного («дітоцентричного», «студентоцентричного» тощо) підходу ставить у центр освітніх досліджень людину, «особливої ваги та значення набувають наукові розвідки в напрямі вивчення такого типу дискурсу як «художній дискурс» (Там само).

Аналізуючи особливості художнього дискурсу, зокрема його когнітивного та комунікативного аспектів, учені трактують цей феномен як «розумово-комунікативну взаємодію між автором і читачем», слухачем, глядачем тощо,

«заглиблену в історичний та соціокультурний контекст та втілену в тексти художніх творів» (Фролова, Омецінська, 2018, с. 52).

Дослідження довело, що мультимедійний художній дискурс, як правило, є важливим і захопливим явищем у сучасному мультикультурному світі, де інформаційні хвилі миттєво розповсюджуються завдяки численним мережам, каналам та сервісам. Тому технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в процесі загальної музичної освіти, як метод впровадження вказаної педагогічної умови, завдяки застосуванню художньо-проектної діяльності та інноваційних митецьких технологій, представлених вище, передбачати наявність умінь здобувачів синергетичного поєднання та узагальнення різноманітних медіаджерел, з метою створення певного художнього враження на школярів у процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності.

Розглянемо деякі аспекти організації такого дискурсу, що були використані в дослідженні:

– Синергія медіа ресурсів. Одним із ключових аспектів мультимедійного художнього дискурсу є організація синергійної взаємодія контентів різних медіамереж. Наприклад, у процесі сприйняття музичного твору, текст може посилити враження від зображення або відео, а звук може додати глибину до текстового матеріалу тощо. Така синергія може створити більше яскравих вражень, що важливо для розуміння учнями ідейно-художнього змісту творів.

– Медійні «міксти». Йдеться про створення мультимедійного художнього дискурсу завдяки використанню різноманітних мережевих медіаджерел для пошуку певних елементів художніх текстів, зображень, аудіовізуальних музичних матеріалів тощо. Важливо збалансувати, узагальнити та інтегрувати ці елементи так, щоб на уроці музичного мистецтва створити в інтерактивному режимі цікавий, сучасний, гармонійний і комплексний музично-естетичний контент для школярів.

– Сюжет та структура. Це стосується розробки сюжету та структури кількома етапами в організації мультимедійного художнього дискурсу. Важливо розподілити елементи дискурсу так, щоб вони логічно привели до розв'язання інтерактивних та евристичних питань, викликали інтерес та емоційну реакцію у школярів – споживачів та співавторів цього контенту.

Узагальнимо, що важливою складовою авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва обох країн до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації, є низка вказаних вище педагогічних умов, що створені на основі застосування відповідних наукових підходів із дотриманням певних принципів та представлені в дослідженнях у зв'язку з формувальними методами щодо їх впровадження. Ці педагогічні умови, створені в перебігу формувального експерименту для учасників експериментальної групи (ЕГ), сприяли якісному здійсненню дослідження та отриманню позитивних результатів.

Наочно модель авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів представлено на рисунку 2.2. (на стор. 139).

ВИСНОВКИ до розділу 2

Другий розділ дисертації присвячено обґрунтуванню та визначенню методологічних основ підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації засобами інноваційних мистецьких технологій. Йдеться про наукові підходи та принципи, а також педагогічні умови та відповідні методи.

Проведений аналіз уможливорює здійснити такі висновки:

Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів має бути підпорядкована таким науковим підходам: *компетентнісному, мультикультурному, рефлексійному,*

Рис. 2.2. Модель методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

риторично-герменевтичному, міждисциплінарному та конструктивістському підходам.

Компетентнісний (наскрізний) підхід актуалізує оновлений 3-етапний алгоритм фахової мистецько-педагогічної освіти, оснований на застосуванні інноваційних мистецьких технологій. Він сприяє досягненню належної підготовленості здобувачів, включаючи оволодіння теоретичними знаннями, опанування практичними вміннями та формування відповідних фахових і особистих якостей. Застосування *мультикультурного* підходу в дослідженні пов'язано з акцентуванням уваги здобувачів на культурну різноманітність світу, з метою досягнення взаєморозуміння та співробітництва між представниками різних культурних спільнот. Виконуючи музично-педагогічну, музично-виконавську та культурно-просвітницьку діяльність у контексті цього підходу, майбутні вчителі беруть на себе місію посередників між школярами та цінностями культур різних народів. *Рефлексивний* науковий підхід сприяє збільшенню об'єктивності дослідження завдяки розумінню та врахуванню здобувачами власних цінностей, переконань, мотивів, припущень тощо. У контексті цього підходу майбутні вчителі отримують більше можливостей спостерігати за власною діяльністю, критично її осмислювати, виявляти та коригувати механізми сприйняття художніх творів, закодованих в них текстів, більш об'єктивно оцінювати власні висновки, рішення, емоційні реагування, поведінкові стереотипи тощо. *Риторично-герменевтичний* підхід є незамінним дієвим інструментом підготовки здобувачів до роботи із школярами, тому що сприяє набуттю культури мовлення та умінню ефективної фахової комунікації з учнями. Цей підхід застосовується як умова адекватного та зрозумілого спілкування в процесі загальної музичної освіти з урахуванням умов сучасного соціокультурного середовища, вмінням дітей «Альфа»-генерації сприймати будь-яку інформацію, зокрема мистецькі (музичні) твори, а також їх музичних смаків та уподобань. *Міждисциплінарний науковий підхід* як методологічна основа підготовки здобувачів до формування культурної компетентності

школярів передбачає вміння застосовувати міжпредметні зв'язки, здійснювати інтегроване навчання в процесі викладання дисциплін «Музичне мистецтво» і «Мистецтво». Цей підхід сприяє кращому розумінню здобувачами зв'язків між різними видами мистецтва, між мистецтвом і літературою, історією та іншими навчальними дисциплінами, а також між музичним мистецтвом та життям, між мультикультурною картиною світу та національною культурною спадщиною, що є важливим напрямом формування культурної компетентності школярів. *Конструктивістський* підхід є одним з ключових напрямів модернізації сучасної освіти, зокрема мистецько-педагогічної освіти. Цей підхід актуалізує «перетворювання» університетських викладачів на організаторів навчального процесу, які виконують функції модератора, наставника, інструктора, тренера, фасилітатора, коуча тощо, стимулюють самостійне здобуття інформації та спільну навчальну діяльність здобувачів, підтримують їхню самореалізацію, самовдосконалення та саморозвиток.

У другому розділі також викладено обґрунтування та визначення принципів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів. 1) *Принцип «орієнтації на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій формування культурної компетентності в музично-освітньому процесі»* зумовлено компетентнісним підходом, тому що цей підхід визначено наскрізним у дослідженні, а також тому, що вказаний принцип в зв'язку з ним органічно виходить із необхідності розробки та системного використання інноваційних мистецьких технологій у процесі загальної музичної освіти, враховуючи умови сучасного соціокультурного середовища. 2) *Принцип «плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів зумовлено мультикультурним підходом* тому, що однією з найважливіших складових успішної підготовки здобувачів до здійснення музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької роботи зі школярами відбувається в мультикультурному світі, в умовах глобалізації. 3) *Принцип «активізації соціокультурної уяви в процесі*

художньої комунікації» обумовлено рефлексійним підходом, що пов'язано з необхідністю набуття майбутніми вчителями умінь рефлексувати, оцінювати та вдосконалювати власну музично-педагогічну, музично-виконавську та культурно-просвітницьку діяльність, зокрема її художньо-комунікаційні аспекти. Цей принцип, з урахування наявності розповсюджених медіамереж, сприяє розкриттю глибини і багатогранності мистецьких творів, появі нових асоціацій та потреб у художній комунікації як між учителем і учнями, так і між митцями й сприймачами. Отже, в мінливих умовах сучасного соціокультурного середовища, набуття та активізація соціокультурної уяви здобувачів у процесі наступної фахової (художньої) комунікації з учнями, є важливим шляхом до вивчення та розуміння інших культур.

4) Наступний принцип, *«метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецького твору за допомогою актуалізації категорій етносу»*, обумовлено риторично-герменевтичним науковим підходом, що відкриває для здобувачів можливості зрозуміти й правильно тлумачити систему взаємодій між культурним контекстом, способом мислення та художньо-комунікативною експресією. Цей принцип є важливим для зрозуміння здобувачами мистецьких творів у полікультурному світі завдяки зв'язку цих творів із соціокультурним контекстом, а також тому, що він (принцип) актуалізує осмислення сутності різних етносів у контексті риторично-герменевтичного наукового підходу. Принцип *«інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів»* у контексті підготовки здобувачів до формування культурної компетентності школярів обумовлено міждисциплінарним науковим підходом. Практика роботи багатьох закладів ЗСО України і Китаю, а також це дослідження доводять, що завдяки інтеграції контентів вказаних навчальних дисциплін у практиці загальної музичної освіти, відкриваються нові можливості щодо належної фахової підготовленості нового покоління вчителів музичного мистецтва, зокрема осягнення ними культурної картини світу, вивчення взаємозв'язків і взаємодії різних видів мистецтва тощо. Загалом певний синергійний ефект, що відбувається в результаті інтеграції навчальних дисциплін у закладах сучасної освіти всіх рівнів є вимогою і

ознакою сучасного соціокультурного середовища та інтеграційних процесів у світі. 6) Принцип «конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання», зумовлений конструктивістським науковим підходом, набуває актуальності в умовах сучасного соціокультурного середовища тому, що фахова підготовленість здобувача передбачає, крім традиційних знань та умінь, уміння визначати інноваційні продуктивні шляхи до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації. Цей принцип пов'язано з конструюванням культурних сенсів творів мистецтва як національного, так і міжнародного тезаурусів, що застосовуються в процесі загальної музичної освіти, має глибокий сенс для охоплення здобувачами художньо-ідейного змісту музики та є одним з ключових щодо залучення учнів до основ музичної культури.

Дотримання вказаних принципи складає основу для визначення, обґрунтування та створення сукупності педагогічних умов – ключових складових авторської методики підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів, а також методів впровадження цих умов. Перша педагогічна умова – «стимулювання до осягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві» створена на основі застосування відповідних наукових підходів (компетентнісного (наскрізного) і мультикультурного) та дотримання таких принципів: «орієнтації на результативність застосування інноваційних мистецьких технологій формування культурної компетентності у музично-освітньому процесі», і «плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів». Ця педагогічна умова впроваджена в авторську методику за допомогою формувального методу – технології-тренінгу з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в процесі загальної музичної освіти.

Друга педагогічна умова «спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-

комунікативні) їх реалізації в музично-освітньому процесі» створена через застосування певних наукових підходів (рефлексійного і риторично-герменевтичного) та дотримання нижченаведених принципів: «активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації», і «метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу». Формувальним методом упровадження цієї педагогічної умови визначено технологію формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту.

Створення останньої педагогічної умови «активізації творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів» відбулося завдяки застосуванню відповідних наукових підходів (міждисциплінарного і конструктивістського) та дотримання принципів: «інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів» і «конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання». Впровадження цієї педагогічної умови відбулося за допомогою методу «технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в перебігу загальної музичної освіти в закладах ЗСО».

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Констатувальне дослідження підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

Розв'язання завдання дослідження з визначення наявного рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій потребує розробки відповідного діагностичного апарату. У даному процесі урахувалися структурні характеристики досліджуваного конструкту, зокрема, чинник взаємодії усереднені його структури просвітницько-мотиваційного, смисло-генераційного та творчо-комунікаційного компонентів.

Зміст діагностичного апарату відповідав означеній структурі, адже задля діагностики сформованості кожного компоненту було визначено окремий критерій із відповідними показниками. Так, задля оцінювання просвітницько-мотиваційного компоненту було обрано *диспозиційно-аксіологічний* критерій виходячи з того, що орієнтири особистості та її цінності є визначальними чинниками коли ідеться про вмотивованість здійснювати культурно-просвітницьку діяльність, зокрема, шляхом ознайомлення школярів із культурним різноманіттям, утіленим у художньо-естетичних рисах мистецьких творів. Як зазначив П. Бурдьо (Bourdieu, 1968), усвідомлення цінності явищ культури є, одночасно, і результатом набуття здатності прочитувати культурне послання, зашифроване в художніх текстах, архітектурних спорудах, історичних пам'ятках тощо, і запорукою прагнення таку здатність у собі формувати. І це не є парадоксом, адже цінність не є апріорі властивою культурним явищам – вона приписується тим, хто схильний привласнити таку

цінність тому чи тому культурному явищу. Отже, в основі мотивації до культурного просвітництва лежить не стільки захоплення культурними артефактами, скільки усвідомлення цінності власно культурного різноманіття, яке такі артефакти втілюють. Цінність культурних артефактів усвідомлюється як можливість пізнавати культуру власного етносу/епохи/соціального прошарку, наряду з пізнанням інших культур. Через порівняння подібних та різних властивостей культурних явищ відбувається пізнання спільних для людства сенсів, що відбиваються різними формами творчості та засобами буття. Таким чином, різноманіття форм утілення культурних явищ, також, є цінністю, адже у цьому різноманітті відбивається світогляд та духовні орієнтири спільнот, що їх створювали – етносів, представників певної епохи, країни, культурних течій тощо.

Особливу роль у даному процесі, звичайно, відіграє мистецтво, адже складною мовою мистецького твору автор (або спільнота людей, коли йдеться про фольклор) передає не просто інформацію про події або певне явище, адже мистецька мова здатна передати почуття, ставлення, атмосферу, настрої. Наприклад, сприймаючи народну пісню, людина формує певне враження, думку про етнос, про умови його буття. І таке враження формується не тільки в результаті аналізу тексту (який також, до речі, є витвором мистецтва), але й на основі аналізу характеру музики, ступеню її жвавості, або співочості, її гармоній, особливостей її ритму та фактури тощо. Важливим є також інструментальний супровід, адже на основі аналізу складності інструментів можна робити висновок стосовно рівню культурного розвитку етносу в певний історичний період. Порівнюючи поетичний текст із музичним можна зробити висновки стосовно ставлення людей до тих чи тих подій – чи була в культурі певної спільноти цінністю хоробрість та войовничість, прагнення свободи, або превалював філософський погляд на життя та покірність долі (характерні для азіатських етносів, наприклад); чи толерувалося співчуття до вразливих верств населення (наприклад до жінок та літніх людей) тощо.

Таким чином, аналізуючи художні тексти можна робити висновки стосовно ставлення людей один до одного в певному культурному середовищі, що є найбільш показовим проявом міри їх духовності, відкриває особливості світогляду. Отже, *міра усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства* є показником умотивованості вивчати культурні явища та пропагувати необхідність їх пізнання новими поколіннями.

Другим важливим показником диспозиційно-аксіологічного критерію було обрано ступінь прагнення застосування інноваційних мистецьких технологій задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах. При визначенні даного показника ми виходили з того, що технології є досить складним та специфічним інструментом, у зв'язку з чим сприйняття як цінності їх культуро-формульовального потенціалу є вельми важливою. Означене збігається із висновками науковців, які досліджують особливості процесу використання технологій у музично-освітньому процесі. Так, за висновками Ф. Дюпертюї (Dupertuis, 2022), успішність процесу застосування технологій учителем музики є визнання ним високої міри відповідності цих технологій критерію корисності. До того ж, як було визначено вченим, існує значний обсяг технологій, розроблених фахівцями із ІТ сумісно із учителями музики – такі технології мають чітко визначену освітню мету, досягнення якої вимагає вирішення низки просвітницьких та творчорозвивальних завдань. Головною умовою успішного застосування таких технологій, як було доведено Ф. Дюпертюї, є саме усвідомлення їх цінності вчителями музики. Проявляється таке усвідомлення, за висновком учених, в прагненні вивчати концептуальні основи технологій, їх методичний зміст, алгоритми застосування, з тим, щоб адаптувати задля вирішення конкретних завдань музично-освітнього процесу.

При визначенні критерію оцінювання смисло-генераційного компоненту ураховувалися особливості інтерпретаційного процесу визначення культурно-знакових функцій елементів музичної мови. Означений напрям детермінує

необхідність вивчення наукових поглядів на особливості феномену розуміння в культурній комунікації. Досліджуючи феномен розуміння знаків культури у проєкції *соціологічної теорії сприйняття мистецтва* П. Бурдьо (Bourdieu, 1968) підкреслює, що «будь-яке сприйняття мистецтва передбачає свідому або неусвідомлену операцію дешифрування» (р. 589). Означена особливість зумовлює, за слушним висновком ученого, необхідність володіння реципієнтом певною культурною компетентністю, яка охоплює знання відповідного культурного коду, що уможливує акт розшифрування. Таке знання забезпечує, згідно П. Бурдьо, розпізнання культурного повідомлення на основі аналізу того, на які саме традиції кодування феноменів та подій через застосування певних художніх форм в різних історичних умовах орієнтувався митець. Таким чином, культурна компетентність ґрунтується на знаннях культурних кодів та, зокрема, обізнаності стосовно можливостей елементів мови мистецтва функціонувати як посилення на певну систему репрезентації суспільних цінностей, актуальну для відповідного історичного періоду.

Виходячи з цього, знання про особливості функціонування елементів музичної мови як культурних кодів є важливим показником сформованості культурної компетентності. Означене зумовлює необхідність актуалізації предметного поля семіотики (грец. σῆμα – знак) як дисципліни, яка системно вивчає феномен комунікації через знаки культури (De Saussure, 2011; Peirce, 1977; Chandler, 1994). У основі такої комунікації процес *сигніфікації*, який передбачає сприймання певних явищ культури як знаків та, на основі контекстного аналізу, привласнення їм певних смислів, завдяки чому такі явища набувають здатності позначати щось, окрім самих себе (Morehouse, 2011).

Виходячи з цього, розуміння мистецьких явищ як елементів культурної інформації вимагає сигніфікації, що передбачає їх аналіз та інтерпретацію як репрезентантів відповідного фрагменту загальної культурної картини світу. Здійснювати означений інтерпретаційний процес доцільно на основі семіотичної теорії, запропонованої Ч. Пірсом (Peirce, 1977), яка пропонує

чіткий алгоритм інтерпретаційних дій згідно до обґрунтованої структури знаку.

Така структура включає:

- символ – безпосередньо елемент (репрезентант), який піддається аналізу, а точніше, ті його риси які дійсно є репрезентативними щодо втілення певної культурної інформації;
- об'єкт – явище що виражається через символ, яке є, по суті, сукупністю певних рис реального явища дійсності, що концентрує відповідну культурну інформацію;
- інтерпретант – розуміння (значення, сенс), яке привласнюється знаку, на основі наявного знання про символ та об'єкт, їх взаємозв'язки та зв'язки з іншими символами та об'єктами у відповідних системах, а також, на основі суб'єктивного ставлення до них (Peirce, 1977).

Імплементуючи положення семіотичної теорії у контексті дослідження визначимо, що формування культурної компетентності в музично-освітньому процесі вимагає знання про алгоритм інтерпретації елементів музичної мови як знаків культури. Також, необхідним є знання відповідних символічних систем у контексті їх взаємозв'язків із явищами культури. Під час аналізу музичного твору в якості таких розглядаються системи визначення естетичних ознак різних художніх стилів, відповідно до історичних умов їх становлення, що актуалізує певний культурно-історичний контекст. Таким чином *міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "символ - об'єкт - інтерпретант"* є важливим показником сформованості смисло-генераційного компоненту підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів.

Наступний показник має конкретизувати рівень функціональності такої підготовленості щодо застосування ефективних інноваційних мистецьких технологій у музично-освітньому процесі. У даному контексті слід звернути увагу на те, що на сьогодні ефективними технологіями мистецької освіти вважаються такі, що інтегрують педагогічну та ітологічну складові. Як слушно

зазначає І. Барановська (2019), така інтеграція дозволяє «...успішно використовувати можливості та переваги комп'ютерних аудіовізуальних технологій в освітній роботі зі студентською та учнівською молоддю» за умов їх системного застосування разом із відповідними педагогічними технологіями (с. 47). При цьому вчена наголошує на можливостях таких інтегративних мистецьких технологій забезпечувати реалізацію культурно-просвітницької функції освітнього процесу шляхом актуалізації широкого спектру культурної інформації. Зокрема, Барановська звертає увагу на доцільність ознайомлення студентів та учнів із колекціями музейних фондів, копії експонатів яких доступні на цифрових носіях. Ознайомлення з експонатами (мистецькими творами, історичними документами, книгами, журналами, картинами, записами театральних вистав тощо) дозволяє відчувати дух епохи, зрозуміти світогляд людей та, відповідний культурний контекст. Системна робота з таким матеріалом, організована засобами ефективних педагогічних технологій, потужно впливає на формування культурної компетентності здобувачів.

Утім, застосування таких технологій вимагає підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва, яка включає знання теоретичних основ педагогічних та ітологічних технологій, методології їх інтеграції задля формування культурної компетентності школярів. Ураховуючи змістовні характеристики такої компетентності визначаємо у якості другого показника семіотико-інтерпретаційного критерію *рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами.*

Задля формування культурної компетентності школярів вчителям музичного мистецтва необхідно забезпечити можливості ідентифікації та усвідомлення певних рис музичного твору як носіїв культурної інформації. Такі риси є свого роду рефлексіями (відображеннями) культурного простору та одночасно, самостійно цінними елементами глобальної культурної картини світу, яка формується в особистості в процесі інкультурації. Цей складний

процес вимагає дискурсу, адже, як це доведено філософами (Fóti, 2013; Levinas, 1987) та мистецтвознавцями (Blanariu, 2015; Casey, 1971; Leman, 2007), художнє висловлення потребує сигніфікації – привласнення культурного смислу шляхом аналізу його естетики та її інтерпретації у певному культурному контексті.

Як слушно було зазначено К. Гемблен (Hamblen), ідентифікація культурних рефлексій в мистецьких творах вимагає дисциплінарного дискурсу, організованого навколо категорій, актуалізованих у предметному полі так званої соціальної естетики. Тобто, у процесі сприйняття та аналізу мистецького твору освічені погляд, слух і думка здатні вловити естетичні референції, які пов'язують твір із певним культурним середовищем – відповідним історичним періодом, географічною локацією тощо. Таке середовище плекає соціальну естетику, що втілює світогляд і світосприйняття спільноти, унікальне розуміння нею феноменів буття. Віддзеркалення унікальних соціально-естетичних уявлень спільнот просочують мистецькі твори, створюючи своєрідний художньо-культурний прошарок. Ці ознаки не мають абсолютних, усталених значень – такі значення народжуються в дискурсі, через що важливим завданням учителя музичного мистецтва, який прагне сформувати культурну компетентність у своїх учнів, стає організація такого дискурсу в спосіб, що найбільш ефективно забезпечить досягнення бажаного результату. При виконанні цього завдання в нагоді стає інструментарій інноваційних мистецьких технологій, визначальною рисою яких, за слушним висловом І. Барановської (2019), є забезпечення «...досягнення високої ефективності певного виду діяльності» (с. 43). Така ефективність забезпечується наявністю чіткого алгоритму дій, застосуванню ефективних стратегій діяльності, зокрема, завдяки практиці прогнозування та постійного моніторингу результатів такої діяльності. Також, як було зазначено вище, вельми значущий внесок у потенціал ефективності таких технологій забезпечує інтеграція ІКТ. Ефективне застосування усього функціоналу таких технологій стає складним завданням задля вчителя музичного мистецтва, специфічним показником успішності виконання якого, у контексті дослідження, стає *ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних*

мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів досягненням соціокультурного контексту мистецьких творів.

Отже, задля забезпечення участі школярів у художньому дискурсі навколо проблеми визначення соціально-естетичних ознак мистецького твору, учитель має застосувати складний функціонал технологічних засобів – педагогічних та інформаційно-комунікативних. Це означає, що , окремим завданням стає забезпечення емоційної залученості школярів до художньо-комунікативного процесу. Як зазначає К. Гемблен (Hamblen, 1995), дискурс, спрямований на виявлення культурно-детермінованих естетичних ознак мистецького твору завжди є заснованим на відчуттях цінності мистецтва та переживання мистецтва. Тільки за наявності таких відчуттів особистість яка розвивається повірить у реальність феномену культурної картини світу яку віддзеркалює мистецтво. Другим важливим завданням учителя музичного мистецтва є вже безпосередньо забезпечення розгортання дискурсу в руслі, яке забезпечує набуття школярами знань про культурне різноманіття світу, відображене в мистецтві, умінь розпізнання та аналізу явищ дійсності, зокрема, мистецьких творів як артефактів культури та, безпосередньо, навичок активної творчої участі в художньо-комунікативному дискурсі навколо обговорення мистецьких феноменів та їх культурних контекстів. Виходячи з цього було визначено *міру здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах*, у якості другого показника сигніфікаційно-дискурсивного критерію, на відповідність якому оцінювався творчо-комунікативний компонент підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Увесь діагностичний апарат у відповідності до компонентної структури досліджуваного конструкту представлено в таблиці 3.1. (на стор. 153).

Критерії та показники підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів

<i>Компоненти</i>	<i>Критерії</i>	<i>Показники</i>	<i>Методи діагностичні</i>
просвітницько-мотиваційний	диспозиційно-аксіологічний	Міра усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства	Тестування засобами модифікованого тесту на визначення рівня культурного інтелекту (Cultural intelligence (CQ))
		Ступінь прагнення застосування інноваційних мистецьких технологій задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах	
смісло-генераційний	семіотико-інтерпретаційний	Міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "знак - об'єкт - інтерпретант"	Творче завдання на створення засобами ІКТ педагогічного проекту мультимедійного дайджесту "Картина світу в мистецьких творах" (із застосуванням ІКТ)
		Рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами	
творчо-комунікаційний	сигніфікаційно-дискурсивний	Ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів осягненням соціокультурного контексту мистецьких творів	- Педагогічно-творче завдання з розробки та апробації мистецько-педагогічної технології "Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)" (із застосуванням ІКТ); - Експертне оцінювання
		Міра здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах	

Задля оцінювання рівня сформованості досліджуваного конструкту за допомогою визначеного критеріального апарату було проведено констатувальний експеримент, до якого було залучено 25 здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти третього та четвертого років навчання факультету музичної та хореографічної освіти Університету Ушинського.

У ході експерименту застосовувалася низка діагностичних методів. Так, задля оцінювання за диспозиційно-аксіологічним критерієм застосовувався *тест на визначення рівня культурного інтелекту (Cultural intelligence (CQ))*, модифікований у контексті дослідження (див. Додаток А). Опис оригінальної діагностичної методики оцінювання культурного інтелекту містить указівки на те, що запропонована нею факторна структура шкали є дуже стабільною для різних вибірок та різних контекстів, у яких проводяться дослідження здатностей, що забезпечуються культурною компетентністю. Як пишуть автори діагностичної методики, числені дослідження довели, що означена шкала є показовою стосовно виявлення рівня здатності виконувати професійні завдання в культурно різноманітних середовищах, зокрема в залежності від диспозицій респондента, його ставлення до культурного різноманіття, вмотивованості взаємодіяти із проявами та явищами різних культур у професійній діяльності, узагалі інтересу до різноманітних культурних артефактів, усвідомлення цінності культурного різноманіття тощо (Lievens et al., 2003; Matsumoto & Hwang, 2013; Thomas et al., 2008). Культурний інтелект розглядається вченими розглядається як важливий показник сформованості мотивації індивіда формувати культурну компетентність, зокрема, через спілкування із культурно різноманітним середовищем. Отже, підшкала культурного інтелекту охоплює чотири складника. Перший – це мотивація до формування і застосування культурної компетентності. Така мотивація, у свою чергу, розподіляється на внутрішню та зовнішню, а також, включає самоефективність. Внутрішня мотивація (інтринсивна) проявляється отриманням задоволення від взаємодії із культурним різноманіттям, утіленим у мистецтві. Зовнішня мотивація проявляється усвідомленням можливості отримання позитивних практичних

результатів фахової діяльності. Самоефективність проявляється упевненістю у своїй спроможності відтворювати діяльність, яка передбачає взаємодію із культурним різноманіттям (наприклад, презентація музичних творів різних культур у музично-освітньому процесі). Другим складником підшкали анкетування є усвідомлення важливості знання про особливості музичних творів, за допомогою яких утілюється культурне різноманіття, зокрема, соціокультурних, історичних умов, світоглядних особливостей тощо представників спільноти, до якої належав автор твору. Третім складником є розуміння необхідності застосування метакогнітивних стратегій задля успішного формування культурної компетентності школярів. Таке розуміння проявляється цілеспрямованим плануванням процесу ознайомлення школярів із різними культурами під час спілкування із музичними творами, побудова відповідного характеру творчої комунікації тощо. Четвертим складником є приймання як цінності педагогічно-фахових дій, спрямованих на формування культурної компетентності школярів. Такі дії мають ґрунтуватися на розумінні основних проявів культурного різноманіття в музичних творах, зокрема, особливостях художньої мови, стилістичних відмінностях тощо. Також, окрім розуміння необхідним є усвідомлення важливості застосування ефективних методів та прийомів презентації таких відмінностей школярам задля забезпечення їх занурення у відповідний культурний контекст.

Аналіз результатів анкетування дозволив визначити, що лише 8 % (2 ос.) респондентів усвідомлюють важливість формування в школярів обізнаності про культурне різноманіття, що відображується в мистецьких творах у високій мірі; така сама кількість респондентів вказали, що в цілому погоджуються із важливістю означеного завдання. При цьому, 24 % (6 ос.) зазначили, що погоджуються частково, 36 % (9 ос.) – що скоріше не погоджуються та 24 % (6 ос.) категорично заперечили, що вважають таке завдання важливим.

Цілком погодилися з тим, що мають спрямованість на збагачення своїх знань про культурологічний контекст мистецьких творів шляхом вивчення аналітичних досліджень, а також існуючих культурно та світоглядно

зумовлених інтерпретаційних традицій, 8% (2 ос.) респондентів; 12% (3 ос.) зазначили, що скоріше погоджуються; 20 % (5 ос.) відзначили, що це твердження стосується них лише частково; 32 % (8 ос.) зазначили, що їх це скоріше не стосується; 28 % (7 ос.) взагалі відмовилися визнавати, що мають інтерес до саморозвитку в цьому напрямі.

Лише 8 % (2 ос.) респондентів визнали, що ідентифікують культурний контекст музичних творів, над інтерпретацією яких працюють, та вибудовують інтерпретаційну концепцію на цій основі; 12 % (3 ос.) підтвердили важливість такого підходу, але виявили певну невпевненість у тому, що завжди так роблять; 40 % (10 ос.) заявили про часткову підтримку такого підходу; 20 % (5 ос.) указали, що скоріше не підтримують і ще стільки ж категорично заперечили, що спираються на такі орієнтири в роботі над інтерпретацією. При цьому, тільки 24 % (6 ос.) підтвердили, що вивчають мистецькі традиції відповідного культурного середовища (етносу, епохи тощо) задля перевірки точності своїх висновків стосовно культурологічного контексту інтерпретації.

На важливість знання про особливості художньої мови мистецьких (зокрема музичних) творів різних культур, зумовлені певними соціально-історичними умовами буття відповідного етносу вказали 24 % (6 ос.); 56 % (14 ос.) виразили невпевненість у важливості такого знання; ще 20 % (5 ос.) таку можливість заперечили.

Із значущістю впливу на становлення особливостей художньої мови мистецьких творів таких явищ, як духовні цінності та релігійні вірування спільноти, цілком погодилися 12 % (3 ос.); 20 % (5 ос.) вказали, що скоріше згодні з цим твердженням; решта (68 %) виразили незгоду різного ступеню. На значущість у даному контексті впливу суспільних взаємин указали 32 % (8ос.), і 28 % (7 ос.) погодилися із тим, що такий вплив відтворюють характеристики господарської і трудової діяльності різних етносів.

Отже, при тому, що певна кількість респондентів погодилися з тим, що традиції діяльності, характер комунікації та взаємин у певному культурному середовищі впливають на характеристики мистецької мови художніх текстів,

які в ньому створюються, лише 20 % (5 ос.) виразили впевненість у тому, що зможуть диференціювати естетичні особливості мистецьких творів, зумовлені таким впливом.

Упевненість у своїй здатності створювати автентичну інтерпретацію музичного твору на основі аналізу культурних особливостей етносу та епохи, до яких належав композитор виразили 12 % (3 ос.) респондентів. У той час як наявність здатності ефективно використовувати в майбутній фаховій діяльності свої знання про особливості мистецьких творів, що належать до різних культур, указали 36 % (9 ос.) респондентів.

Відповіді респондентів, засновані на аналізі їх фахової діяльності в контексті рефлексії власної спроможності взаємодіяти з культурним різноманіттям, наприклад, під час презентації школярам музичних творів різних культур у музично-освітньому процесі, показали, що 28 % (7 ос.) схильні вважати, що змінюють манеру виконання музичного твору відповідно до музично-виконавських та інтерпретаційних традицій культурного простору, до якого належав композитор; 16% (4 ос.) указали на те, що ураховують особливості мовлення етносу, до якого належав композитор, під час роботи над фразуванням (інтонуванням) у процесі інтерпретаційного опрацювання музичного твору.

Загалом, контент-аналіз відповідей респондентів дозволив здійснити оцінювання за обома показниками диспозиційно-аксіологічного критерія, яке, загалом, показало, що високий рівень не продемонстрував ніхто з респондентів; 8% (2 ос.) – досягли достатнього рівня; 36,00% (9 ос.) – середнього; 56% (14 ос.) – продемонстрували низький рівень (див. таблицю 3.2 на стор. 158).

Задля оцінювання за семіотико-інтерпретаційним критерієм студентам було запропоновано виконати творче завдання на створення засобами ІКТ педагогічного проєкту мультимедійного дайджесту «Картина світу в мистецьких творах» (із застосуванням ІКТ). Дайджест можна було представляти в трьох форматах – текстовому документі із ілюстраціями та активними

Таблиця 3.2.

**Результати діагностики сформованості просвітницько-мотиваційного
компоненту за диспозиційно-аксіологічним критерієм**

Рівні	1 показник		2 показник		Загалом	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	1	4,00	1	4,00	0	0,00
Достатній	5	20,00	3	12,00	3	12,00
Середній	7	28,00	8	32,00	9	36,00
Низький	12	48,00	13	52,00	13	52,00
						<i>Рівень</i>
ΣKf_1	<i>1,8</i>		<i>1,68</i>		<i>1,74</i>	<i>H</i>

гіперпосиланнями; презентації із інтегрованими мультимедійними вставками та у форматі навчального відео із вербальним аудіо та текстовим супроводами.

Серед вимог до змісту були такі:

- розкрити у дайджесті певне культурне явище, ілюструючи відповідні умови, контексти, події;
- продемонструвати як мистецькі твори та інші артефакти і явища (предмети побуту, одяг, ландшафти тощо) функціонують як знаки культури;
- проілюструвати як культурна інформація утілюється в елементах музичної мови;
- продемонструвати шляхи та методи ідентифікації культурної інформації у художніх текстах різних видів мистецтва;
- забезпечити високий рівень наочності, доступності та виразності інформації шляхом застосування ІКТ.

Задля оцінювання робіт студентів були залучені експерти зі складу науково-педагогічних працівників кафедри музичного мистецтва і хореографії Університету Ушинського, зокрема, було запрошено д-ра пед. наук, проф. Реброву О.Є., д-ра пед. наук, проф. Ніколаї Г.Ю., к.п.н. доцента Батюк Н.О.,

к.п.н., ст. викладача Степанову Л.В. Експертами було розроблено підшкалу задля оцінювання за обома показниками семіотико-інтерпретаційного критерію. Зокрема, задля визначення міри сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "знак - об'єкт - інтерпретант" здійснювався контент-аналіз щодо:

- наявності прикладів функціонування конкретних елементів музичної мови як знаків, що пов'язують музичний твір із певним культурним середовищем;
- наявності педагогічних наративів, які переконливо та достовірно демонструють взаємозв'язки між елементами музичної мови та відповідним культурним контекстом;
- грамотності та достовірності наведеної інформації
- виразності та естетичної автентичності аудіовізуального і текстового контенту

Задля визначення рівня володіння майбутніми вчителями музичного мистецтва інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами, піддавалися аналізу:

- системність та педагогічна доцільність викладення інформації;
- рівень здатності інтегрувати ікт із ефективними педагогічними методами;
- рівень володіння технікою роботи з гіперпосиланнями;
- рівень володіння технікою відеомонтажу.

Проведений контент-аналіз показав дуже низькі результати у більшості респондентів по всіх пунктах підшкали по обох показниках. Ніхто з респондентів не продемонстрував високий рівень за жодним з показників. При цьому 12% (3 ос.) продемонстрували достатній рівень, адже виявили наявність певного знання стосовно знакових функцій елементів музичної мови, в основному, зумовлені стильовими особливостями, як-от наявність рясної орнаментики, що може бути ознакою стилю бароко, отже актуалізує зв'язок із культурою Ренесансу. Деякі приклади були більш інформаційноємкими –

наприклад, студентка Вікторія Д. розробила відеодайджест з теми «Народна культура України», у якому наводила в якості прикладів романси та пісні українських композиторів, створені на фольклорній основі. Студентка звернула увагу на різницю характеристик метроритмового плану фольклорних музичних творів різних регіонів України. Зокрема, у представленому дайджесті було слушно відзначено, що поліритмові, розспівні мелодії є більш поширеними у східних та центральних областях та пов'язані з культурою козацтва, зокрема, традицією кобзарів-пілігримів. У той час як музичні ритми західних областей відрізняються чітким малюнком, частим використанням синком та пунктирів, при цьому, під виконання, часто застосовується прийом змінення темпу – яскраві *ritardando* та *accelerando* додають музиці експресивності та розкривають світогляд людей, які створили унікальний культурний простір, із самобутніми традиціями.

Слід зазначити, що форма дайджесту є досить лаконічною, вона не передбачає глибокого занурення в предмет дослідження та пошуку багатої кількості інформації. Натомість, така форма вимагає гарної орієнтації в культурній інформації, яка проявляється здатністю швидко систематизувати матеріал, робити правильні акценти та продемонструвати відповідні зв'язки між мистецькою мовою та культурним середовищем. Вибір такої форми дозволив виявити саме наявний обсяг знання про втілення культурної інформації у мистецьких творах, адже часу на пошук інформації у респондентів було небагато. Утім, у результаті діагностики було виявлено, що в більшості респондентів такі знання сформовано на низькому (68%) та середньому (20%) рівнях.

Оцінювання за другим показником показало, що на високому рівні інноваційними мистецькими технологіями не володіє ніхто зі студентів, адже ані системність викладення та педагогічна доцільність, ані володіння ІКТ не були яскраво продемонстровані студентами. Загалом, студентами було представлено 8 відео, 10 текстів та 7 презентацій. Найбільш виразними та логічно побудованими виявилися відео, утім, їм бракувало як технічної якості,

так і якості викладення інформації. Певна кількість таких відео була змонтована з наявних тематичних дайджестів, знайдених у мережі Інтернет – такі відео легко було пізнати по невдалому монтуванню, точніше, додаванню декількох кадрів на початку з прізвищем та назвою відео, також студентами, які вдавалися до такого плагіату, було «добудовано» звукову доріжку, у якій вони власними голосами читали оригінальних текст, який, при цьому, не сприяв розкриттю теми в потрібному контексті. Такі відео були ідентифіковані та, задля кожного, було визначено відсоток самостійної праці студента, якість монтажу (адже такий мав місце). Такі роботи, звичайно, отримали найнижчі оцінки.

Ступінь самостійності виконання презентацій, загалом був найбільш високим, але більшості презентацій бракувало і технічної якості, і, особливо, якості художньо-естетичного контенту. Роботи, представлені у форматі тексту з гіперпосиланнями, також, містили багато запозичень із відкритих інформаційних джерел без належного оформлення. Треба зазначити, що усі представлені тексти були дуже слабкими та невиразними, погано структурованими та оформленими. Зміст, здебільше, містив загальні відомості, які віддалено стосувалися теми роботи та слабо взаємодіяли між собою через погану логіку викладання. Гіперпосилання були додані лише до деяких текстів, адже, як з'ясувалося, не всі респонденти мали знання стосовно цієї техніки роботи з інформацією. Та, навіть ті гіперпосилання, які були додані деякими респондентами, були рідкісними та слабоілюстративними.

Загалом, результати оцінювання за семіотико-інтерпретаційним критерієм виявилися найбільш низькими і, якщо деякі фахові знання та навички взаємодії із ІКТ студентами було продемонстровано, педагогічно-технологічне знання виявилось сформованим найбільш слабо. Студентами не було виявлено знання про можливості покращення сприймання та засвоєння інформації завдяки урахуванню психологічних особливостей аудиторії та вироблення алгоритму педагогічних дій на цій основі, що є основою дієвості педагогічної технології. Отже, оцінювання за другим показником виявило, що високого рівня не досяг

ніхто з респондентів, достатній рівень продемонстрували 8%, середній – 4%; низький – 76%. (див. таблицю 3.3).

Таблиця 3.3.

Результати діагностики сформованості смисло-генераційного компоненту за семіотико-інтерпретаційним критерієм

Рівні	1 показник		2 показник		Загалом	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Достатній	3	12,00	2	8,00	2	8,00
Середній	5	20,00	4	16,00	5	20,00
Низький	17	68,00	19	76,00	18	72,00
						<i>Рівень</i>
ΣKf_2	<i>1,44</i>		<i>1,32</i>		1,38	<i>H</i>

Задля оцінювання за сигніфікаційно-дискурсивним критерієм застосовувалося педагогічно-творче завдання з розробки та апробації мистецько-педагогічної технології «Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)» (із застосуванням ІКТ). На виконання завдання студентам було надано тиждень. Після означеного строку респонденти мали представити навчальний план з основними характеристиками технології у текстовому форматі або/та у форматі презентації. Після цього, респонденти мали застосувати комплекс методів і форм, які утворюють до один з циклів алгоритму технології та, після цього, скласти лист самоаналізу за результатами апробації. Оцінювання усіх складових завдання здійснювалося методом експертної оцінки. Таке оцінювання показало, що більшість респондентів не володіють достатнім обсягом знань та умінь задля розробки педагогічної технології. Утім, одна зі студенток продемонструвала високий рівень за другим показником сигніфікаційно-дискурсивного критерію, адже представила належний план педагогічної технології – і в текстовому форматі, і у форматі презентації. План містив докладну характеристику технології, зокрема, чітко сформульовану мету, опис концептуальних основ, відомості стосовно категорії школярів, у роботі з якими має застосовуватися технологія. Студентка позначила, що технологія рекомендується до застосування при роботі з учнями

четвертого класу ЗЗСО, в умовах уроку музичного мистецтва. Запропонована студенткою технологія базувалася на основі методу Орфа (McRae, 1982), отже, її концептуальною основою була опора на творчу співпрацю вчителя та учнів, створення ігрового простору задля творчої комунікації із мистецтвом, застосування ігрових методів (драматизації, вікторини тощо). Алгоритм був побудований на зануренні до культурного контексту через опрацювання характерних для певної культури естетичних феноменів, які проявилися в різних видах мистецтва відповідними лексичними елементами. Отже, теоретичні основи технології були розроблені студенткою на високому рівні, утім оцінювання за першим показником показало дуже низький результат, адже низьким виявився рівень здатності студентки застосовувати ІКТ задля активізації інтересу школярів до соціокультурного контексту музичних творів, що відзначили усі експерти. Натомість інша студентка показала досить високий рівень такого вміння, залучивши школярів до сумісної творчої роботи засобами веб-ресурсу Chrome Music Lab, який пропонує низку додатків задля креації музичного матеріалу для дітей, які не володіють, або слабо володіють музичною грамотністю. Студентка розробила логічно побудований план заняття, в ході якого соціокультурний контекст розкривався через аналіз зв'язків між архітектурою, живописом та музикою. Студентка розробила алгоритм технології, який передбачав виконання певної послідовності дій у процесі творчої взаємодії учителя та школярів задля створення оповідання-казки, дійство якого розгортається в Норвегії. На початку школярам був представлений до уваги короткий, але яскравий педагогічний наратив, у ході якого студентка презентувала дуже цікавий матеріал, зокрема, музичні твори композитора Оле Гжейло, пейзажи А. Нормана, містичні картини Е. Хьюза. Також, студентка використала епізоди з кінофільмів у стилі фентезі, засновані на скандинавській міфології. Далі дітям було запропоновано обрати певний засіб художнього висловлення (створити мелодію, або зробити малюнок) задля того, щоб доповнити сюжет оповідання. Студентка застосувала програму «Колесо емоцій» задля інтеграції ігрового складника, зокрема, школярі (деякі

працювали в групах, а деякі самі – залежно від бажання) обирали певний колір-емоцію, учитель розкручував колесо і на цій підставі визначалася почерговість представлення результатів творчості школярів. Після того, як усі представляли свої творчі роботи шляхом голосування обиралися найбільш співзвучні тому ілюстративному матеріалу, який був представлений задля занурення в культурний контекст. Далі малюнки та мелодії, які набрали найбільше голосів, доповнювали мапу оповідання, яку вчителька-практикантка розташувала на віртуальній інтерактивній дошці MIRO. Таким чином школярі мали змогу бачити як поступово казка-оповідання створюється на їх очах. Експертами було зазначено, що інтерес школярів підтримувався на дуже високому рівні протягом усього уроку – вони намагалися створити якомога більш співзвучні творчі роботи, вслуховуючись у музику, приглядаючись до картин тощо. Утім, було відзначено, що план технології, представлений у текстовому варіанті мав певні недоліки (зокрема, не було достатньо чітко визначено послідовність дій, також, концептуальні основи було сформульовано не досить переконливо).

Загалом, згідно результатів оцінювання за сигніфікаційно-дискурсивним критерієм, ніхто з респондентів не досяг високого рівня, 12% (3 ос.) продемонстрували достатній рівень (3 ос.), 24% (6 ос.) – середнього рівня та 64% (16 ос.) – продемонстрували низький рівень. Загальний рівень виявився низьким (див. табл. 3.4).

Таблиця 3.4.

**Результати діагностики сформованості творчо-комунікаційного компоненту
за сигніфікаційно-дискурсивним критерієм**

Рівні	1 показник		2 показник		Загалом	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	1	4,00	1	4,00	0	0,00
Достатній	3	12,00	2	8,00	2	8,00
Середній	6	24,00	9	36,00	9	36,00
Низький	15	60,00	13	52,00	14	56,00
						<i>Рівень</i>
ΣKf_3	<i>1,6</i>		<i>1,64</i>		<i>1,62</i>	<i>H</i>

Узагальнення результатів оцінювання рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів на констатувальному етапі експериментального дослідження дозволило визначити, що високого рівню ніхто з респондентів не продемонстрував; при цьому, у 12% (3 ос.) здобувачів було діагностовано достатній рівень такої підготовленості; у 24% (6 ос.) – середній і в 64% (16 ос.) – низький. Як можна побачити, більшість респондентів продемонстрували низький рівень і, за результатами обчислення коефіцієнтів загальний рівень групи, також, виявився низьким (див. діаграму на рис. 3).

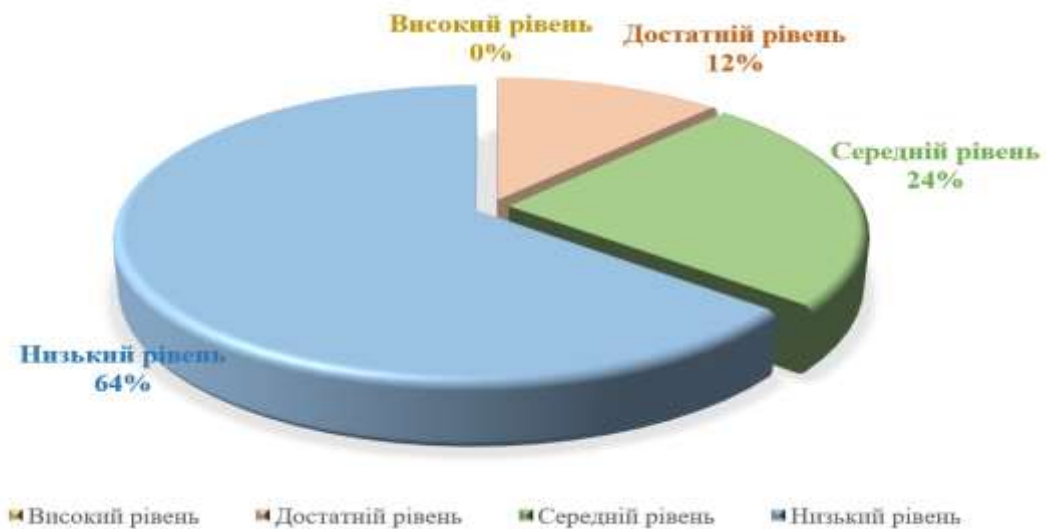

Рис. 3.1. Результати констатувального експерименту

Відповідно до визначених математично-статистичним шляхом рівнів, запропоновано характеристики якісних рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів, зокрема:

Високий (інтенційний) рівень було ідентифіковано в студентів, які проявили високу міру усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства; високий ступінь прагнення застосовувати інноваційні мистецькі технології

зادля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах; високу міру сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі «знак - об'єкт – інтерпретант», що появилось здатністю розкривати культурні явища через аналіз художньої мови творів різних видів мистецтва; високий рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями, що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами; високий ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів осягненням соціокультурного контексту мистецьких творів, зокрема забезпечення стійкої емоційної залученості школярів творчим процесом ідентифікації такого контексту; високу міру здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах.

Достатній (результативний) рівень був діагностований у респондентів, які продемонстрували достатню міру усвідомлення цінності культурного різноманіття та його відображення у мистецьких творах; достатній ступінь прагнення застосовувати інноваційні мистецькі технології із культурно-просвітницькою метою; достатню міру сформованості знання про функціонування елементів музичної мови як знаків культури, що появилось здатністю висвітлювати культурний контекст музичного твору шляхом звернення уваги на певні його художньо-естетичні особливості; достатній рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями, що сприяють осягненню школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами; достатній ступінь сформованості умінь застосування інноваційних мистецьких технологій задля підвищення зацікавленості школярів культурною інформацією, ідентифікація якої можлива в процесі спілкування з мистецькими творами; достатню міру здатності застосовувати мистецькі

технології задля організації у музично-освітньому процесі художньої комунікації на тлі обговорення культурного контексту музичних творів.

Середній (стохастичний) рівень було визначено в респондентів, які проявили середню міру усвідомлення цінності культурного різноманіття та розуміння явища відображення культурних особливостей у мистецьких творах; середній ступінь прагнення застосовувати мистецькі технології задля інформування школярів про культурний контекст мистецьких творів; середню міру сформованості знання про функціонування елементів музичної мови як знаків культури, що проявилось схильністю періодично (не системно і не цілеспрямовано) актуалізувати певні відомості про культурний контекст мистецьких творів; середній рівень володіння мистецькими технологіями, утім, не з метою сприяння досягненню школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами; середній ступінь сформованості умінь застосовувати мистецькі технології задля підвищення зацікавленості школярів художньою інформацією, закарбованою у музичних творах, у тому числі, культурною; середню міру здатності застосовувати мистецькі технології задля організації творчої комунікації у музично-освітньому на тлі обговорення різноманітних, пов'язаних із такими творчими контекстами, у тому числі культурних.

Низький (індиферентний) рівень було ідентифіковано в студентів які проявили низьку міру усвідомлення цінності культурного різноманіття та, практично, відсутність розуміння явища відображення культурних особливостей у мистецьких творах; низький ступінь прагнення застосовувати технології задля розкриття культурного контекст мистецьких творів у музично-освітньому процесі; низьку міру сформованості знання про функціонування елементів музичної мови як знаків культури, що проявилось відсутністю звернення уваги на знакові функції художньої мови творів будь якого з видів мистецтва; низький рівень володіння мистецькими технологіями та низький ступінь сформованості умінь їх застосовувати в мистецько-освітньому процесі,

зокрема задля організації творчої комунікації, спрямованої на висвітлення культурних контекстів музичних творів.

3.2. Експериментальна перевірка авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій

На формувальному етапі експериментального дослідження здійснювалася перевірка авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Експеримент проводився на базі факультету музичної та хореографічної освіти Університету Ушинського. До участі було залучено 26 здобувачів третього та четвертого років навчання означеного факультету. Учасників було розподілено на дві репрезентативні вибірки – експериментальну (далі ЕГ) та контрольну (далі КГ). Респонденти КГ проходили фахову підготовку за традиційною методикою, у той час як респонденти ЕГ проходили спеціальну підготовку за експериментальною методикою у форматі тренінгів та творчих проєктів, які проводилися на базі «Лабораторії інновацій мистецької освіти», яка функціонує під керівництвом доктора педагогічних наук, професори Ребрової О.Є.

Експериментальна методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій запроваджувалася поетапно. Даний процес передбачав створення на кожному етапі спеціальних педагогічних умов, задля чого, на тлі використання обґрунтованих наукових підходів та дотримання відповідних принципів, застосовувалися спеціально розроблені педагогічні технології.

Так на першому етапі застосовувалася «Технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому

процесі», що забезпечило створення педагогічної умови «стимулювання до осягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві». Методологічну основу даного процесу склали мультикультурний підхід та пов'язаний з ним принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів.

На другому етапі, застосовувалася «Технологія формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту», що сприяло забезпеченню педагогічної умови «спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації у музично-освітньому процесі». На даному етапі риторично-герменевтичний та рефлексійний підходи у конгломерації із принципами метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етосу та активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації забезпечили основи результативності педагогічних дій.

На третьому етапі засобами технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі забезпечувалося впровадження педагогічної умови «активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів». У якості методологічних основ даного процесу застосовувалися міждисциплінарний та конструктивістський підходи на тлі дотримання принципів конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання та інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів.

Отже на першому – ціннісно-орієнтованому – етапі цілеспрямовано створювалися педагогічні умови, які стимулювали майбутніх учителів музичного мистецтва до осягнення цінності культурного різноманіття та його

художнього відображення в мистецтві. Задля цього, зокрема, застосовувалася *технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі*, яку було розроблено на основі дослідження Лін Ван Дін та співавторів (Linn Van Dyne et al., 2012). Технологію було створено у відповідності до стандарту педагогічних технологій, що забезпечують бажану результативність освітнього процесу. Зокрема, було визначено:

1. Метою технології - формування мотивації майбутніх вчителів музичного мистецтва забезпечувати формування культурної компетентності школярів у музично-освітньому процесі;

2. Концептуальні основи технології – теорія культурного інтелекту, у межах якої мотивація до формування культурної компетентності розглядається як розумова здатність, яка відповідає за когнітивні процеси прагнення і вибору. Така мотивація лежить в основі усього конструкту культурної компетентності та забезпечує спрямованість майбутніх учителів музичного мистецтва на формування культурної компетентності школярів у музично-освітньому процесі.

3. Методологічні основи запровадження технології забезпечили компетентнісний та мультикультурний підходи, дієвість яких була синергією спрямована на формування в майбутніх учителів музичного мистецтва сприйняття культурного різноманіття, закарбованого в музичних творах, як феномену, розкриття якого у музично-освітньому процесі:

а) є вельми важливим у контексті особистісного розвитку школярів, їх соціальної інкультурації. Реалізації даної спрямованості сприяло дотримання принципу плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів. На практиці прихильність даному принципіві проявилася відповідним добором ілюстративного матеріалу та змістом педагогічних наративів, які були спрямовані на підкреслення позитивного значення ознайомлення школярів з музичною культурою різних народів, розкриття через різні художні риси особливостей світогляду спільнот,

підкресленням гарного впливу міжкультурної інтеграції на загальний розвиток культури та освіти;

б) потребує сформованості системи відповідних спеціалізованих знань, умінь та навичок. Прихильність принципу доцільності у відборі продуктивних інноваційних мистецьких технологій в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та художньо-просвітницької діяльності забезпечила спрямованість на формування мотивації майбутніх учителів музичного мистецтва застосовувати такі технології задля формування культурної компетентності школярів.

4. Програмно-методичне забезпечення включає: технологічну карту, із переліком усіх складових технології, описом алгоритмованої послідовності дій, форм та методів роботи; дидактичні матеріали, зокрема конспекти занять та плани проєктивної роботи; наочний та ілюстративні матеріали, інструменти оцінювання результативності технології (див. Додаток Б).

У межах роботи засобами технології-тренінгу з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі було передбачено проведення 10 практичних занять (кожне по 2 години) та 16 годин самостійної роботи студентів. Послідовність алгоритмованих дій із упровадження технології передбачала проведення двох круглих столів на початку та по завершенні тренінгу, а також чотирьох семінарів, кожен з яких був присвячений підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до формування певного домену культурної компетентності школярів. У межах проходження кожної з шості тем у контенті технології організовувалася проєктувально-творча діяльність студентів. Так, на першому практичному занятті, організованому в форматі круглого столу проводилася сумісна робота із створення карти культурної компетентності школярів. На початку роботи студентам було надано теоретичні відомості про феномен культурної компетентності та її зв'язок із концепцією культурного інтелекту. У ході сумісної проєктувально-творчої роботи студенти створювали карту культурної компетентності школярів на основі запропонованої структури культурного

інтелекту. У завдання входило запропонувати приклади того, як на практиці функціонує культурна компетентність в полікультурному комунікативному процесі. Кожен студент мав запропонувати по одному прикладу для одного з пунктів чотирьох визначених доменів культурної компетентності школярів. Далі проводилося обговорення запропонованого прикладу, у ході якого студенти оцінювали за 10-тибальною шкалою ступінь його значущості як чинника, що зумовлює необхідність формування означеної компетентності. Так, студенти, окрім очевидних прикладів ситуацій взаємодії із представниками різних культур, можливості працювати та успішно будувати кар'єру в різних країнах, наводили приклади ситуацій взаємодії школярів із культурним контентом у медіапросторі, зокрема у мережі Інтернет. Найбільш конкретизовані приклади таких ситуацій надавали китайські студенти, вірогідно, у зв'язку з тим, що в Китаї спрямованість на взаємодію та міжкультурну інтеграцію проявляється у більшому ступені. Приклади, які набрали найбільшу кількість балів було інтегровано до карти. Таким чином, в основі роботи функціонував наступний алгоритм:

- генерація ідей у ході сумісної проєктувально-творчої роботи;
- самостійне опрацювання елементів створеного проєкту;
- сумісне обговорення та затвердження найбільш функціональних елементів проєкту.

Означений алгоритм послідовності дій було реалізовано в ході роботи над кожною з тем, присвячених побудові моделі методики формування культурної компетентності школярів. Зокрема, було проведено чотири розширених семінари, які склалися з двох практичних занять, у ході яких проводилася сумісна робота, та самостійної роботи студентів. Перше практичне заняття в ході кожного з семінарів було присвячене розробці проєкту одного з доменів культурної компетентності (мотиваційного, гносеологічного, метакогнітивного, діяльнісного). У ході розробки студенти пропонували приклади діяльності в музично-освітньому процесі, які сприяють формуванню відповідного домену культурної компетентності. Наприклад, під час розробки мотиваційного домену

студенти пропонували приклади того, як у ході роботи ігровими методами учні беруть участь у вікторині, згідно до правил якої мають відгадувати до якого етносу належав композитор, або риси музичного мистецтва якого етносу/країни/епохи втілено у творі. Також, студенти вказували на впливовість діяльності, яка включає аналітично-творчу роботу, у ході якої учителем цілеспрямовано проводиться компаративний аналіз музичних творів композиторів з різних країн тощо. Запропоновані форми роботи обговорювалися та затверджувалися найбільш ефективні. Після цього студенти працювали самостійно над розробкою методів, за допомогою яких робота за затвердженими формами, мала ефективно сприяти формуванню відповідного домена культурної компетентності школярів. Наступним етапом проводилося практичне заняття у форматі круглого столу, у ході якого студенти коротко презентували розроблені методи, кожен з запропонованих методів оцінювався і, такі, що отримали найбільшу кількість балів, були затвержені як складові проекту моделі методики формування культурної компетентності школярів. Після опрацювання за наведеним алгоритмом кожного з чотирьох доменів, було проведено круглий стіл «Модель методики формування культурної компетентності школярів», у ході якого обговорювався остаточний зміст та формат педагогічно-творчого проекту. Кожен студент мав висловити думку щодо форм та змісту проектувальної роботи над конструюванням моделі. Після завершення роботи кожен студент мав запропонувати шляхи покращення форм та змісту проектувально-творчої роботи над побудовою моделі методики формування культурної компетентності школярів.

Ефективність технології оцінювалася за допомогою відповідного інструментарію, апробованого у ході констатувального експерименту. Таке оцінювання в ЕГ показало, що 14,29% (4 ос.) продемонстрували високий рівень; 75% (21 ос.) – достатній; 7,14 (2 ос.) та 3,57% (1 ос.) – лишилися на низькому. Результати оцінювання в КГ були наступними: високий рівень - 8,33% (2 ос.); достатній - 20,83% (5 ос.); середній - 54,17% (13 ос.); 16,67% (4 ос.). Докладніше результати представлено в таблиці 3.5.

Порівняння результатів оцінювання сформованості просвітницько-мотиваційного компоненту за диспозиційно-аксіологічним критерієм у ЕГ та КГ

Рівні	ЕГ						КГ									
	1 показник		2 показник		Загалом		1 показник		2 показник		Загалом					
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%				
Високий	7	25,00	5	17,86	4	14,29	2	8,33	3	12,50	2	8,33				
Достатній	18	64,29	20	71,43	21	75,00	5	20,83	8	33,33	5	20,83				
Середній	3	10,71	2	7,14	2	7,14	12	50,00	11	45,83	13	54,17				
Низький	0	0,00	1	3,57	1	3,57	5	20,83	2	8,33	4	16,67				
						<i>Рівень</i>						<i>Рівень</i>				
Σ Kf ₁	3,14		3,04		3,09		Д		2,17		2,5		2,33		С	

На другому – гносеологічно-накопичувальному – етапі створювалися педагогічні умови спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації у музично-освітньому процесі. Означеному процесу сприяло застосування *технології формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту*. Означену технологію було розроблено із метою формування знанневої основи підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Особливістю технології була її спрямованість на формування інтегрального знання, тобто такого, яке поєднує педагогічний, культурологічний та мистецтвознавчий складники. Реалізації такої спрямованості сприяло застосування рефлексійного та риторично-герменевтичного підходів, дієвість яких сприяє досягненню культурного контексту мистецьких творів через творчий аналіз власного емоційно-когнітивного відгуку на певні художньо-естетичні характеристики мистецького твору, що уможлиблює їх сигніфікацію у культурологічному контексті. У даному процесі риторично-герменевтичний підхід функціонує як методологічна детермінанта, що забезпечує автентичність інтерпретації та можливість виразної та переконливої ретрансляції відомостей про виявленні культурні

контексти в музично-освітньому процесі. Така можливість забезпечувалася, насамперед, характером основного завдання, яке студенти виконували в межах технології, адже навчальний кібертекст – це, насамперед, розповідь про культуру засобами мистецтва, створена із застосуванням педагогічних, мистецьких та інформаційних технологій. Поняття кібертексту було введено Е. Аарсетом (Aarseth, 2003), який наголосив на тому, що сучасна культура вимагає нових форм текстуальності. За висловом ученого, підхід до герменевтичного аналізу, запропонований П. Рікбором (Ast, 1990), зокрема такий, що передбачає аналіз тексту як «об'єкту, який розглядають із кількох боків, але ніколи не з усіх одночасно», має трансформуватися з огляду на реалії сучасного культурного простору (Aarseth, 2003, р. 123). На сьогодні, за висловом Е. Аарсета, художній текст має бути *ергодичним* – тобто таким, що змінюється внаслідок взаємодії із реципієнтом (читачем/слухачем/спостерігачем). Узаємодія із ергодичним текстом передбачає можливість дослідити усіх можливих варіантів розвитку подій завдяки застосуванню технології кібертексту. При цьому, префікс «кібер» може позначати як буквально застосування комп'ютерної технології інтеграції гіперпосилань до текстів та відео, так і художню техніку *рекомбінантної поезики*. Остання застосовується авторами задля створення інтерактивної комунікації із читачем/читачкою. Така комунікація передбачає, що, замість лінійного читання, може застосовуватися герменевтична інтерпретація завдяки спеціальній структурі, запропонованої автором – наприклад, текст може бути розподілений на частини, наприкінці яких запропоновані альтернативні варіанти продовження читання (наприклад, посилання на різні глави). Від того, який саме варіант обирає читач/читачка, залежить зміст, враження, розуміння, висновки стосовно характеру персонажів тощо. Екстраполяція концепцій кібертексту та рекомбінантної поезики на процес створення навчального тексту дозволила розробити технологію, спрямовану на формування здатності майбутніх учителів музичного мистецтва: а) реалізовувати культурно-знакові функції елементів мови різних видів мистецтва через їх сигніфікацію у

художньо-інтерпретаційному процесі; б) застосовувати ефективні технології ознайомлення школярів із культурною картиною світу, закарбованою у мистецьких творах та, зокрема, в елементах музичної мови.

Концептуальна основа технології була розроблена із опорою на положення, висунуті Тонгом Кінг Лі який розглянув феномен кібертексту в широкому контексті. Задля створення інноваційної співзвучної сьогоденню культурної комунікації дослідник запропонував художню технологію інтеграції трьох складових: комп'ютерної технології, герменевтичного підходу і техніки рекомбінантної поетики. Як пише Тонг Кінг Лі, феномен кібертексту охоплює значно більший простір, ніж простір конкретного текстового жанру (як-от ергодична література, наприклад), «натомість він описує широку текстову медіа-категорію» (Tong King Lee, 2017, p. 196). Такий текст, створений за допомогою електронних засобів, охоплює широкий спектр текстових утворень – літературних, музичних, живописних, кінематографічних, хореографічних тощо. Таким чином, кібертекст, як пише Тонг Кінг Лі, є евристичним феноменом, який інтегрує медіа та мистецькі жанри, які не володіють очевидною єдністю естетики, тематики, історії тощо.

Отже, кібертекст, може бути втілений у друкованому, цифровому або змішаному форматах, утім, найважливішою вимогою є його ергодичність, тобто створення тексту в такому форматі, який змушує реципієнта активно з ним взаємодіяти. Зусилля які докладає той, хто взаємодіє з кібертекстом передбачають навігаційний вибір читача, який може запустити ланцюжок подій (наприклад, певні пояснення, відомості, факти, історії тощо). Обираючи ту чи ту послідовність руху читачі самі створюють конструюють семіотичні послідовності, осягаючи відповідні сенси.

У межах технології формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту відбувалася проєктувально-творча робота зі створення електронного кібертексту засобами програми Stornaway.io, функціонал якої дозволяє створювати інтерактивні відео, інтегруючи гіперпосилання, текстові блоки та забезпечувати ергодичність тексту завдяки тому, що кожний

інтерактивний відео блок оснащений функцію вибору певного варіанту розвитку подій через розгалужену систему взаємозв'язків.

Тема художнього кібертексту, який створювався в ході проєктувально-творчої роботи, була наступна «Лади народної музики як відображення культурних традицій різних етносів та культурологічних епох». У межах роботи було розглянуто чотири основні лади: дорійський (та його модифікації у фольклорі народів Карпат), міксолідійський, іонійський та пентатоніка. Завдяки переходу за покликаннями реципієнти – школярі – мали усвідомити як музичні лади трансформувалися в різних соціокультурних умовах. Задля досягнення означеної мети студенти мали виконати низку завдань. Зокрема, підкреслити особливості превалюючого за часів Середньовіччя дорійського ладу, з його таємничим, трохи лоскітливим звучанням, допомогти зануритися в атмосферу містицизму, який панував серед усіх верств населення. Продемонструвати різницю між «темним» дорійським ладом та, на протилежність, світлим, ясным міксолідійським, а також, меланхолічним, але чемним іонійським, які зайняли чільну позицію у творах класицистського стилю. Яскравим контрастом мала виступити демонстрація творів у пентатонічних ладах, які, разом із відповідним ілюстративним відеоматеріалом дозволили б реципієнту зануритися у відповідний культурний контекст. Сполучною ланкою між культурами Заходу та Сходу мав стати блок з музикою імпресіоністів, зокрема К. Дебюссі, у творчості якого, зокрема, завдяки використанню пентатонічного ладу, поєдналися художні барви Азії та Європи.

Увесь проєктувально-творчий процес був розподілений на 7 етапів, у ході кожного з яких одна з сьомі (відповідно) міні-груп студентів створювала контент одного з блоків кібертексту (Давній Китай, Давня Греція, Середньовіччя, фольклор народів Карпат, Бароко, Класицизм, Імпресіонізм). Кожен з блоків мав містити аудіо- та відео- ілюстрації, а також, текстові наративи, які надавали пояснення стосовно культурних особливостей культурних умов у певній географічній локації, у певний історичний період. Так, студенти мали розкрити, як через Великий шовковий шлях відбувався

культурний обмін між західним та східним світами за часів давнини аж до періоду глобальної міжкультурної інтеграції, який яскраво проявився в музичному мистецтві у 19-20 сторіччях.

Алгоритм послідовності дій був наступним – на початку роботи респондентів було розподілено по групах. Сім груп було створено, відповідно до кількості змістових блоків кібертексту. Кожна група працювала над створенням блоку протягом одного практичного заняття та в ході самостійної роботи, на яку було відведено чотири години. На наступному практичному занятті групи здійснювали обмін блоками, передаючи інформацію стосовно того, що вже було зроблено. Таким чином, кожна група мала знаходити нову інформацію, інтегрувати нові аудіо та відео елементи, завдяки чому, змістовність кібертексту підвищувалася. Таким чином, останній, сьомий етап роботи виявився найбільш складним, адже, більшість доступної інформації була вже актуалізована. При цьому студентами було зазначено, що на останньому етапі вони відчували можливість продовжувати роботу із збагачення кібертексту і далі, адже у процесі роботи, поступово, ними було вироблено механізми пошуку інформації, також, було сформовано певний знаннєвий базис та напрацювання здійснення герменевтичного аналізу.

Аналіз результатів роботи засобами технології проводився засобами діагностичного інструментарію оцінювання за семіотико-інтерпретаційним критерієм сформованості підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Здійснений аналіз показав, що в ЕГ 7,14% (2 ос.) досягли високого рівня; 53,57% (15 ос.) – достатнього; 28,57% (8 ос.)-середнього; при цьому 10,71% (3 ос.) лишилися на низькому. У КГ високого рівню не було продемонстровано ніким з респондентів; 20,83% (5 ос.) показали достатній рівень; 41,67% (10 ос.) – середній; 37,50% (9 ос.) – низький (див. таблицю 3.6.).

Порівняння результатів оцінювання сформованості смисло-генераційного компоненту за семіотико-інтерпретаційним критерієм у ЕГ та КГ

Рівні	ЕГ						КГ						
	1 показник		2 показник		Загалом		1 показник		2 показник		Загалом		
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	
Високий	3	10,71	2	7,14	2	7,14	1	4,17	1	4,17	0	0,00	
Достатній	17	60,71	15	53,57	15	53,57	5	20,83	5	20,83	5	20,83	
Середній	5	17,86	9	32,14	8	28,57	9	37,50	10	41,67	10	41,67	
Низький	3	10,71	2	7,14	3	10,71	9	37,50	8	33,33	9	37,50	
						<i>Рівень</i>							<i>Рівень</i>
Σ Kf ₂	2,71		2,61		2,66	<i>C</i>	1,92		1,96		1,94	<i>C</i>	

На третьому творчо-самостійному етапі цілеспрямовано створювалися педагогічні умови, які стимулювали творчу активність майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектувальній діяльності із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів. Така спрямованість передбачала акцент на самостійному та практично-педагогічному видах роботи студентів. Означене вплинуло на зміст *технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі* (див. Додаток В), яка застосовувалася на даному етапі. Зокрема, алгоритм послідовності дій передбачав поєднання самостійної роботи із тьюторсько-консультативним форматом. Отже, на початку роботи засобами технології було проведене практичне заняття з теми «Педагогічна технологія: основні характеристики та критерії технологічності педагогічного процесу». Студентам було запропоновано ознайомитися із макетом технології у форматі презентації PowerPoint. У процесі демонстрації були презентовані основні характеристики педагогічної технології. Особливу увагу було приділено можливостям педагогічних технологій забезпечувати високу результативність освітнього процесу завдяки урахуванню особливостей сприймання та засвоєння інформації реципієнтами (школярами, студентами тощо), з огляду на їх вік, рівень підготовки, міру зацікавленості тощо. Було підкреслено, що увесь

дидактичний та методичний інструментарій технології має розроблятися на основі визначеного у якості превалюючого психологічного механізму засвоєння інформації школярами. Таким чином, завдання із визначення характеристик цільової аудиторії було відзначене як одне з основних у процесі розробки технології. Також, студентів було поінформовано, що центральною категорією, навколо якої має розбудовуватися структура та контент технології має бути художній дискурс як форма творчого спілкування, що уможливило ідентифікацію мистецьких явищ як знаків культури. Отже студенти мали спрямовувати свої зусилля на організацію такого творчого спілкування в музично-освітньому процесі. Далі, у процесі обговорення в форматі круглого столу студентів було розподілено на 5 міні-груп, кожна з яких мала визначити основні характеристики школярів, формування культурної компетентності яких у музично-освітньому процесі є основною метою педагогічної технології, яка розроблятиметься. Було одразу звернено увагу студентів на те, що подальша робота над створенням технології передбачає здійснення апробації окремих її елементів в умовах педагогічної практики, що вплинуло на склад груп та визначення характеристик школярів. Студентам було запропоновано в ході подальшої самостійної роботи в групах створити структуру плану технології у форматі .docx засобами програми Docs Google (зادля забезпечення можливості сумісної роботи, у тому числі, разом із тьютором).

Подальшу роботу було структуровано за наступним алгоритмом:

a) Проведення консультації із тьютором (окремо для кожної мінігрупи студентів), у ході якої обговорюється один з основних блоків конкретної технології, що розробляється студентами;

b) Самостійна робота студентів у проєктивній групі над виконанням завдань, отриманих від тьютора;

c) Методична експертиза здійсненої роботи та обговорення її результатів зі студентами у форматі круглого столу під час відеоконференцій (або в аудиторії із доступом до мережі Інтернет чи оснащеної комп'ютерами, об'єднаними спільною мережею). Обов'язковими завданнями у ході конференції є, для

кожного студента, взяти участь в обговоренні рекомендацій експерта щодо удосконалення розробленої міні-групою частини змісту технології, запропонувати шляхи внесення необхідних удосконалень, висловити свою думку під час затвердження необхідних коригувань.

d) Апробація розробленої частини змісту технології шляхом застосування відповідних методів/форм/прийомів в умовах уроку з педагогічної практики

e) Здійснення самоаналізу в письмовій формі

f) Методична експертиза апробації та самоаналізу із обговоренням її результатів з методистом практики та тьютором у форматі круглого столу, в ході якого кожен зі студентів у міні-групі висловлює свою думку стосовно результатів апробації, рекомендації тьютора та методиста, а також приймає участь в обговоренні під час затвердження остаточного варіанту відповідного змісту технології.

За наведеним алгоритмом опрацьовувалися три основні блоки технології формування культурної компетентності школярів, що розроблялася студентами, зокрема: концептуальні основи, методологічні основи та алгоритм послідовності дій. Під час опрацювання концептуальних основ студенти визначали спрямованість технології. Така спрямованість формулювалася на тлі усвідомлення основної мети технології, що розроблялася (формування культурної компетентності школярів) та основних характеристик школярів, у роботі з якими технологія застосовуватиметься. На цьому етапі визначався превалюючий психологічний механізм засвоєння інформації школярами (відповідно до віку, рівню підготовки тощо) та основні характеристики методів, що застосовуватимуться в межах технології. Тобто, робота безпосередньо над розробкою методів ще не проводилася на цьому етапі, адже студенти мали спочатку усвідомити, якими характеристиками мають володіти методи, що їх дієвість спирається на обраний механізм засвоєння інформації. Ураховуючи спрямованість дослідження, увагу студентів було звернено на доцільність реалізації потенціалу механізму полімодального сприйняття (Loveless &

Griffith, 2014; Stepanenko, 2022) задля активізації уваги школярів та їх кращого занурення в культурний контекст.

Другий тематичний блок технології був присвячений роботі над визначенням її методологічних основ та розробці на таких засадах методів формування культурної компетентності школярів. Зокрема, студентів було ознайомлено із особливостями компетентнісного, конструктивістського та міждисциплінарного підходів. Зазначимо, що саме на ці підходи ми здебільше спиралися на творчо-самостійному етапі формувального експерименту. Наприклад, на цих засадах був розроблений алгоритм технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі. Так, індивідуалізована форма роботи з тьютором дозволила урахувувати обсяг та характер наявних знань та умінь студентів під час засвоєння нової інформації та нових скілів задля формування знань та умінь, що складають зміст конструкту підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів. Міждисциплінарний підхід, також, відігравав значну роль, адже протягом усієї роботи був актуалізований широкий культурний контекст через звертання до художніх текстів різних видів мистецтва, зокрема задля розробки полімистецького контенту технології формування культурної компетентності школярів. Ознайомлення студентів із дієвістю даних підходів дозволило їм, по-перше, краще зрозуміти механізми функціонування педагогічної технології, по-друге, краще усвідомити процеси, що лежать в основі формування їх власної підготовленості до формування культурної компетентності школярів. Отже, у процесі розробки методологічних основ технології студентів було ознайомлено із феноменом наукового підходу та потенціалом компетентнісного, конструктивістського та міждисциплінарного підходів щодо формування культурної компетентності школярів. Спираючись на отриману інформацію, студенти мали запропонувати у ході обговорення у форматі круглого столу дієві педагогічні механізми їх застосування із метою формування культурної компетентності школярів у музично-освітньому

процесі. Завданням студентів на даному етапі було розробити (в ході самостійної роботи) та апробувати (в умовах заняття з педагогічної практики) методи формування:

- мотивації школярів до формування культурної компетентності
- знаннєвої основи культурної компетентності школярів
- умінь школярів піддавати аналізу та інтерпретувати культурну інформацію закарбовану в музичних творах
- навичок безпечної творчої роботи із інформацією.

Згідно до алгоритму технології, наведеному вище, після самостійної роботи студентів та після апробації розробок у ході педагогічної практики, проводилися обговорення результатів, можливих ускладнень тощо із тьютором індивідуально для кожної проєктувальної міні-групи.

Третій тематичний блок був присвячений роботі студентів над проєктуванням алгоритму технології формування культурної компетентності школярів. На даному етапі студенти розробляли навчальний план, технологічну карту та контент (календарний план, короткі конспекти занять, макети презентацій, відео тощо). На даному етапі було приділено особливу увагу спрямованості усіх обраних форм та методів на організацію художнього дискурсу в музично-освітньому процесі, зокрема, у ході консультацій з тьютором здійснювався пошук нестандартних форм педагогічного спілкування, наприклад, уроки у формі співбесіди, чи проєктувально-творча робота, пропонувалися до розробки методи проблемного навчання тощо. Наприкінці роботи було проведено круглий стіл з усіма групами, у ході якого студенти мали можливість обмінятися досвідом та враженнями. Деякі групи представили презентації розроблених ними технологій формування культурної компетентності школярів.

Діагностичний зріз, який проводився після роботи засобами технології підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі показав помітне зростання показників у ЕГ у порівнянні із діагностичним зрізом, що

проводився до початку формувального експерименту. Зокрема, 14,29% респондентів продемонстрували високий рівень (до початку не було виявлено ні в кого з респондентів), при тому, що більшість – 67,86% (19 ос.) – досягли достатнього рівня (до початку 14,29%). При цьому 14,29% (2 ос.) досягли лише середнього рівня (до початку 28,57%) та 3,57% (1 ос.) – залишилися на низькому (до початку 57,14%). Певне зростання було помічене і в КГ. Утім, високого рівня не було досягнуто ніким з респондентів; 33,33% (8 ос.) продемонструвало достатній рівень; 54,17 (13 ос.) – середній; 12,50% (3 ос.) – низький (див. таблицю 3.7.).

Таблиця 3.7.

Порівняння результатів оцінювання сформованості творчо-комунікаційного компонента за сигніфікаційно-дискурсивним критерієм у ЕГ та КГ

Рівні	ЕГ						КГ							
	1 показник		2 показник		Загалом		1 показник		2 показник		Загалом			
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%		
Високий	6	21,43	5	17,86	4	14,29	2	8,33	1	4,17	0	0,00		
Достатній	17	60,71	19	67,86	19	67,86	9	37,50	8	33,33	8	33,33		
Середній	4	14,29	3	10,71	4	14,29	10	41,67	12	50,00	13	54,17		
Низький	1	3,57	1	3,57	1	3,57	3	12,50	3	12,50	3	12,50		
						<i>Рівень</i>							<i>Рівень</i>	
Σ Kf ₃	3		3		3		<i>Д</i>	2,42		2,29		2,35		<i>С</i>

Остаточні підрахунки дозволили отримати наступні узагальнені результати в ЕГ: 14,29% (4 ос.) – високий рівень; 53,57% (15 ос.) – достатній; 28,57% (8 ос.) – середній; 3,57% (1 ос.) – низький. У КГ: 4,17% (1 ос.) – високий рівень; 20,83% (5 ос.) – достатній; 45,83% (11 ос.) – середній; 29,17% (7 ос.) – низький. Докладніше динаміку зростання показників можна представлено в таблиці 3.8, а також, у діаграмі на рисунку 3.2.

Порівняння результатів моніторингу підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій на різних етапах формувального експерименту в ЕГ та КГ

Рівні	ЕГ				КГ			
	До початку		Наприкінці		До початку		Наприкінці	
	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%
Високий	0	0,00	4	14,29	0	0,00	1	4,17
Достатній	3	10,71	15	53,57	2	8,33	5	20,83
Середній	6	21,43	8	28,57	3	12,50	11	45,83
Низький	19	67,86	1	3,57	19	79,17	7	29,17

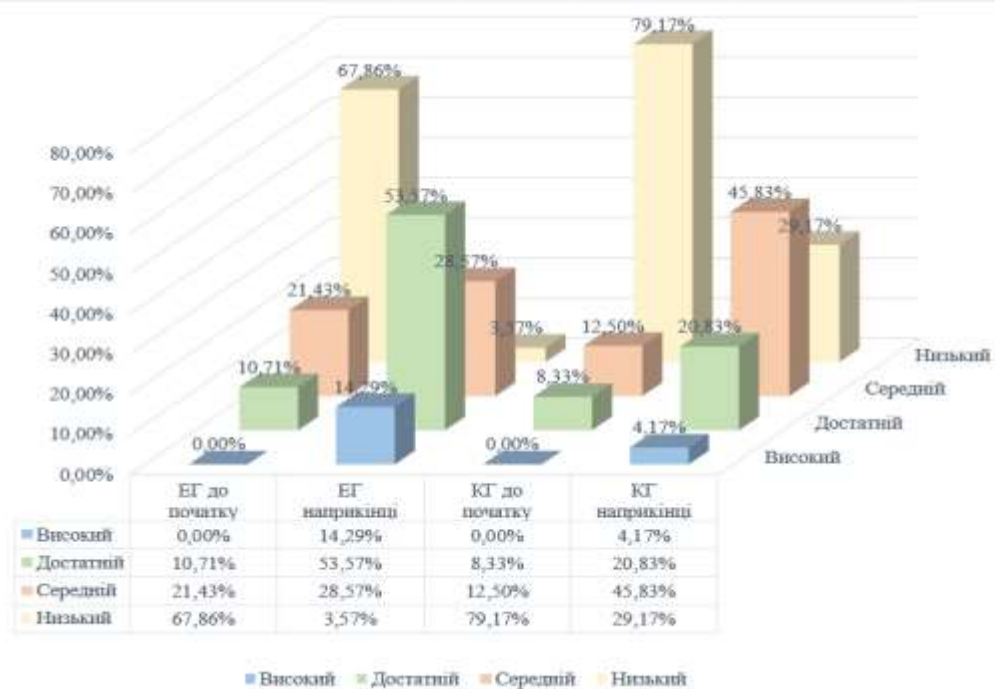

Рис. 3.2. Порівняння результатів у ЕГ та КГ на різних етапах формувального експерименту

Як можна побачити в таблиці 3.8., загальний рівень підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій у ЕГ виріс із низького до достатнього, у той час як у КГ такий рівень виріс тільки до середнього.

Істотність виявленої різниці в результатах ЕГ та КГ перевірялася за критерієм Фішера, задля чого було сформульовано наступні гіпотези:

H_1 : Частка респондентів ЕГ, які досягли бажаного рівня підготовленості до формування культурної компетентності школярів істотно перевищує частку таких респондентів у КГ.

H_0 : Частка респондентів ЕГ, які досягли бажаного рівня підготовленості до формування культурної компетентності школярів істотно *не* перевищує частку таких респондентів у КГ.

Обчислення, спрямовані на з'ясування правомірності гіпотез, передбачали перетворення відсоткового вираження кількості респондентів, які досягли бажаного рівня (високого та достатнього) у значення центрального кута для обох вибірок. Задля цього застосовувалася формула:

$$\varphi = 2 \cdot \arcsin \sqrt{\rho}$$

де φ = значення центрального кута, а ρ – кількість (у відсотках) респондентів, які досягли бажаного рівня, виражена через частку одиниці. На основі даних таблиці 3.8, було визначено, що в ЕГ кількість таких респондентів склала 67,86% (0,6786), а в КГ – 25% (0,25). Здійснені розрахунки дозволили отримати значення центрального кута для ЕГ (φ_1) та КГ (φ_2):

$$\varphi_1 = 2 \cdot \arcsin \sqrt{0,6786} = 2 \cdot \arcsin 0,8238 = 2 \cdot 0,9680 = 1,9360$$

$$\varphi_2 = 2 \cdot \arcsin \sqrt{0,25} = 2 \cdot \arcsin 0,50 = 2 \cdot 0,5236 = 1,0472$$

Задля визначення істотності розбіжності кутів $\varphi^*_{емп}$ було здійснено розрахунки за формулою:

$$\varphi^*_{емп} = (\varphi_1 - \varphi_2) \cdot \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$$

де n_1 - загальна кількість спостережень в ЕГ;

n_2 - загальна кількість спостережень в КГ;

Обчислення дозволили отримати наступне значення:

$$\varphi^*_{\text{емп}} = (1,9360 - 1,0472) \cdot \sqrt{\frac{28 \cdot 24}{28+24}} = 0,8888 \cdot \sqrt{\frac{672}{52}} = 3,195$$

Задля визначення істотності розбіжностей кутів, отримане емпіричне значення ($\varphi^*_{\text{емп}} = 3,195$) було порівняно із критичними значеннями кутів, які позначають рівні статистичної значущості:

$$\varphi^*_{\text{кр}} \begin{cases} 1,64 \leq 0,05 \\ 2,31 \geq 0,01 \end{cases}$$

$$\varphi_{\text{емп}} = 3,195$$

$$\varphi_{\text{емп}} > \varphi^*_{\text{кр}}$$

Таким чином, було з'ясовано, що отримане $\varphi^*_{\text{емп}}$ є більшим за критичне значення $\varphi^*_{\text{кр}}$, що довело приналежність отриманого емпіричного значення до зони статистичної значущості на вісі Фішера (див. рис. 3.3).

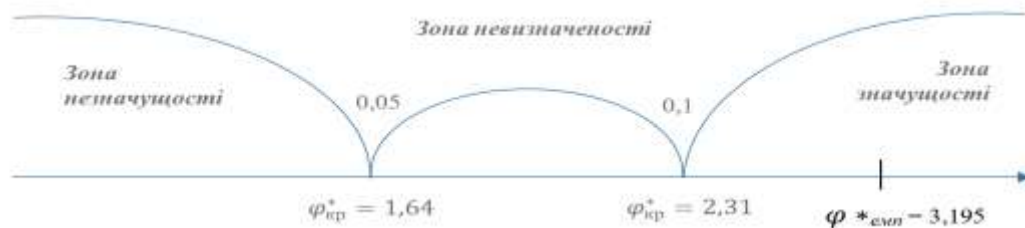

Рис. 3.3. Вісь значущості Фішера

Отже, отримані результати дозволили відкинути нульову гіпотезу і підтвердили, що частка респондентів ЕГ, які досягли бажаного рівня підготовленості до формування культурної компетентності школярів перевищує частку таких респондентів у КГ, що підвередило ефективність запропонованої у дослідженні авторської методики.

ВИСНОВКИ до розділу 3

Розділ присвячено висвітленню перебігу та результатів експериментального етапу дослідження підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Відповідно до визначених завдань дослідження було розроблено діагностичний апарат оцінювання рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, зміст якого відповідав визначеній компонентній структурі досліджуваного феномену. Зокрема, оцінювання просвітницько-мотиваційного компоненту здійснювалося за показниками диспозиційно-аксіологічного критерія, якими було визначено: міру усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства; ступінь прагнення майбутніх учителів музичного мистецтва застосовувати інноваційні мистецькі технології задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах. Оцінювання смисло-генераційного компоненту відбувалося за показниками семіотико-інтерпретаційного критерію: міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "знак - об'єкт - інтерпретант"; рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами. Задля оцінювання творчо-комунікаційного компоненту застосовувався сигніфікаційно-дискурсивний критерій, із показниками: ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів осягненням соціокультурного контексту мистецьких творів; міра здатності майбутніх учителів музичного мистецтва застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах.

Задля здійснення оцінювання рівня сформованості досліджуваного конструкту на відповідність визначеним критеріям застосовувалася низка традиційних діагностичних методів, як-от, анкетування, експертна оцінка, контент-аналіз, а також, спеціально розроблені творчі завдання на створення засобами ІКТ педагогічного проєкту мультимедійного дайджесту "Картина

світу в мистецьких творах" (із застосуванням ІКТ) та педагогічно-творче завдання з розробки та апробації мистецько-педагогічної технології "Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)".

Проведений констатувальний експеримент на визначення наявного рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій показав, що ніхто з респондентів не продемонстрував високого рівню такої підготовленості; у 12% (3 ос.) було виявлено достатній рівень; у 24% (6 ос.) – середній; у 64% (16 ос.) – низький. Загальний рівень виявився низьким.

Формувальний експеримент, у ході якого до процесу фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва цілеспрямовано, протягом ціннісно-орієнтовного, гносеологічно-накопичувального та творчо-самостійного етапів, запроваджувалися спеціально розроблені педагогічні умови, виявив істотне підвищення показників рівня сформованості досліджуваного конструкту в ЕГ. Зокрема, було встановлено, що 14,29% (4 ос.) досягли високого рівню; 53,57% (15 ос.) – достатнього; 28,57% (8 ос.) – середнього; 3,57% (1 ос.) лишились на низькому рівні. Загальний рівень в ЕГ виявився достатнім. У КГ, також, було зафіксоване певне зростання, зокрема, 4,17 (1 ос.) досягли високого рівню; 20,83% (5 ос.) – достатнього; 45,83% (11 ос.); 29,17 (7 ос.) продемонстрували низький рівень. Загальний рівень у КГ був середній. Істотність різниці між результатами вибірок перевірялася за критерієм Фішера, у результатів чого було отримано $\varphi^*_{емп} = 3,195$, яке перевищує значення критичного критерію $\varphi^*_{кр} = 2,31$, що дозволило підтвердити значущість підвищення показників у ЕГ та підтвердило ефективність запропонованої у дослідженні методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів майбутніх учителів музичного мистецтва засобами інноваційних мистецьких технологій.

ВИСНОВКИ

Дана дисертаційна робота присвячена проблемі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій; у дослідження міститься відповідне теоретичне обґрунтування вказаного конструкту, а також розробка авторської методики його реалізації в умовах сучасного соціокультурного середовища. Теоретичні та експериментальні данні, що були здобути, дозволяють здійснити певні висновки:

1. Аналіз відповідних наукових філософських, соціологічних, психологічних, культурологічних джерел, у тому числі в ретроспективі показав, що феноменологія культурної компетентності пов'язані з такими явищами як духовна культура, духовність, художня культура, мистецтво та музична культура; відповідає за здатність людини сприймати навколишній світ у цілісності та гармонії, повноцінно розвивати інтелектуальну та емоційну сфери. Визначено, що спілкування в музично-освітньому процесі із мистецькими творами (зокрема музичними) як такими, що втілюють культурний контекст, сприяє формуванню культурної компетентності школярів. Виконання означеного завдання вимагає формування в майбутніх учителів музичного мистецтва відповідної підготовленості, яка, на думку науковців-педагогів, має охоплювати володіння інноваційними мистецькими технологіями. Ефективність процесу формування такої підготовленості забезпечується відповідною системною спрямованістю фахової підготовки, яка має ґрунтуватися на авторській методиці підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Отже, на основі здійсненого теоретичного аналізу, уточнено, що процес комунікації індивіда із культурною інформацією, зокрема такою, що транслюється через твори музичного мистецтва, позитивно впливає на його загальний культурний, особистісний та творчий розвиток за умов наявності в нього здатності сприймати, розуміти, диференціювати та творчо взаємодіяти з

такою інформацією. Вивчення проблеми у світлі компетентнісної парадигми дозволило встановити, що така здатність забезпечується сформованістю культурної компетентності, яка в дослідженні розглядається як *інтегральний конструкт, що поєднує у собі знання про засоби, норми і традиції кодування, зберігання і трансляції культурної інформації (зокрема знання семіотичних систем вербальної, невербальної та художньої мов), уміння оцінювати таку інформацію шляхом осягнення та зіставлення її особливостей, зумовлених етнічними та соціокультурними чинниками, застосовуючи задля цього навички критичного аналізу та спираючись на відповідні ціннісні орієнтири, що, в цілому, забезпечує здатність індивіда ефективно комунікувати з інформацією та спільнотами у варіативних умовах полікультурного середовища*. У дослідженні визначено, що формування означеної компетентності в школярів є надважливим завданням загальної музичної освіти з огляду на стрімке зростання обсягу інформації у сучасному глобалізованому культурному просторі, а також, легку доступність та неоднорідну якість такої інформації.

2. У перебігу дисертаційного дослідження обґрунтовано, що процес формування культурної компетентності школярів набуває найбільшої ефективності за умов застосування інноваційних мистецьких технологій, що зумовлює необхідність формування відповідної підготовленості в майбутніх учителів музичного мистецтва. Сутність такої підготовленості розглядається в дослідженні як *інтегральний фахово-компетентнісний конструкт, заснований на усвідомленні цінності культурної спадщини людства та прагненні успішної інкультурації учнів закладів ЗСО до сучасного полікультурного середовища через педагогічно-просвітницьку діяльність, яка полягає в ознайомленні школярів із культурною картиною світу, відображеною у мистецьких творах*. Визначено, що структура такої підготовленості утворюється взаємодією трьох компонентів, які в свою чергу складаються із певних елементів, зокрема: просвітницько-мотиваційний компонент (прийняття як цінності культурно-світоглядного різноманіття, закарбованого в художніх текстах (музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних); прагнення ознайомлення

школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій); смисло-генераційний компонент (обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації у художньо-інтерпретаційному процесі; знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в музично-освітньому процесі); творчо-комунікаційний компонент (уміння пробудження інтересу школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій; здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах).

3. У результаті розв'язання мети дисертаційної роботи здійснено визначення методологічних основ дослідження та підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, яку склали низка конкретно-наукових підходів та пов'язаних з ними методичних принципів. Зокрема обґрунтовано доцільність застосування компетентнісного (принцип доцільності у відборі продуктивних інноваційних мистецьких технологій в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та художньо-просвітницької діяльності), мультикультурного (принцип плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних етносів), рефлексійного (принцип активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації), риторично-герменевтичного (метаксологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етосу), міждисциплінарний (принцип інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів), конструктивістський (принцип конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання).

4. Також здійснено визначення діагностичного апарату дослідження, зміст якого склали критерії та показники рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, зокрема: диспозиційно-аксіологічний (з показниками «міра усвідомлення цінності культурного різноманіття та закарбованих у художніх текстах світоглядних та духовних орієнтирів людства» та «ступінь прагнення застосування інноваційних мистецьких технологій задля пропагування культурних надбань людства, кристалізованих у мистецьких творах»); семіотико-інтерпретаційний (з показниками «міра сформованості знання про особливості функціонування елементів музичної мови в системі "знак - об'єкт - інтерпретант"» та «рівень володіння інноваційними мистецькими технологіями що забезпечують сприйняття та осягнення школярами культурної картини світу в процесі спілкування із музичними творами»); сигніфікаційно-дискурсивний (з показниками «ступінь сформованості умінь результативного застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування зацікавленості школярів осягненням соціокультурного контексту мистецьких творів» та «міра здатності застосовувати інноваційні мистецькі технології задля розгортання художньої комунікації навколо обговорення художньої картини світу, закарбованої у мистецьких творах»). Задля оцінювання застосовувалися спеціальні діагностичні методи, зокрема: тест на визначення рівня культурного інтелекту (Cultural intelligence (CQ)); творче завдання на створення педагогічного проєкту мультимедійного дайджесту «Картина світу в мистецьких творах» (із застосуванням ІКТ); педагогічно-творче завдання із розробки та апробації мистецько-педагогічної технології «Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)» (із застосуванням ІКТ).

5. В дослідженні було розроблено, обґрунтовано та здійснено перевірка ефективності розробленої авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Із означеною метою

було проведено педагогічний експеримент, на констатувальному етапі якого було визначено, що високий рівень відповідної підготовленості не продемонстрував ніхто з респондентів; 12% (3 ос.) виявили достатній рівень; 24% (6 ос.) продемонстрували середній рівень; 64% (16 ос.) – низький рівень. Загальний рівень за результатами підрахунків на констатувальному етапі виявився низьким.

На формувальному етапі експерименту поетапно створювалися наступні педагогічні умови: стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві; спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технології (педагогічні та інформаційно-комунікативні) їх реалізації у музично-освітньому процесі; активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів.

Результати діагностичного зрізу, зробленого наприкінці формувального експерименту показали зростання показників як в експериментальній (ЕГ), так і в контрольній (КГ) групах респондентів. Утім в респондентів ЕГ, які проходили підготовку за авторською методикою, таке зростання проявилось більш інтенсивно, зокрема, 14,29% (4 ос.) продемонстрували високий рівень; 53,57% (15 ос.) – достатній; 28,57% (8 ос.) – середній; 3,57% (1 ос.) – низький. Загальний рівень в ЕГ виявився достатнім. У КГ високого рівня досягли 4,17% (1 ос.); достатнього - 20,83% (5 ос.); середнього 45,83% (11 ос.) і 29,17% (7 ос.) залишилися на низькому. Загальний рівень у КГ виявився середнім.

Перевірка за критерієм Фішера істотності перевищення кількості респондентів ЕГ, які продемонстрували високий та достатній рівень сформованості досліджуваного конструкту, дозволила підтвердити ефективність запропонованої у дослідженні методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Офіційні документи:

Державна програма реформи та розвитку освіти на середньостроковий та довгостроковий періоди 2010–2020 років. Прийнято на засіданні Політбюро ЦК КП Китаю 21 червня 2010 р. (Переклад з кит. мов.) URL: <https://ras.jes.su/pdv/s013128120006104-5-1>

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2020). Електронний ресурс. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/oprilyudneno-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Закон України «Про освіту». (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. (2016). Сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

НУШ (Нова українська школа). (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

Міністерство освіти КНР (2019). Думки Міністерства освіти щодо ефективного зміцнення естетичної освіти в коледжах Нового часу: навчальне мистецтво. URL: www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/201904/t20190411_377523.html

Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text

教育部：义务教育音乐课程标准 2011 年版）Стандарти обов'язкової навчальної програми з музики (2011р.), розроблені Міністерством освіти КНР. Видавництво Пекінського педагогічного університету. URL: <http://mat1.gtimg.com/edu/pdf/edu/xkb2011/20120130160216344.pdf>

Література:

- Арістова, Н. (2020). *Формування рефлексії професійно-філологічної діяльності: реалізація положень рефлексійного підходу*. Київ, Україна. URL: www.researchgate.net/publication/340778567_Aristova_tezi_FORMUVANNA_REFLEKSII_PROFESIINO-FILOLOGICNOI_DIALNOSTI
- Афоніна, О. (2018). *Культурний код і «подвійне кодування» в мистецтві*. (Автореф. дис. док-ра мистецтвознавства). Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/>
- Ашихміна, Н. (2021). Упровадження інноваційних технологій у вокальну підготовку майбутніх педагогів у галузі музичної освіти. *Педагогічні науки: Теорія, історія, інноваційні технології*, 9(113). 309-321. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/15178/1/Ashykhmina%20Natalia%20Vitaliivna%202021.pdf>
- Ашихміна, Н. (2021). Використання засобів ІКТ для формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 82(2), 63-76. doi:10.33407/itlt.v82i2.3313.
- Багатозначність поняття культури. (2010). URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/10204/>
- Барановська, І. Г. (2019). Мистецькі інтегративні технології в поліхудожній освіті. *Інформаційні технології в освіті*, (2), 40-50. doi:10.14308/ite000695
- Батюк, Н., Федорець, М., Хан, Хуйюнь. (2021). Реалізація компетентнісного підходу в процесі загальної мистецької (музичної) освіти школярів України та Китаю. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1(105), 390-401.
- Беземчук, Л. (2006). *Конструювання творчого компонента змісту музичної освіти в основній школі* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Харків.
- Беземчук, Л. (2009). Формування музичної культури школярів як сучасна проблема. художньої дидактики. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. URL: www.stattionline.org.ua/pedagog

/104/17662-formuvannya-muzichnoï-kulturi-shkolyariv-yak-suchasna-problema-xudozhnoï-didaktiki.html

- Безпалько, О. (2003). *Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навчальний посібник*. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ: Логос.
- Бех, І. (2007). Духовний розвиток особистості: поступ у незвідане. *Педагогіка і психологія*, 1, 5-27.
- Бех, І. (2008). *Виховання особистості: Підручник*. Київ.
- Бех, І. (2014). Виховання як духовно-моральне удосконалення особистості. *Рідна школа*, (4-5), 21-26.
- Білодід, І. (ред.) (1970-1980). *Словник української мови: в 11 т.* АН УРСР. Інститут мовознавства. Київ : Наукова думка. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh
- Бойчук, Д. (2021). Культурна компетентність особистості. *Зб. Матеріалів конфер. «Проблеми і перспективи розвитку освіти XXI століття»*. Умань, (сс. 30-33). URL: <https://sno.udpu.edu.ua/images/2021/12/zbirn.pdf>
- Борішевський, М. (ред.). (2013). *Виховання духовності особистості. Навчально-методичний посібник*. Київ.
- Ва Тянь Ці. (2016). Діагностика підготовленості майбутніх учителів музики КНР до формування основ співацької культури молодших школярів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 21(135), 76-79.
- Ван, Ангу (2003). Деякі проблеми в практиці базової музичної освіти в Китаю. *Часопис Нанкінського університету мистецтв*, 64-65. URL: <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&filename=NJBV200301017>
- Ван, Юечжи., Чжоу, Чжень Юй. (2017). *Особливості підготовки вчителів музики в КНР у період після “Культурної революції”*. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. URL: www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/55-2017

- Василевська-Скупа, Л. (2014). *Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва: Монографія*. Вінниця: ТОВ фірма «Планер». URL: https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2985/monografia_new.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Васюк, І. (2019). Питання самоактуалізації та самореалізації особистості студента: філософсько-антропологічні аспекти. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*, 1(29), 86-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2019_1_18
- Види уяви в психології. (2021). Суспільство. URL: <https://bit.ly/46qVWOP>
- Вишневецький, О. (1992). У пошуках основ духовності. *Рідна школа*, 9-10, 42-47.
- Впровадження інноваційних технологій в навчальний процес. (2008). <http://www.gidromet.edu.kh.ua/Files/downloads/інновації%20в%20педагогіці.pdf>
- Всесвітній день культурного розмаїття. Державна служба України з етнополітики та свободи совісті. URL: <https://dessa.gov.ua/vsesvitniy-den-kulturnoho-rozmaittia/>
- Гаврілова, Л. (2015). *Система формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами мультимедійних освітніх технологій*. (Дис. док-ра. пед. наук). URL: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Havrilova_dis%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Havrilova_dis%20(3).pdf)
- Гао Пінг. (2017). Думки про нову освіту. у *Вибрані твори навчальних робіт Cai Yuanpei* (с. 5). Пекін: Народна освітня преса.
- Гончаренко, С. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
- Грисюк, О. (2015). Проблеми використання сучасних педагогічних технологій у музично-виховному процесі. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, (1), 22-25.
- Грисюк, О. (1999). *Формування музичної культури молодших школярів в умовах взаємодії загальноосвітньої і дитячої музичної шкіл*. (Дис. канд. пед. наук). Ніжинський держ. педагогічний ун-т імені М. Гоголя, Ніжин.

- Грінченко, А. (2015). Міждисциплінарний підхід у дослідженні музично-виконавського самоконтролю студента-піаніста. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (139). URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/14935/1/Grinchenko%20Alla%20Mykolaiivna.pdf>
- Губерський, Л., Андрущенко, В., Михайличенко, М. (2002). *Культура. Ідеологія. Особистість: Методологічно-світоглядний аналіз*. Київ: Знання України.
- Гузій, Н. (1990). *Формирование музыкально-эстетической культуры школьников в условиях внешкольного начального музыкального образования: автореф.* (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Гуменюк, С. (2016). Фахова підготовка майбутніх учителів фізичної культури засобами інноваційних технологій – вимога часу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. соціальна робота»*, 2(39). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38163/1/ФАХОВА%20ПІДГОТОВКА%20МАЙБУТНІХ%20УЧИТЕЛІВ.pdf>
- Дегтярєва, Г., Руденко, Л. (2010). *Теоретичні та методичні основи розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери обслуговування. Навчально-методичний посібник*. Київ: Педагогічна думка. URL: https://lib.iitta.gov.ua/4876/1/Rudenko_Posib_Rozv_KK.pdf
- Джоу, Юнь. (2017). Історичні передумови та сучасні тенденції розвитку музично-педагогічної освіти в КНР. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 55(108). URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2017/55/4.pdf>
- Дзюба, І., Жуковський, А., Железняк М. (2005). *Енциклопедія Сучасної України* (Т.4). Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, URL: <https://esu.com.ua/article-33939>
- Дичківська, М. (2013). *Інноваційні педагогічні технології: Практикум*. Київ: Слово.

- Дідич, Г. (2013). Проблема музично-естетичного досвіду в теорії та практиці естетичного виховання. *Молодь і ринок*, 9(104). URL: http://dspu.edu.ua/ddpu/biblioteka/chutach/fnv/molod_I_rynok/9_104_2013.pdf
- Дімітрова-Бурлаєнко, С. (2018). *Підготовка студентів технічних університетів до виявлення креативної компетентності у професійній діяльності*. (Дис. канд. пед. наук). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. ЗВО «Університет імені Альфреда Нобеля» Харків. URL: https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/K_08_120_02/23107.pdf
- Дін, Юнь. (2016). *Формування музичної культури молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в мистецьких позашкільних закладах освіти*. (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Драйден, Гордон., Вос, Джанет. (2005). *Революція в навчанні*. Львів.
- Дряпіка, В. (2000). *Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта*. Кіровоград.
- Ду, Чень. (2010). *Осмислення музичної естетики в контексті «Філософії музичної освіти Реймера»*: Південно-Західний університет Цзяотун (китайською мовою). URL: <https://www.doc88.com/p-8159201726528.html>
- Духовна культура сучасного суспільства. (2016). URL: https://studbooks.net/703524/sotsiologiya/duhovnaya_kultura_sovremennogo_obschestva
- Духовна культура: визначення, структура, різновиди. (2014). URL: <https://studfile.net/preview/957918/>
- Евтух, В. (2012). *Етнічність: енциклопедичний словник*. Київ : «Фенікс». 396 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/731/evtuh-enc-slov.pdf?sequence=3>
- Елементи музичної мови. (2019). URL: <https://jak.koshachek.com/articles/elementi-muzichnoi-movi.html>
- Енциклопедія освіти*. (2008). АПН України. Відповід. ред. В. Кремень. Київ : Юрінком Інтер. 1040 с.

- Етнос. (2010). *Історичний словник термінів та понять з Історії України*. URL: <https://histua.com/slovník/e/etnos>
- Етносоціологія: Терміни та поняття. Навчальний посібник. (2003). URL: <https://bit.ly/3rCUDgZ>
- Завадская, Т. (1993). *Формирование музыкально-эстетического опыта младших школьников*. (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Завадський, Ю. (2005). Кібертекст і ергодична література: типологічна модель мережевої літератури Еспена Дж. Аарсета. *Studia Methodologica*, (16), 54-59. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/3626>
- Заєць, Д. (2012). *Уявляючи публічне: Соціокультурна інтерпретація публічності міста*. Київський політехнічний інститут. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/3290/1/12_zayets_do_imagining_the_public.pdf
- Зенг, Фанрен. (2002). *Естетичне виховання у напрямку до XXI століття*. Хі'ан: Shaanxi Normal University Press.
- Зміст поняття "художня культура". Мистецтво як форма художньо-образної інтерпретації дійсного та уявного. (2001). у *Культурологія: Навчальний посібник*. Київ: КНЕУ. URL: www.info-library.com.ua/books-book-63.html
- Зміст та структура художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя хореографії. URL: <http://textreferat.com.ua/referat2.php?id=13180>
- Зубар, І. (2021). Формування культурної обізнаності особистості молодших школярів. *Зб. Матеріалів конфер. «Проблеми і перспективи розвитку освіти XXI століття»* (сс. 99-102). Умань. URL: <https://sno.udpu.edu.ua/images/2021/12/zbirn.pdf>
- Зюзян, І. Універсальність та інтегративність культури в освітньому просторі інформаційного суспільства. URL: <https://bit.ly/3M1No9F>
- Зязюн, І.(2008). Інтеграційна функція культурної парадигми. *Професійно-художня освіти України : зб. наук. праць*, (5), 34-38.

- Імерсивні технології у навчанні: переваги доповненої реальності в навчанні. (2021). Освітня траєкторія. URL: https://educationpakhomova.blogspot.com/2021/08/blog-post_29.html
- Карівець, І. (2015). *Повсякдення у просторі соціально-філософської рефлексії: теорії, елементи та принципи дослідження*. (Дис док-ра. філос. наук). URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/dis_karivets.pdf
- Ковальова, С. (2013). Дидактична модель формування предметних компетентностей учнів на уроках музичного мистецтва. *Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини*, 1(8), 64-70.
- Койчева, Т., Фань, Пейсі. (2022). Прогностична діяльність у ракурсі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (85), 35-39. doi:10.32840/1992-5786.2022.83.
- Комаровська, О., Лемешева, Н. (2021). Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).
- Компетентнісний підхід у навчанні: запитання та відповіді для учителів. (2022). Державна служба якості освіти відповідає на запитання вчителів про компетентнісний підхід у навчанні. URL: <https://sqe.gov.ua/kompetentnisny-pidhid-navchannia/>
- Кондратова, Л. (2023). Модельна навчальна програма. «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти. <https://bit.ly/4686H8X>
- Конструктивізм. (2011). URL: http://kvn-e-learning.blogspot.com/2011/05/blog-post_4476.html
- Конструктивістський проект в педагогіці. (2007). URL: https://stud.com.ua/60356/filosofiya/konstruktivistiskiy_proekt_pedagogitsi

- Косінська, Н. (2016). Формування музично-естетичного досвіду майбутнього учителя музичного мистецтва засобами інтеграції мистецтв. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, (14), 205-211.
- Коцан, О. (2021). Міждисциплінарний контекст музично-виконавської та педагогічної підготовки майбутніх викладачів фортепіано. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 45(2), 133-136. URL: www.aphn-journal.in.ua/archive/45_2021/part_2/22.pdf
- Крамська, С. (2015). Формування творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1(45), 282-291. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/1385/1/Formuvannia%20tvorchoi%20aktyvnosti.pdf>
- Красовська, О. (2015). Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9(53), 24-31. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/1896/1/Mizhdystsyplinarnyi%20pidkhid.pdf>
- Культура як специфічна соціальна реальність. (2005). URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/4%20KURS/4/1/14H3R14_2.htm
- Культурні відмінності. Багатокультурність (культурне різноманіття)*. (2022). Видавництво «Ранок». Київ. URL: <https://ua.izzi.digital/DOS/355567/358525.html>
- Культурні коди. (2007). URL: <http://ibib.ltd.ua/kulturnyie-kodyi-23997.html>
- Культурологія. (2008). Хронос. URL: <https://bit.ly/45aW5Vw>
- Лахтадір, О. (2017). *Психологічні особливості розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту*. (Дис. канд. психол. наук). Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ.
- Лі, Дань На, Сю, Най Лінь. (2002). *Карл Орф, теорія освіти і практика*. Шанхай.

- Лі, Цзяці. (2015). Специфіка підготовки майбутнього вчителя музики до здійснення художньо-проектної діяльності. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 1-2(5-6), 169-180. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/4124/1/Li%20Tszziatsi%20Spetsyfika%20pidhotovky%20maibutnoho%20vchytelia%20muzyky.pdf>
- Лі, Цзяці. (2018). *Методика формування художньо-проектних умінь майбутніх учителів музики в процесі вивчення фахових дисциплін*. (Дис. канд. пед. наук). Університет Ушинського. Одеса. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40354>
- Лі, Чжунцюань (2004). Огляд естетичної парадигми музичної освіти в звичайних школах. *Часопис Північно-Західного педагогічного університету*, 12-20. URL: <http://d.wanfangdata.com.cn/thesis/W018240>
- Лі, Чюн. (2017). Дослідження викладання інтересів в початковій школі музичної освіти. Авторський інститут: Чанша, Хунань, Міжнародна експериментальна початкова школа: Модернізація освіти. Лушань.
- Ліпісівіцька, А. (2020). Художня картина світу: постановка проблеми на перетині методологічних площин. *Наукові записки ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Літературознавство*, 1 (95). URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/literature/article/view/3154>
- Лобова, О. (2010). *Формування основ музичної культури молодших школярів: теорія та практика: Монографія*. Суми: ВВП «Мрія» ТОВ.
- Лобова, О. (2012). Музична культура школяра: варіативність змісту і структури. *Мистецтво та освіта*, 4, 20-24
- Локшина, О. (ред.). (2021). *Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія*. Київ: КОНВІ ПРІНТ. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/21-13.pdf>
- Лю, Ге. (2008). Об'єктивні проблеми сучасного музичного виховання і освіти в китайських школах. *Китайське музичне виховання і освіта*, (7), 23-25.

- Лю, Мейхуань, Кравченко Г. Ю. (2019). Формування духовних цінностей та духовної культури в університетах Китаю: теоретичні аспекти. URL: <https://bit.ly/461P9eK>
- Малярчук, С. (2019). *Проблема онтологічної відстані між творцем і творінням у богословській думці Джона. П. Манусакіса*. ВНЗ Український католицький університет. Львів. URL: https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1991/Maliarchuk_Problema%20ontolohichnoi%20vidstani.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Масол, Л. (2006). *Загальна мистецька освіта: Теорія і практика : монографія*. Київ : Промінь.
- Масол, Л. (2015). *Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: Методичний посібник*. Харків. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309575.pdf>
- Масол, Л. (2020). *Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво»*. URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka.pdf
- Масол, Л., Гайдамака, О., Белкіна, Е., Калініченко, О., Руденко, І. (2006). *Методика навчання мистецтва у початковій школі: посібник для вчителів*. Веста: Видавництво «Ранок».
- Масол, Л., Миропольська, Н., Рагозіна, В., Руденко, І., Хлєбникова, Л. (2010). *Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи в системі інтегративної мистецької освіти : метод. посіб. для вчителя*. Київ: Пед. думка.
- Масол, Л. (2006). Компетентнісно-орієнтований підхід до загальної мистецької освіти. Л. М. Масол. у В. Крижко, *Збірник наукових праць: Педагогічні науки: Теорія і практика естетичного виховання в умовах соціокультурної трансформації* (сс. 25-31). Бердянськ.
- Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції «Китайська цивілізація: традиції та сучасність»*. (2020). Видавничий дім «Гельветика».

- Миронова, Н. (2020). Бумери, міленіали, покоління Z – хто це? Розбираємося у теорії. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/02/9/239843/>
- Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: Теоретичні та методичні аспекти розвитку*. Київ-Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
- Мистецько-освітній проект “Освіта й творчий експеримент” (2017). URL: <http://tetramatyka.nurt.org.ua/2017/08/educationua>
- Мишко, Ю. (2018). Інноваційні форми культурно-просвітницької діяльності у дитячих бібліотеках світу. *Матеріали IV Всеукр. студ. конф. «Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті»*, КУ імені Бориса Грінченка. URL: <https://intcom.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/120#:~:text>
- Міськова, Н. (2013). *Особливості формування музичної культури молодших школярів на сучасному етапі*. Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука. Рівне. URL: <https://www.google.com/search?client=opera&q>
- Навички асертивності: визначення, поради та приклади. (2020). URL: <https://womo.ua/navichki-asertivnosti-viznachennya-poradi-ta-prikladi/>
- Нагорна, В. (2018). Поняття «культурний код» у просторі сучасної гуманітаристики. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/300405054.pdf>
- Негребецька О. (2012). Ціннісний контекст музичної культури. *Наукові записки Кіровоградського держ. ун-ту імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки*, 107(2), 38-45.
- Новий тлумачний словник української мови: у 4 т.* (1999). Київ: Аконіт.
- Овчаренко, Н. (2016). Семіотичний підхід у формуванні духовних цінностей майбутніх учителів музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*, 1, 26-28.
- Овчиннікова, А. (2019). «Світла промова» у розвитку української риторики. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
- Олексюк, О. (2006). *Музична педагогіка: Навчальн. посібник*. Київ: НУКіМ.

- Олексюк, О. (1988). *Формирование нравственно-эстетического опыта студентов вузов культуры в художественно-творческих коллективах* (дисс. канд. пед. наук). Київ.
- Олексюк, О., Коваль, А. (2017). Герменевтичні принципи мистецької освіти: інтерпретаційний дискурс. *Освітологія*, 6. URL: <https://osvitologia.kubg.edu.ua/index.php/osvitologia/article/view/70>
- Основи культурології. (2019). Отримано з: <https://bit.ly/48uK00o>
- Основні види мистецтва. (2001). у *Культурологія. Навчальний посібник*. Київ: КНЕУ. URL: www.info-library.com.ua/books-book-63.html
- Основні терміни і поняття семіотики. Знак. (2022). Отримано з: <https://naurok.com.ua/osnovni-termini-i-ponyattya-semiotiki-znak-271276.html>
- П'ятницька-Позднякова, І. (2019). *Музичне мовлення в семіозисі художньої культури України ХХ ст.* (Дис. д-ра наук). Київ. URL: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/pyatnytska-disertatsiya.pdf>
- Падалка, Г. (1982). *Учитель, музика, діти*. Київ: Музична Україна.
- Падалка, Г. (2004). Пріоритетні напрями розвитку сучасної мистецької освіти. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Сер. 14. Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. пр. 1(6), 15-20.
- Падалка, Г. (2008). *Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін*. Київ: Освіта України.
- Пань, Сінюй. (2019). *Методика підготовки бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів засобами оркестрової музики* (Дис. канд. пед. наук). ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми
- Пань, Сінюй. (2017). Актуалізація проблеми формування слухательської культури в музикальному освітанні. *Матеріали XXXV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії"* (с. 110-112). URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/art/3646>

- Педагогічний етикет: сучасні норми поведінки вчителя у закладі освіти. (2021).
URL: <https://bit.ly/3PWn2rX>
- Пен, Тін. (2004). Естетична освіту в процесі викладанні музики. *Часопис університету Чжунчжоу*, 94-95. URL: www.cnki.com.cn/Article/CJFDTotal-ZOZO200404033.htm
- Пенчен, Чай. (2012). Художньо-стильова компетентність учителя музики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*, 11-12, 289-296. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/punpu_2012_11-12_46
- Плюралізм – що це таке у політиці, праві, релігії та житті. <https://chto-takoe.net/chto-takoe-plyuralizm/>
- Плюралізм як цінність права ЄС. (2015). Цінності Європейського Союзу. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:44f057562cea3c3f40708d2b616c803bcad4b4c6/20211017133338/2663545/index.html#p1
- Подшивалова, Л. (2020). Мистецтво в розмаїтті культур. Центр Прогресивної Освіти "Генезум". URL: <https://genezum.org/library/mystectvo-v-rozmaitti-kultur>
- Покотилова, О. (2012). Рефлексивний підхід у процесі прийняття управлінського рішення щодо формування асортименту підприємства. *Економічний вісник Донбасу*, 3(29), 185-188. URL: www.evd-journal.org/download/2012/2012-3/EVD_2012_3-185-188.pdf
- Пометун, О., Пироженко, Л. (2004). *Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб.* Київ: «А.С.К.».
- Пометун, О. (2004). Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Вісник*, 22.
- Поняття (сигніфікат). Денотат (денотація). (2016). URL: <https://studfile.net/preview/6020614/page:6/>
- Проворова, Є. М. (2018). *Теорія і практика методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу.*

- (Автореф. дис. д-ра пед. наук), Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.
- Пустохіна, В. (2016). Формування культурологічної компетентності старшокласників у процесі навчання української літератури: Риторичний підхід. У О. Кучерук (Ред.), *Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : Монографія* (сс. 196-207). Київ: КНТ.
- Пшемінська, (2021). Музично-педагогічні ідеї Болеслава Яворського. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (195), 186-191. doi: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-186-191
- Реброва, О. (2014). Акмеологічний контекст методики формування художньо-ментального досвіду студентів-музикантів та хореографів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*, 7-8, 146-153.
- Реброва, О., Сінюй, Пань. (2018). Сутність та структура підготовленості бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*, 4, 68-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpuirupp_2018_4_14
- Реброва, О. (2014). *Теорія і методика формування художньо-ментального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії* (Дис. д-ра пед. наук). Київ.
- Ростовський, О. (1977). *Педагогіка музичного сприймання*. Київ: ІЗМН.
- Ростовський, О. (2000). *Методика викладання музики у початковій школі: Навчально-методичний посібник. (2-ге вид., доп.)*. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан.
- Ростовський, О. (2011). *Методика викладання музики в основній школі: Навч.-метод. посіб.* Тернопіль: Навчальна книга. Богдан.
- Ростовський, О. (2011). *Теорія і методика музичної освіти: Навчально-методичний посібник*. Тернопіль: Навчальна книга.

- Рудницька, О. (2002). *Педагогіка: загальна та мистецька. Навч. посіб.* Київ : Інтерпроф.
- Рудницька, О., Болгарський, Т., Свистельнікова, Ю. (1998). *Основи педагогічних досліджень.* Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- Рудницька, О. (2005). *Музика і культура особистості: Проблеми сучасної педагогічної освіти.* Тернопіль: Богдан.
- Сабадож, Ю. (2021). *Розвиток самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів комп'ютерних систем і автоматики. Вінницький національний технічний університет.* (Дис. д-ра філос.). Вінниця. URL:http://inmad.vntu.edu.ua/PhD/dis_Sabadosh.pdf
- Селевко, Г. *Сучасні освітні технології: навч. посібн.* URL: <https://studfiles.net/preview/5765122/>
- Семенюк, О. (2019). Художній дискурс як відображення авторської картини світу (лінгвокультурологічний підхід). *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 30(2), 7-10 URL: <http://catalog.odnb.odessa.ua/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:417354/Source:default>
- Сенси культури. (2014). URL: http://ni.biz.ua/6/6_2/6_24184_smisli-kulturnie.html
- Сердюк, О. (2020). Формування ключових та предметної мистецької компетентностей, за допомогою наскрізних змістових ліній, в учнів на уроках музичного мистецтва в умовах НУШ: Методичні рекомендації. Отримано з: www.soippo.edu.ua/images/Новини/2020/06/01/novyna1/Methodres.pdf
- Сердюк, Т. (2009). *Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів хореографії.* (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Сі, Даофен. (2015). *Методика використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності.* (Дис. канд. пед. наук). Київ. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.08/dis_Daofen.pdf

- Сікало, Є. (2023). Сучасний словник літературознавчих термінів. URL: <https://ukrlit.net/info/mdictionary/147.html>
- Скопненко, О., Цимбалюк, Т. (ред.) (2008). *Сучасний словник-мінімум іношомовних слів*. Київ: Довіра.
- Скуратівський, Л. (2000). Методика розвитку і саморозвитку духовної індивідуальності. *Українська мова та література в школі*, 2, 76-80.
- Солецький, О. (2017). Емблематичні структури психоаналізу (Теорія М. Кляйн і іконічно-конвенційна сигніфікація). *Гуманітарні науки*, 2(49), 3-9. URL: http://humanities.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/3.pdf
- Спіріна, Т. (2005). Соціокультурна діяльність, як засіб формування життєвих цінностей молоді у вільний від навчання час. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36013/1/T_SPIRINA_PPPSS_KSP&KO_I_PSP.pdf
- Степанова, Л. (2018). Педагогічні умови формування художньо-герменевтичної компетентності майбутніх викладачів музики і хореографії. *The scientific heritage*, 24. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4875/1/Pedagogical%20conditions%20of%20formation.pdf>
- Стойчик, Т. (2017). Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект URL: <https://bit.ly/3PUoScG>
- Сухомлинська О. (2002). Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей. *Шлях освіти*, (4), 13-18.
- Сухомлинський В. О. (2015). Духовний світ школяра. у В. О. Сухомлинський, *Вибрані твори: в 5 т. (Т. 1)* (сс. 209-400). Київ,
- Сюй, Сінчжоу. (2023). *Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки*. (Дис. докт. філос.). Університет Ушинського. Одеса.

- Тан Цзеїн. (2002). Огляд концепції естетичної освіти [J]. *Журнал Нормального університету Південно-Західного Китаю (Humanities and Social Sciences Edition)*, (02), 70.
- Творчі аспекти інформаційно-комунікаційних процесів. (2012). URL: https://stud.com.ua/47148/psihologiya/tvorchi_aspekti_informatsionnokommunikatsionnih_protsesiv
- Теоретичні засади організації професійного зростання учителя. URL: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=6584&chapter=1>
- Тютюнник, М. (2023). Педагогічні умови формування художньо-комунікативної готовності майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наука і техніка сьогодні*. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzGtwMcHTTKgFDcMGBxrpFtxCSvg>
- Фасоля, А. (1999). Формування духовного світу особистості: від теорії до практики. *Рідна школа*, 3, 59-61.
- Федорець, М. (2016). Урок музичного мистецтва в сучасній школі: Проектування, реалізація, аналіз: Методичні рекомендації. *Мистецтво в школі*, 3, 4. Харків : ВГ «Основа».
- Федорець, М., Го, Цзюнь. (2020). Актуальні питання підготовки майбутніх учителів до формування музичної культури сучасних школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 8 (102), 485-495.
- Федорець, М., Сюй, Сінчжоу. (2020). Формування музично-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва як наукова проблема в Україні та Китаї. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*, (5). doi: 10.28925/2518-766X.2020.5.6
- Фролова, І., Омецинська, О. (2018). Специфіка художнього дискурсу та його аспектів. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*, (87), 52-61. URL: <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/11132>
- Хабірова, Л. (2017). Творча активність як умова особистісного розвитку школярів підліткового віку. *Науковий вісник Херсонського державного*

університету, 2(3), 102-106. URL:

<https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/880>

- Хайрулліна, Ю. (2011). *Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз: Монографія*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова.
- Хан, Хуйюнь. (2020). Ігрові музично-педагогічні технології як напрямок розвитку мистецької інноватики. *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції* (сс. 340-347). Одеса.
- Хлебик, С. (1992). *Формирование нравственно-эстетического опыта младших школьников средствами искусства* (Дисс. канд. пед. наук). Киев.
- Хлебнікова, О. (2001). *Формування досвіду музично-виконавської діяльності у студентів вузів культури* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київ.
- Художня культура. (2018). URL: <https://studfile.net/preview/7117303/page:33/>
- Хуторській, А. (2009). Ключові освітні компетентності. Освіта ua. URL: <https://ru.osvita.ua/school/method/2340/#soc2>
- Цзинь, Я Вэнь. (2003). *Методика музичної освіти, новий курс у початковій школі*. Пекін. (Переклад з кит. мови).
- Ціцерон, Марк Туллій. (2021). *Тулусканські бесіди. Про обов'язки*. Бібліотека античної літератури: Вид. Апріорі.
- Чан, Веньцзін (2011). Новий стандарт музики. (китайською мовою). URL: www.chinadmd.com/file/pvoooxppwzrous6xtvvsisst_1.html
- Чепіль, М., Дудник, Н. (2012). *Педагогічні технології: Навч. посіб.* Київ: Академ видав.
- Чжоу, Тінтін, (2021). Культурна компетентність як результат фахової підготовки вчителів музичного мистецтва. *Молодь і ринок*, 5-6 (191-192), 177-182. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/239355/237750>
- Чжоу, Ілей. (2022). Мультикультурна підготовка вчителів музичного мистецтва як євроінтеграційний складник діяльності сучасного фахівця: Аналіз досвіду. *Педагогічні науки: Реалії та перспективи. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5*, 169-174. URL:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39186/Zhou%20Eli.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Чжу, Фенг. (1989). *Китайський словник*. Шанхай: Китайський словник.
- Чжун, Шилун, Лі, Тяньдао. (2006). *Вступ до естетичного виховання в коледжах та університетах*. Пекін: China Social Science Press.
- Чубінська, А., Куриляк, І. (2023). Сучасний аспект професійного становлення фахівця музичної світи. *Матеріали XI Міжнародної науково – практичної конференції* (27 квітня 2023 року). (сс. 202-206). Львів. URL: http://wiki.lpnu.ua/wiki/images/7/78/Збірник_матеріалів_-_XI_Управління_в_освіті-2023.pdf#page=202
- Шевнюк, О. (1995). *Формування художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя* (Дис. канд. пед. наук. Київ.
- Шинкарук, В. І. (Ред.). (2002). *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис.
- Шип, С. (2003). *Знакова функція та мовна організація музичного мовлення*. (Дис. д-ра мистецтвознавства). Київ. URL: www.disslib.org/znakova-funktsiata-movna-orhanizatsia-muzychnoho-movlennja.html
- Щербань, П. (1999). Формування духовної культури особистості. *Рідна школа*, (7-8), 23-29.
- Щербина, С. (2016). Духовний розвиток та формування духовної культури особистості – найважливіші завдання сучасної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (50), 283-291. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_50_38
- Щолокова, О. (1993). *Художньо-естетичне виховання школярів засобами світової художньої культури. Навчальний посібник*. Київ: УДПУ.
- Яблонський, А. (1997). Мотиваційний компонент в структурі мотиваційної готовності студентів до педагогічної діяльності. *Вісник Харк. унів. Серія «Психологія»*, 395, 134–138.
- Яковець, Н. (2015). Художня культура як складова культури духовної. Систематизація видів мистецтва. URL:

<https://sites.google.com/site/hudoznakultura15/hudozna-kultura-ak-skladova-kulturi-duhovnoie-sistemizacia-vidiv-mistectva>

- Aarseth, E. (1997). *Cybertext: Perspectives on Ergodic Literature*. Baltimore and London: The John Hopkins University Press.
- Aarseth, E. J. (1994). Nonlinearity and literary theory. In G. P. Landow (Ed.), *Hyper/Text/Theory* (pp. 761-780). JHU Press. Retrieved from <https://bit.ly/3PXaUHe>
- Aarseth, E. J. (2003). *Cybertext-Perspectives on Ergodic Literature*. Retrieved from Repositório Científico Lusófona: <http://hdl.handle.net/10437/652>
- After, Gen Z, meet Gen Alpha. (2020). *What to know o the generation born 2010 to today*. ABC News. URL:www.goodmorningamerica.com/gma/story/gen-meet-gen-alpha-generation-born-2010-today-68971965
- American Management Association. (2018). Critical Skills Survey. URL: p21.org/storage/documents/CriticalSkillsSurveyExecutiveSummary.pdf
- Ast, F. (1990). Hermeneutics. In G. L. Ormiston, & A. D. Schrift (Eds.), *The Hermeneutic Tradition: From Ast to Ricoeur*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Blanariu, N. (2015). Paradigms of communication in performance and dance studies. *CLCWeb: Comparative Literature and Culture*, 17(2), 1. <https://doi.org/10.7771/1481-4374.2331>
- Bourdieu, P. (1968). Outline of a sociological theory of art perception. *International social science journal*, XX(4), 589-612. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000024598>
- Casey, E. S. (1971). Expression and Communication in Art. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 30(2), 197–207. <https://doi.org/10.2307/429538>
- Chandler, D. (1994). *Semiotics for beginners*. Retrieved from www.academia.edu/download/34512504/Semiotics_for_Beginners.pdf
- Davies, J. (1980). *The Psychology of Music*. London. 240 p.
- De Saussure, F. (2011). *Course in general linguistics*. Columbia University Press. Retrieved from <https://bit.ly/3I11V3V>

- Desmond, W. (1995). *Being and the Between*. New York. URL: <https://www.jstor.org/stable/24709686>
- Dewey, J. (1933). *How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process*. Boston, D.C. Heath and Company. Dinkelman.
- Downey J. (1987). A musical Experiment. *American J. Of Psychol.* London.
- Dupertuis, F. (2022). *De l'acceptabilité des technologies numériques pour l'éducation musicale : La perception des professeur es de musique d'une application de création musicale*. (Dissertation de la maîtrise universitaire en sciences et technologies de l'apprentissage et de la formation), Université de Genève. Récupéré sur <https://archive-ouverte.unige.ch/unige:169269>
- Earley, P. C. (2002). *Redefining interactions across cultures and organizations: moving forward with cultural intelligence*. Oxford : Elsevier.
- Fóti, V. M. (2013). *Tracing expression in Merleau-Ponty: Aesthetics, philosophy of biology, and ontology*. Northwestern University Press. Retrieved from <https://bit.ly/3Fdbaf3>
- Hamblen, K. A. (1995). Review of *Aesthetics and the Sociology of Art*, by J. Wolff. *Journal of Aesthetic Education*, 29(4), 107–110. <https://doi.org/10.2307/3333296>
- Izard, C.(1991). *The Psychology of emotions*. NewYork : Plenum Press.
- Kinsella, Elizabeth Anne (2006). Hermeneutics and Critical Hermeneutics: Exploring Possibilities within the Art of Interpretation [47 paragraphs]. *Forum:Qualitative Social Research*, 7(3), Art. 19. URL: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0603190>
- Leman, M. (2007). *Embodied music cognition and mediation technology*. MIT press. Retrieved from <https://bit.ly/3rwmjnR>
- Levinas, E. (1987). Reality and Its Shadow. In *Collected Philosophical Papers. Phaenomenologica* (Vol. 100). https://doi.org/10.1007/978-94-009-4364-3_1
- Lievens, F., Harris, M. M., Van Keer, E., & Bisqueret, C. (2003). Predicting cross-cultural training performance: The validity of personality, cognitive ability, and

- dimensions measured by an assessment center and a behavior description interview. *Journal of Applied Psychology*, 476–489. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.3.476>
- Linn Van Dyne, Soon Ang, K., Rockstuhl, T., Mei Ling Tan, & Koh, C. (2012). Sub-Dimensions of the Four Factor Model of Cultural Intelligence: Expanding the Conceptualization and Measurement of Cultural Intelligence. *Social and personality psychology compass*, 6(4), 295-313. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2012.00429.x>
- Livermore, D. (2009). *Leading with Cultural Intelligence*. New York: AMACOM. 272 p.
- Loveless, D. J., & Griffith, B. (2014). *Critical Pedagogy for a Polymodal World*. Springer. Retrieved from <https://bit.ly/3ZsKtfA>
- Matsumoto, D., & Hwang, H. C. (2013). Assessing cross-cultural competence: A review of available tests. *Journal of cross-cultural psychology*, 44(6), 849-873. <https://doi.org/10.1177/0022022113492891>
- McRae, S. W. (1982). The Orff Connection ...reaching the special child. *Music Educators Journal*, 68(8), 32–34. <https://doi.org/10.2307/3395960>
- Morehouse, R. (2011). *Beginning Interpretative Inquiry: A Step-by-Step Approach to Research and Evaluation* (1st ed.). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203818244>
- Mustard, J. F., McCain, M. N. (1999). *Reversing the Real Brain Drain: Early Years Study: Final Report*. Canadian Institute for Advanced Research. Government of Ontario. 182 p.
- Peirce, C. S. (1977). *Semiotic and Significs: The Correspondence between Charles S. Peirce and Victoria Lady Welby*. Bloomington: Indiana University Press.
- Roşca, S. (2018). Культурне різноманіття: концептуальні підходи. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, сс. (37-38), 234–241. <https://doi.org/10.31861/mhpi2018.37-38.234-241>

Science and creativity. Cultural and scientific change and innovation in educational and social science. Abstract of the lecture of Paolo Manzelli. URL: edscuola.it/archivio/lre/science.html

Stepanenko, O. (2022). Communication competence in Ukrainian and foreign literature classes. *Scientific Journal of Polonia University*, 53(4), 129-142. <https://doi.org/10.23856/5315>

Thomas, D. C., Elron, E., Stahl, G., Ekelund, B. Z., Ravlin, E. C., Cerdin, J.-L., . . . Lazarova, M. B. (2008). Cultural Intelligence: Domain and Assessment. *International Journal of Cross Cultural Management*, 8(2), 123–143. <https://doi.org/10.1177/1470595808091787>

Tong King Lee. (2017). Cybertext: A Topology of Reading. *Modern Chinese Literature and Culture*, 29(1), 172–203. Retrieved from www.jstor.org/stable/26426656

陈贻新. 以德治国思想对中国传统文化的继承与超越 // 广东工业大学学报 (社会科学版). 2003 年 6 月 Vol. 3. 第 205–208 页 = Чень Ісінь. (2003). Ідеологія управління державою на основі моральних норм є спадщиною і продовженням китайської традиційної культури. *Газета Гуандунського політехнічного університету. Соціальні науки*, 3, 205-208.

辞海. 上海辞书出版社 · 1989 年. 257 页 *Великий словник*. (1989). Шанхай. .

关于小学音乐教育中趣味教学的研究 Лі, Чюн. (2017). Дослідження мистецьких інтересів та викладання музичної освіти в початковій школі. Авторский институт: Чанша, Хунань, Лушань. Международная экспериментальная начальная школа. Модернизация образовани.

罗志佳. 文化视域下的依法治国 // 昌吉学院学报. 2015 年第 1 期第 40–45 页 = Ло, Чжицзя. (2015). Політика управління державою на основі, відповідно до закону і на основі культури. *Газета Чанцзіського інституту* (1), 40–45. 年第 2 期第 140–143 页 = Сунь Цзяньдун. (2015). Роль традиційної національної культури в політиці управління державою на основі та відповідно до

закону. Газета Уханьського Суднобудівного інституту. *Гуманітарні та соціальні науки*, (2), 140–143.

孙建东. 民族优秀传统文化在依法治国中的作用 // 武汉船舶职业技术学院学报 (人文社科). Сюй Лінг (2020). Аналіз формування музично-естетичного досвіду в музичному навчанні. *Художник*, (03). URL: www.zhangqiaokeyan.com/academic-journal-cn_the-artists_thesis/0201279043270.html

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1

**Модифікований тест на визначення рівня культурного інтелекту
(Cultural intelligence (CQ¹))**

<i>Будь ласка, позначте, у якому ступені наступні твердження стосуються Вас:</i>	Не стосується	Скоріш не стосується	Частково стосується	Скоріш стосується	Стосується
Я усвідомлюю важливість формування в школярів обізнаності про культурне різноманіття, що відображується в мистецьких творах					
Я підвищую свою обізнаність про культурологічний контекст мистецьких творів, вивчаючи аналітичні дослідження та різні культурно та світоглядно зумовлені інтерпретаційні традиції					
Я ідентифікую культурний контекст музичних творів, над інтерпретацією яких працюю, та вибудовую інтерпретаційну концепцію на цій основі					
Я перевіряю точність своїх висновків стосовно культурологічного контексту інтерпретації музичного твору вивчаючи мистецькі традиції відповідного культурного середовища (етносу, епохи тощо)					
Я маю знання про особливості художньої мови (музичної, живописної, літературної хореографічної) (наприклад, лексику, граматику) мистецьких творів різних культур					
Я маю знання про особливості художньої мови мистецьких (зокрема музичних) творів різних культур, зумовлені певними соціально-історичними умовами буття відповідного етносу					
Я маю знання про вплив культурних традицій, духовних цінностей та релігійних вірувань різних етносів на становлення особливостей художньої мови їх мистецьких творів.					
Я маю знання про вплив суспільних взаємин, традиційних для певних етносів, на художньо-естетичні риси мистецьких творів цих етносів					
Я маю знання про вплив певних характеристик господарської і трудової діяльності різних етносів на художньо-естетичні риси їх мистецьких творів					
Я маю знання про вплив особливостей комунікації у різних культурах на художні риси музичних творів					
Мені подобається виявляти вплив певної культури на естетичні риси музичних творів, творчий аналіз та інтерпретацію яких я здійснюю					
Я впевнений, що можу диференціювати естетичні особливості мистецьких творів, зумовлені впливом культури певного етносу чи/та епохи					

¹ www.culturalQ.com

<i>Будь ласка, позначте, у якому ступені наступні твердження стосуються Вас:</i>	Не стосується	Скоріш не стосується	Частково стосується	Скоріш стосується	Стосується
Я впевнений, що зможу створити автентичну інтерпретацію музичного твору на основі аналізу культурних особливостей етносу та епохи, до яких належав композитор					
Мені подобається здійснювати творчий аналіз мистецьких творів, які втілюють традиції та естетичні вподобання культу різних етносів та епох					
Я впевнений, що зможу ефективно використовувати в майбутній фаховій діяльності свої знання про особливості мистецьких творів, що належать до різних культур,					
Я змінюю манеру виконання музичного твору відповідно до музично-виконавських та інтерпретаційних традицій спільноті, до якої належав композитор					
Я ураховую особливості мовлення етносу, до якого належав композитор, під час роботи над фразуванням (інтонуванням) у процесі інтерпретаційного опрацювання музичного твору					
Я окремо зупиняюся на культурно зумовлених особливостях музичного твору під час його педагогічної презентації					
Я аналізую культурні особливості та світогляд представників культури, до якої належить мистецький твір, задля його артистичної презентації із метою кращого занурення школярів до відповідного культурного контексту					

Технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі

*розроблено на основі дослідження Лін Ван Дін та співавторів
(Linn Van Dyne, Soon Ang, Rockstuhl, Mei Ling Tan, & Koh, 2012)*

Таблиця 2

Технологічна карта

Тема	Форма організації	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
Круглий стіл "Культурна компетентність і культурний інтелект: задля чого вони потрібні і як працюють"	Сумісна проєктувально-творча робота із створення карти культурної компетентності	1. Запропонувати приклади того, як на практиці функціонує культурна компетентність в полікультурному комунікативному процесі (по одному прикладу для одного з пунктів кожного домену від кожного учасника) 2. Взяти участь в оцінюванні ступеню значущості ситуацій, запропонованих у прикладах іншими учасниками проєкту)	На практичн. занятті
Семінар "Функції мотивації та цінностей у структурі культурної компетентності"	Сумісна проєктувально-творча робота зі створення моделі мотиваційного домену культурної компетентності	Запропонувати приклади ситуацій музично-освітнього процесу, які сприяють формуванню мотивації школярів набувати культурної компетентності	На практичн. занятті
	Самостійна робота студентів із розробки методів формування культурної компетентності школярів	Розробити короткий план-конспект уроку музичного мистецтва із описом методів формування мотивації школярів до набуття культурної компетентності	4 год.
	Кейс-стаді "Ефективні методи формування мотивації школярів до набуття культурної компетентності"	1. Коротко презентувати розроблені методи формування мотивації школярів до набуття культурної компетентності 2. Взяти участь в обговоренні запропонованих методів та визначити комплекс найбільш ефективних	На практичн. занятті
Семінар "Знання про культурну картину світу закарбовану в мистецьких	Сумісна проєктувально-творча робота зі створення моделі когнітивного домену	Запропонувати форми роботи в музично-освітньому процесі, які сприяють формуванню знання школярів про відображення культурного різноманіття в	На практичн. занятті

творах як гносеологічна основа культурної компетентності"	культурної компетентності	музичних творах	
	Самостійна робота студентів із розробки методів формування гносеологічної основи культурної компетентності школярів	Розробити короткий план-конспект уроку музичного мистецтва із описом методів формування гносеологічної основи культурної компетентності школярів	4 год.
Семінар "Стратегії ефективної комунікації у полікультурному світі"	Кейс-стаді "Ефективні методи формування знання школярів про віддзеркалення культурної картини світу в мистецьких творах "	1. Коротко презентувати розроблені методи формування гносеологічної основи культурної компетентності школярів 2. Взяти участь в обговоренні запропонованих методів та визначити комплекс найбільш ефективних	На практичн. занятті
	Сумісна проєктувально-творча робота зі створення моделі метакогнітивного домену культурної компетентності	Запропонувати форми роботи в музично-освітньому процесі, які сприяють формуванню здатності школярів усвідомлено конструювати стратегії аналізу музичного твору як тексту культури	На практичн. занятті
Семінар "Полікультурна комунікація у музично-мистецькій освіті як творчий процес"	Самостійна робота студентів із розробки методів формування метакогнітивних основ культурної компетентності школярів	Розробити короткий план-конспект уроку музичного мистецтва із описом методів формування метакогнітивної основи культурної компетентності школярів	4 год.
	Кейс-стаді "Ефективні методи формування здатності школярів вибудовувати стратегії художньої комунікації у полікультурному просторі"	1. Коротко презентувати розроблені методи формування метакогнітивної основи культурної компетентності школярів 2. Взяти участь в обговоренні запропонованих методів та визначити комплекс найбільш ефективних	На практичн. занятті
Семінар "Полікультурна комунікація у музично-мистецькій освіті як творчий процес"	Сумісна проєктувально-творча робота зі створення моделі діяльнісного домену культурної компетентності	Запропонувати форми роботи в музично-освітньому процесі, які сприяють формуванню діяльнісно-творчих здібностей школярів до аналізу музичних творів як текстів культури	На практичн. занятті
	Самостійна робота студентів із розробки методів	Розробити короткий план-конспект уроку музичного мистецтва із описом методів	4 год.

	формування діяльнісного домену культурної компетентності школярів	формування діяльнісно-творчої основи культурної компетентності школярів	
	Кейс-стаді "Ефективні методи формування діяльнісно-творчих здібностей школярів до аналізу музичних творів як текстів культури"	1. Коротко презентувати розроблені методи формування діяльнісно-творчої основи культурної компетентності школярів 2. Взяти участь в обговоренні запропонованих методів та визначити комплекс найбільш ефективних	На практичн. занятті
Круглий стіл "Модель методики формування культурної компетентності школярів"	Обговорення остаточного змісту та форми моделі методики формування культурної компетентності школярів, побудованої у результаті проєктувально-творчої роботи студентів	1. Взяти участь в обговоренні моделі 2. Висловити думку щодо форм та змісту проєктувальної роботи над конструюванням моделі 3. Запропонувати шляхи покращення форм та змісту проєктувально-творчої роботи на побудовою моделі методики формування культурної компетентності школярів	На практичн. занятті

**Технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації
мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі**

Таблиця 3

Технологічна карта

Тема	Форма організації	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
Педагогічна технологія: основні характеристики та критерії технологічності педагогічного процесу	Конференція: ознайомлення із характеристиками педагогічних технологій	1. Обрати назву та визначити мету педагогічної технології формування культурної компетентності школярів (для кожної проєктивної міні-групи студентів) 2. Підготувати структуру плану технології у форматі .docx засобами програми Docs Google	На практичн. занятті
Концептуальні основи педагогічної технології: ідея як рушійна сила прогресу	Тьюторська консультація з визначення концептуальних основ педагогічної технології	1. Визначити спрямованість технології (розробити 2-3 робочих варіанти формулювання) 2. Визначити превалюючий психологічний механізм засвоєння інформації школярами (відповідно до віку, рівню підготовки тощо)	На практичн. занятті
	Самостійна робота студентів у проєктивній групі	1. Затвердити формулювання спрямованості технології 2. Визначити 5 основних характеристик методів, що застосовуватимуться в межах технології, розроблених із спрямованістю на активізацію обраного превалюючий психологічного механізму засвоєння інформації школярами (відповідно до віку, рівню підготовки тощо)	4 години
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Взяти участь в обговоренні рекомендацій експерта щодо удосконалення розроблених студентами методів 2. Запропонувати шляхи внесення необхідних удосконалень 3. Затвердити необхідні виправлення	На практичн. занятті
	Апробація розробленого методичного інструментарію	1. Застосувати розроблені методи в умовах уроку з педагогічної практики 2. Здійснити самоаналіз у	На занятті з педагогічної практики

Тема	Форма організації	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
		письмовій формі	
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Обговорити у проєктній групі результати апробації 2. Затвердити остаточний варіант із внесенням необхідних коригувань	На практичн. занятті
Методологічні основи технології формування культурної компетентності школярів: наукові підходи і методичні принципи як детермінанти освітнього процесу	Тьюторська консультація з визначення методологічних основ педагогічної технології	Визначити дієві механізми застосування із метою формування культурної компетентності школярів у музично-освітньому процесі: 1. компетентнісного підходу 2. конструктивістського підходу 3. міждисциплінарного підходу	На практичн. занятті
	Самостійна робота студентів у проєктивній групі	Розробити на засадах конструктивістського та міждисциплінарного підходів: 1. метод формування мотивації школярів до формування культурної компетентності 2. метод формування знаннєвої основи культурної компетентності школярів 3. метод формування умінь школярів умінь школярів піддавати аналізу та інтерпретувати культурну інформацію закарбовану в музичних творах основи культурної компетентності школярів 4. метод формування в школярів навичок безпечної творчої роботи із інформацією	8 годин
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Взяти участь в обговоренні рекомендацій експерта щодо удосконалення розроблених студентами методів 2. Запропонувати шляхи внесення необхідних удосконалень 3. Затвердити необхідні виправлення	На практичн. занятті
	Апробація розробленого методичного інструментарію	1. Застосувати розроблені методи в умовах уроку з педагогічної практики 2. Здійснити самоаналіз у письмовій формі	На занятті з педагогічної практики

Тема	Форма організації	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Обговорити у проєктній групі результати апробації 2. Затвердити остаточний варіант із внесенням необхідних коригувань	На практичн. занятті
Алгоритм застосування педагогічної технології як чинник забезпечення високої результативності	Тьюторська консультація з розробки алгоритму застосування педагогічної технології	1. Визначити дієвий механізм застосування розроблених методів формування культурної компетентності школярів (з опорою на основний механізм засвоєння інформації, визначений у концептуальних основах) 2. Розробити алгоритм застосування педагогічної технології формування культурної компетентності школярів 3. Розробити дидактичну структуру навчального плану технології на основі алгоритму	На практичн. занятті
	Самостійна робота студентів у проєктивній групі	Розробити: 1. Навчальний план технології 2. Технологічну карту 3. Контент (календарний план, короткі конспекти занять, макети презентації, відео тощо)	8 годин
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Взяти участь в обговоренні рекомендацій експерта щодо удосконалення розроблених студентами складових педагогічної технології 2. Запропонувати шляхи внесення необхідних удосконалень 3. Затвердити необхідні виправлення	На практичн. занятті
	Апробація розробленого методичного інструментарію	1. Провести у межах педагогічної практики 2-3 заняття (залежно від особливостей алгоритму) з контенту розробленої технології формування культурної компетентності школярів 2. Здійснити самоаналіз у письмовій формі	На заняттях з педагогічної практики
	Методична експертиза із обговоренням у форматі відеоконференції	1. Обговорити у проєктній групі результати апробації 2. Затвердити остаточний варіант із внесенням необхідних коригувань	На практичн. занятті

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Федорець, М., Го, Цзюнь (2020). Актуальні питання підготовки майбутніх учителів до формування музичної культури сучасних школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. (8), сс. 485-495. Суми. DOI: 10.24139/2312-5993/2020.08/485-495 URL:<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/10460>

2. Го, Цзюнь. (2022). Формування культурної компетентності школярів в умовах інформаційного суспільства та глобалізації. *Інноваційна педагогіка*. Видавничий дім «Гельветика». (44), Т. 2, сс. 152-156.

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_2/44-2_2022.pdf

3. Guo, Jun. (2023) Analysis of the main results of the study on the problem "Preparation of future musical art teachers for the formation of schoolchildren's cultural competence by means of innovative art technologies" (Го, Цзюнь. (2023). Аналіз основних результатів дослідження проблеми «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій»). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 3 (127), сс. 313-321. Суми.

DOI: 10.24139/2312-5993/2023.03/313-321

URL:<https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/го-цзюнь.pdf>

Стаття у науковому зарубіжному виданні

4. Го, Цзюнь (2020). Застосування аудіовізуальних технологій в навчанні музиці в Китаї і Україні. *International Scientific Journal «XI Global science and innovation 2020: Central Asia»*. No. 6 (11). Series "ArtSciences" Nur-Sultan, Kazakhstan.

URL:<https://pps.kaznu.kz/kz/Main/FileShow2/184732/98/3/9002/0/>

5. 郭俊 (2022) 基于信息技术的现代音乐师范生教学能力培养研究。

《教育新探索》北京·中国·年第2期。第50页。(Го Цзюнь. (2022). Розвиток

педагогічних здібностей сучасних здобувачів освіти музичних факультетів на основі застосування інформаційних технологій (кит. мовою). *Нове дослідження освіти*. 2, с. 50. Пекін. Китай).

URL: <https://meeting.fanyu.com/doc/conference/2420073413>

6. 郭俊 (2023) 地域特色音乐文化融于音乐师范专业人才培养的相关研究。《教学与研究》北京。中国。2023 年第 2 期。第 165 页。(Го Цзюнь. (2023). (Актуальні дослідження стосовно інтеграції регіональної музичної культури в процесі формування професійних здібностей вчителів музики (китайською мовою). *Навчання та дослідження*. Пекін. Китай. Вип. 2., с. 165). URL: <https://www.g3mv.com/thesis/detail/7023172>

Праці апробаційного характеру

7. Го, Цзюнь. (2020). Музичне виховання школярів засобами аудіовізуальних технологій. (Тези). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VI Міжнародної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 33-37. Одеса.

8. Го, Цзюнь. (2020). Формування музичної культури школярів в Україні і Китаї (тези). *Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство*. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, сс. 65-70. Одеса.

9. Го, Цзюнь. (2021). Інноваційні мистецьки технології як засіб формування культурної компетентності сучасних школярів. (Тези). *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 70-73. Одеса.

URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15920/3/Innovative%20artistic%20technologies.pdf>

10. Го, Цзюнь. (2022). Формування музично-естетичної культури школярів в контексті глобалізації та європейської інтеграції. (Тези). *Музична та*

хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів. 1, сс. 86-89. Одеса.

11. Го, Цзюнь. (2022). Урок музичного мистецтва як форма залучення школярів до музичної культури. (Тези). *«Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство»*. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. сс. 20-23. Одеса.

12. Го Цзюнь. (2023). Інноваційні технології в системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва: проблеми и перспективи. (Тези). *«Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін»*. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. СумДПУ імені А. С. Макаренка. Суми. 27-28. 04. 2023., сс. 14-16.
URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/збірник.pdf>

Апробація результатів дослідження

на міжнародних конференціях:

«Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2020, 2021, 2022);

«Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (Одеса, 2020, 2022);

«Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 2023)

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**"ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО"**

65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26. Тел.: (048) 753-08-53; факс: (048) 723-40-98
E-mail: pdpu@pdpu.edu.ua

від 26.09.2023 № 1749/24
на № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
аспірантки кафедри музичного мистецтва і хореографії
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

**Го Цзюнь з теми: «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до
формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних
мистецьких технологій»**

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Протягом 2019-2023 навчальних років аспіранткою кафедри музичного мистецтва і хореографії Го Цзюнь було проведено дослідження, результати якого запроваджувалися до освітнього процесу факультету музичної та хореографічної освіти. Експеримент, який передбачав здійснення відповідної діагностики, проводився за участю здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського рівня), спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво

Методологічні засади розробленої Го Цзюнь експериментальної методики склав комплекс наукових підходів, серед яких компетентнісний, мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський, а також низка пов'язаних з ними принципів, як-от: доцільності у відборі продуктивних інноваційних мистецьких технологій в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та художньо-просвітницької діяльності; плюралізму соціокультурно-обумовлених відмінностей естетичних особливостей мистецьких творів різних

етносів; активізації соціокультурної уяви в процесі художньої комунікації; метасологічного осягнення соціокультурного контексту мистецьких творів через актуалізацію категорій етносу; інтеграції контентів дисциплін мистецтвознавчого та музично-педагогічного напрямів; конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання.

Упровадження авторської методики відбувалося протягом ціннісно-орієнтовного, когнітивно-накопичувального та творчо-самостійного етапів у ході експерименту. Задля виконання мети експерименту застосовувалася низка педагогічних технологій, як-от: технологія-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі; технологія формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту; технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому процесі.

Означені технології застосовувалися в процесі проходження здобувачами курсів навчальних дисциплін: «Методика викладання музичного мистецтва в закладах ЗСО», «Інформативно-комунікативні технології та академічна культура в освіті». Також, на базі Лабораторії інновацій мистецької освіти, проводилася робота, у ході якої залучені до експерименту здобувачі виконували ІНТЗ, організовували самостійну проєктувально-творчу роботу.

Результатом роботи стала підготовка здобувачами низки проєктів педагогічних технологій формування культурної компетентності школярів (із застосуванням ІКТ), які відзначались мистецькою інноваційністю, логічністю та грамотністю побудови, цікавим та художньо-виразним контентом.

Результати запровадження авторської методики Го Цзюнь обговорювалися на засіданнях кафедри музичного мистецтва і хореографії, зокрема під час звітування аспірантів. Представлені результати набули схвальної оцінки та були рекомендовані до запровадження в освітній процес.

Проректор з наукової роботи

Завідувач кафедри

Ганна МУЗИЧЕНКО

Олена РЕБРОВА

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА
ОДЕСЬКИЙ ЛІЦЕЙ «ЛАНЖЕРОНІВСЬКИЙ»

Проспект Гагаріна, 6, м.Одеса, 65044 Тел/факс (048)776-20-97
e-mail: odl12018@ukr.net web: <https://lanzheronivskyi.com.ua/>
код ЄДРПОУ 20991961

26.09.2023 № *188*

на № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження аспірантки кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» Го Цзюнь з теми: **«Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій»** за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Протягом 2019-2023 навчальних років в освітньому процесі Одеського ліцею «Ланжеронівський», в період виробничої (педагогічної) практики здобувачами освіти 3-го та 4-го років навчання за спеціальностями 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, на уроках музичного мистецтва, впроваджувалася авторська методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, розроблена дослідницею Го Цзюнь. Дана методика була запроваджена при участі та під керівництвом учителя музичного мистецтва ліцею Федорця М.О.

Зазначена авторська методика охоплювала процес вокальної, інструментальної та методичної підготовки здобувачів освіти Університету Ушинського для роботи з школярами в сучасних закладах ЗСО. Методика

виявилась актуальною та доцільною як для здобувачів, так і для школярів.

У якості фахової основи дослідження було задіяне опанування здобувачами інноваційних мистецьких технологій та методики їх застосування в процесі загальної музичної освіти. У якості змістовної лінії навчання – культурний потенціал вокальних, вокально-хорових та інструментальних музичних творів.

До змісту даної методики було включено обґрунтовані педагогічні умови, що забезпечили успішне її впровадження. Йдеться про наступні педагогічні умови:

- «Стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві», що сприяло виробленню у майбутніх учителів музичного мистецтва відповідних ціннісних орієнтирів, а також інтенції до досягнення художньо-естетичного змісту творів різних видів мистецтва, зокрема, музичного мистецтва.

- «Спонування майбутніх учителів до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов і технологій, зокрема традиційно-педагогічних та інноваційних: інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), мультимедійних тощо, а також їх реалізації у процесі загальної музичної освіти». Акцент було зроблено на формуванні знань здобувачів про художньо-естетичну виразність музичних творів, та здатності їх автентичного втілення в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності.

- «Активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проектній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів». Щільну увагу було приділено формуванню умінь здобувачів створювати та реалізовувати разом із школярами відповідні художньо-навчальні проекти на основі використання інноваційних мистецьких технологій. У процесі запровадження авторської методики було застосовано ресурс лабораторії «Інновації мистецької освіти» Університету К.Д. Ушинського.

Констатовано, що практичне запровадження вказаних педагогічних умов на уроках покращило підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва, посилило їх спонування до рефлексії емоційно-сміслового контенту музичного твору та сприяло набуттю низці фахових мотивів, знань та умінь, зокрема стосовно формування культурної компетентності сучасних школярів засобами інноваційних мистецьких технологій.

Отже, вказана авторська методика виявилася ефективною. У процесі її впровадження було отримано позитивні результати.

Директор ліцею

Natalia Sabel'sva

Наталя САВЕЛЬСВА